

Revue Piešťany

Zima 2009/2010 Winter 2009/2010

Ročník XLV.

ZNOVUOBJAVENÁ LEGENDA

THE REDISCOVERED LEGEND

AEINE WIEDERENTDECKTE LEGENDE

NÁVŠTEVA V BAHENNEJ KUCHYNI

A VISIT TO A 'MUD KITCHEN'

BESUCH IN DER SCHLAMMKÜCHE

▲ Milan Lasica (vľavo) s Marekom Ormandíkom na literárnom stretnutí.
Milan Lasica (on the left) with Marek Ormandík during the literary meeting.
Milan Lasica (l.) mit Marek Ormandík während des Literaturtreffens

MILANCHÓLIA

Martina Marová Foto Tomáš Hudcovič

■ Na sklonku augusta sa v átriu hotela Sandor Pavillon uskutočnilo zaujímavé literárne stretnutie. Pozvanie mestskej knižnice prijal známy slovenský herec, dramatik, prozaik a textár Milan Lasica a bratislavský výtvarník Marek Ormandík. Autori prišli do Piešťan predstaviť svoje spoločné dielo - knihu s názvom Milanchólia. Táto nevšedná publikácia prináša sugestívne obrazy Mareka Ormandíka, komentované múdrymi, vtipnými textami Milana Lasicu. Kým vo väčšine prípadov vznikajú ilustrácie na základe textu, v knižke Milanchólia boli na začiatku obrázky Mareka Ormandíka, ku ktorým Milan Lasica vytvoril sprievodné texty. Uvažujú nad pokračovaním Milanchólie? Milan Lasica so svojským humorom odpovedal: „Pokračovanie by sme mohli nazvať Lasicivita“.

MILANCHOLY

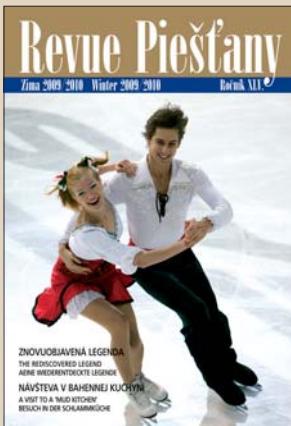
■ An interesting literary meeting was held in the atrium of the Hotel Sandor Pavillon at the end of August. The invitation of the Town Library was accepted by the famous Slovak actor, playwright, prose writer and lyricist, Milan Lasica and an artist from Bratislava, Marek Ormandík. The authors came to Piešťany to introduce their common work, a book named Milanchólia (Milancholy). This unusual publication brings captivating images by Marek Ormandík commented by smart and witty texts by Milan Lasica. In the majority of cases, illustrations originate on the basis of a text, in the book Milanchólia there were pictures by Marek Ormandík first and then Milan Lasica added the accompanying texts to them. Are they thinking about a sequel to Milanchólia? Milan Lasica answered using his typical sense of humour: "We could name the sequel Lasicivita (Lasicivity)."

▲ Magda Vásáryová s Milacom Lasicom si zalistovali i v Revue Piešťany.
Magda Vásáryová and Milan Lasica thumbing through Revue Piešťany.
Magda Vásáryová blätterte zusammen mit Milan Lasica auch in der Zeitschrift Revue Piešťany.

„MILANCHOLIE“

■ Ende August fand im Atrium des Hotels „Sandor Pavillon“ ein interessantes Literaturtreffen statt. Der Einladung der Stadtbibliothek folgten der bekannte slowakische Schauspieler, Dramaturg, Prosaiker und Textschreiber Milan Lasica und der bildende Künstler Marek Ormandík aus Bratislava. Beide Autoren kamen nach Piešťany, um ihr gemeinsames Werk – ein Buch mit dem Titel „Milanchólia“ - vorzustellen. Diese außergewöhnliche Publikation bietet suggestive Bilder von Marek Ormandík, versehen mit weisen und humorvollen Kommentaren von Milan Lasica. Während in den meisten Fällen Illustrationen auf der Textgrundlage entstehen, so sind es im Buch „Milanchólia“ von Beginn an die Bilder von Marek Ormandík gewesen, zu denen Milan Lasica seine Begleittexte schuf. Ob sie über eine Fortsetzung der „Milancholie“ nachdenken? Milan Lasica antwortete mit für ihn so typischem Humor: „Die Fortsetzung könnten wir ‚Lasicivität‘ nennen.“

Revue Piešťany, ročník XLV.
Kultúrno-spoločenský štvrtročník.

Vydáva Mesto Piešťany.

Šéfredaktor:
Kornel Duffek

Redakčný fotograf:
Mgr. Martin Palkovič

Redakčná rada:

Ing. Margita Galová (predsedníčka),
Kornel Duffek, PhDr. Vladimír Krupa,
Mgr. Drahomíra Moretová,

Mgr. Jana Obertová

Spolupracovali:

PhDr. Robert Bača,

Ing. Jana Štefečková Beňačková,

PhDr. Vojto Haring, Ing. Tomáš Hudcovič, Mgr. Mojmír Choma, MUDr. Pavel Kaňušák, PhDr. Vladimír Krupa, Mgr. Martina Marová, Mgr. Drahomíra Moretová, Ing. arch. Ľubomír Mrňa, Mgr. Peter Remiš, Mgr. Martin Palkovič, Martin Valo

Foto:

Archív BM, PhDr. Robert Bača, MUDr. Jozef Beňačka, Eva Drobňá, Táňa Hrašková, Ing. Tomáš Hudcovič, Mgr. Mojmír Choma, MUDr. Pavel Kaňušák, Yaro Kupčo, Ladislav Novák, Mgr. Martin Palkovič, Tony Pálky, Juraj Staško

Jazyková úprava:
Kornel Duffek

Preklad nemecký jazyk:
Olga Sulzberger

Preklad anglický jazyk:

This issue of Revue Piešťany was proofread by SKYERS The School of Languages www.skypers.sk

Grafická úprava:
Re Public group s.r.o., Piešťany

Tlač:
PN print s.r.o., Piešťany

Adresa redakcie:
Revue Piešťany, Námestie SNP č. 3
921 45 Piešťany
tel.: +421 33 7765301
fax: +421 33 7765333
mob.: +421 903 712545
e-mail: sekretariat@piestany.sk

Reg. č.: EV 396/08

Revue Piešťany - Zima 2009/2010 - Winter 2009/2010

2-5

Dlhé zimné večery (Kornel Duffek, Drahomíra Moretová)

- Long winter evenings
- Lange Winterabende

6-9

Také boli podujatia jesene (Drahomíra Moretová)

- Such were the autumn events
- So sind die Herbstveranstaltungen gewesen

10-13

Návšteva v bahennej kuchyni (Tomáš Hudcovič)

- A visit to a 'mud kitchen'
- Besuch in der Schlammküche

14-16

Cesta za reumochirurgiou (Kornel Duffek)

- Road to Rheumatic Surgery
- Der Weg zur Rheuma-Chirurgie

17-19

- Events - Visits - Meetings
- Ereignisse - Besucher - Treffen

20-21

Memoriál Vlada Plulíka

- (Jana Štefečková Beňačková, Peter Remiš)
▪ The Memorial of Vlado Plulík
▪ Das Vlado Plulík-Memorial

22-25

50 rokov jachtingu v Piešťanoch (Kornel Duffek)

- 50 years of yachting in Piešťany
- 50 Jahre Segelsport in Piešťany

26-29

Z Pieštan na štúdiá do Grónska (Mojmír Choma)

- From Piešťany to studying in Greenland
- Von Piešťany zum Studium nach Grönland

30-33

Naši zimní vtáči hostia

- (Pavel Kaňušák)
▪ Winter bird guests in our region
▪ Unsere gefiederten Wintergäste

34-36

PROFILY PIEŠTANSKÝCH FOTOGRAFOV - JOZEF ULRICH (Vladimír Krupa)

- PROFILES OF PHOTOGRAPHERS FROM PIEŠŤANY - JOZEF ULRICH
- PROFILE DER FOTOGRAFEN AUS PIEŠŤANY - JOZEF ULRICH

37-39

Literárna kaviareň (Martina Marová)

- Literary café
- Literatur-Café

40-42

Jubilejná výstava Evy Krause

- (Martin Valo)
▪ Eva Krause's jubilee exhibition
▪ Jubiläumsausstellung von Eva Krause

43-45

Znovuobjavená legenda (Vojto Haring)

- The rediscovered legend
- Eine wiederentdeckte Legende

46-47

Výstava a kniha Yara M. Kupča (Martin Palkovič)

- The exhibition and book by Yaro M. Kupča
- Die Ausstellung und das Buch von Yaro M. Kupča

48-49

Jubilejné Organové dni (Kornel Duffek)

- Jubilee Organ Days
- Jubilierende Orgeltage

50-52

Lekár a športovec Vojtech Horváth

- (Robert Bača)
▪ Doctor and Sportsman - Vojtech Horváth
▪ Arzt und Sportler Vojtech Horváth

53-56

Zabudnutí piešťanskí staviteľia Halzl & Krátky (Ľubomír Mrňa)

- Forgotten constructors from Piešťany - Halzl & Krátky
- Die vergessenen Baumeister Halzl & Krátky aus Piešťany

Obálka Cover Titelbild

Memoriál Ondreja Nepela v Piešťanoch - s. 18 (foto Tomáš Hudcovič)

The Memorial of Ondrej Nepela in Piešťany - p. 18

Das Ondrej Nepela-Memorial in Piešťany - s. 18

▲ Kúpeľná kaplnka s Kolonádovým mostom.
The Spa Chapel with the Colonnade Bridge.
Die Kurkapelle mit der Kolonnadenbrücke

DLHÉ ZIMNÉ VEČERY

LONG WINTER EVENINGS
LANGE WINTERABENDE

Kornel Duffek, Drahomíra Moretová
Foto Tomáš Hudcovíč (4), Tony Pálky (1)

Je to už raz tak, že s príchodom zimy sa dni krátia. Rozmáhajúca sa tma nie je najpríjemnejším spoločníkom. Kladie zvýšené nároky aj na psychiku človeka. Naši predkovia dokonca verili, že tma je domovom zlého. Preto sa v tomto čase častejšie stretávali - v kostole, na páračkách či pri iných príležitostiach. Spolu sa cítili bezpečnejšie.

It's an undeniable fact that the coming winter brings shorter daylight. Sad enough, as the spreading darkness is not the most pleasant friend. It puts higher demands on human mentality. Our ancestors even believed that the dark is a house of evil. That's why they used to meet for church or feather cleaning or other occasions. Being together they felt safer.

Es ist nun mal der Lauf der Dinge, dass mit der Ankunft des Winters die Tage kürzer werden. Die sich zunehmend verbreitende Dunkelheit ist nicht der angenehmste Gefährte. Sie stellt auch erhöhte Ansprüche an die Psyche des Menschen. Unsere Vorfahren glaubten sogar, dass die Dunkelheit eine Herberge des Bösen ist. Daher trafen sie sich in der Zeit häufiger, ob in der Kirche, beim Daunenrupfen oder anderen Gelegenheiten – zusammen fühlten sie sich sicherer.

My sme už predsa len v lepšej situácii vdaka Thomasovi Edisonovi, ktorého vynález priniesol ľudstvu svetlo. V posledných rokoch sa stalo hitom nasvecovanie významných budov – hradov, chrámov, hotelov, radníc.

V Piešťanoch sa udomácnila elektrina

približne pred sto rokmi. Keď architekt Emil Belluš projektova v roku 1932 Kolonádový most, elektrina bola v našich podmienkach relatívne novým médiom. A veľký architekt, ktorý využíval všetky výmoženosť techniky, dal osobitný výraz večernému mostu jeho masívnu

ilumináciou. Pamätníci spomínajú, že Kolonádový most pôvodne osvetľovalo 5300 žiaroviek. Bola to priamo apoteóza svetla! V päťdesiatych rokoch minulého storočia sič žiarovky vymenili za neónové trubice, ale to nemení nič na skutočnosti, že Kolonádový most bol prvým kompletne osvetleným objektom v Piešťanoch. Oveľa neskôr sa potom začali pridávať aj ďalšie budovy.

Večerná prechádzka mestom a Kúpeľným ostrovom iste každého presvedčí, že aj počas dlhých zimných večerov má mesto svoje kúzlo, ktoré umocňuje čerstvo napadaný sneh. Jeho belosť dáva krásu tvarom prírody, jemnosť a mäkkosť budovám, z umeleckých diel na verejných priestranstvá vytvára nové majstrovské varianty. O tom hovorí aj naša fotoreportáž.

A čo, keď už začína byť vonku príliš zima? Treba sa zohriať v niektornej útulnej kaviarne. Je ich tu dosť!

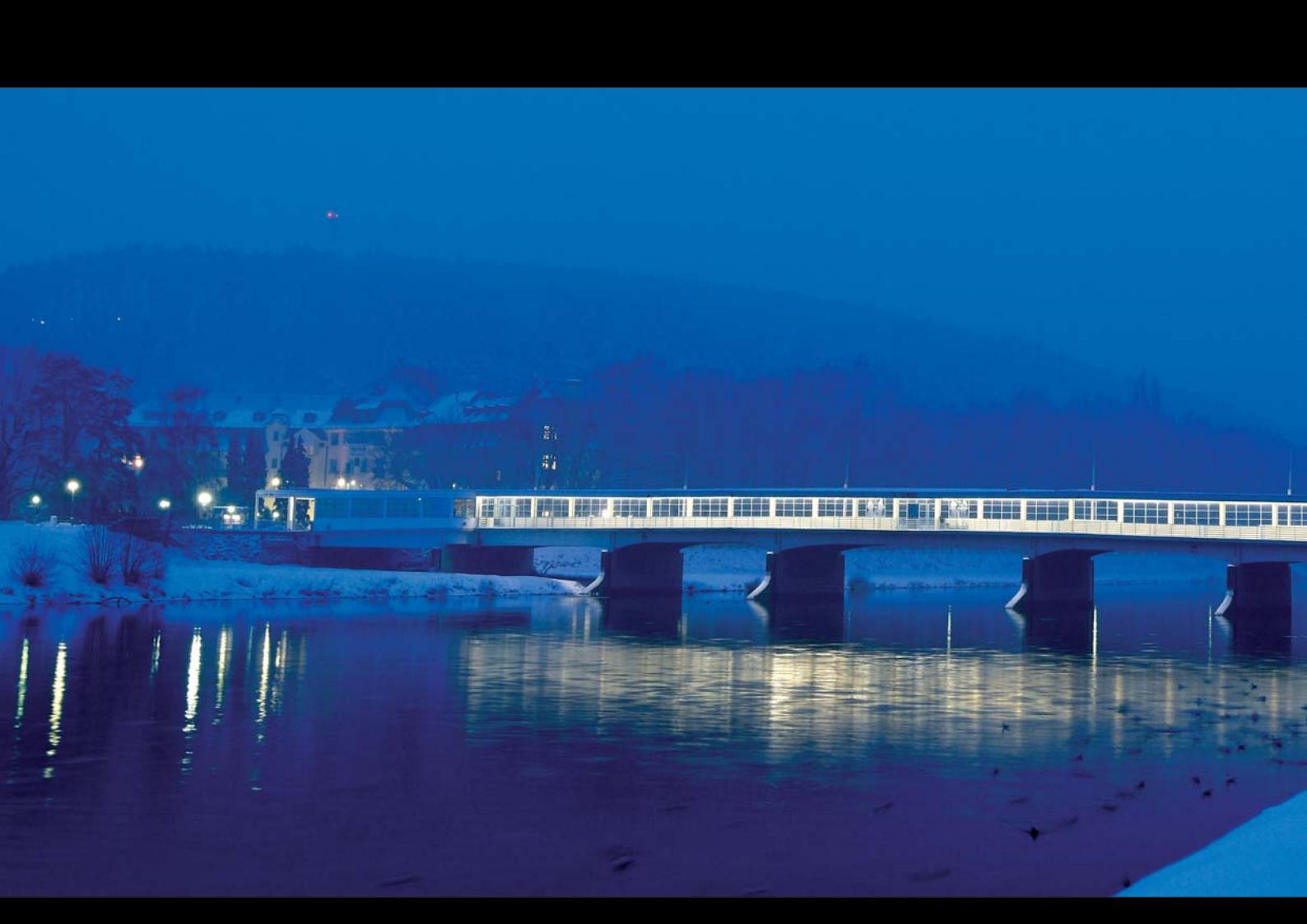
Mesto Piešťany má svoje čaro v každom ročnom období. Počas zimných večerov so snehovou prikrývkou a bohatou ilumináciou nadobúda ďalšiu zo svojich podôb. Nenechajme si tento zážitok ujsť. ■

▼ Kúpele Irma s hotelom Thermia Palace.

Irma Spa with Thermia Palace Hotel.

Das Kurhaus Irma mit dem Hotel Thermia Palace

We are now in a much better situation, mostly thanks to Mr. Thomas Edison, whose invention brought light into human dwellings. In recent years it has become popular to spotlight significant buildings such as castles, temples, hotels and council halls.

Electricity became common in Piešťany some 100 years ago. When architect Emil Belluš designed the Colonnade Bridge in 1932, electricity was a relatively new phenomenon in our environment. The great architect, using all the technical conveniences, gave the bridge a unique expression with massive illumination. Personal observers recall that the Colonnade Bridge was originally illuminated by 5300 electric bulbs. It was like a glorification of light!

In the 1950s the bulbs were changed to neon lights, but it still did not change the fact that the Colonnade Bridge was the first completely lit construction in Piešťany. Gradually, though much later, the other buildings joined this club.

Sure, an evening stroll around the town and the Spa Island is a good reason to believe, that even through long winter nights, the town has its own charm intensified with freshly fallen snow. Its whiteness gives beauty to the natural shapes, softness and tenderness to buildings. Works of art displayed in public

▲ Kolonádový most nad riekou Váh, v pozadí hotel Thermia Palace.
The Colonnade Bridge across the River Váh, with Thermia Palace Hotel in the background.
Die Kolonnadenbrücke über die Waag, im Hintergrund das Hotel Thermia Palace

▼ Park na Kúpeľnom ostrove.
The park on the Spa Island.
Park auf der Kurinsel

places are reformed into new master like variations. And what if it gets too cold outside? You can warm up in one of the cosy cafés. There are plenty of them!

The town of Piešťany has its charm in

every season. In winter nights, when covered in snow and with rich illumination, it assumes one of its various appearances. Do not let this experience be missed. ■

Heute befinden wir uns dank Thomas Edison, dessen Entdeckung der Menschheit das Licht bescherte, in einer weit besseren Situation. In den letzten Jahren wurde die nächtliche Bestrahlung von bedeutenden Gebäuden - Burgen, Domen, Hotels oder Rathäusern zu einem Hit.

In Piešťany wurde die Elektrizität vor etwa einhundert Jahren heimisch. Als der Architekt Emil Belluš im Jahre 1932 die Kolonnadenbrücke entwarf, stellte der Strom in unseren Verhältnissen ein relativ neues Medium dar. Und der große Architekt, der gerne alle Errungenschaften der Technik nutzte, verlieh der abendlichen Brücke durch eine intensive Beleuchtung einen besonderen Akzent. Zeitzeugen erinnern sich, dass die Kolonnadenbrücke ursprünglich von 5300 Glühbirnen beleuchtet wurde. Es war eine regelrechte Apotheose des Lichtes! In den 50er Jahren des vergangenen Jahrhunderts wurden die Glühbirnen zwar gegen Neonstrahler ausgetauscht, dass ändert jedoch nichts an der Tatsache, dass die Kolonnadenbrücke das erste vollständig beleuchtete Objekt in Piešťany war. Erst viel später kamen nach und nach auch weitere Gebäude hinzu.

Ein abendlicher Spaziergang entlang der

Straßen und auf der Kurinsel, wird mit Sicherheit jeden überzeugen können, dass die Stadt auch während der langen Winterabende ihren Zauber hat, der durch frisch gefallenen Schnee noch verstärkt wird. Sein strahlendes Weiß verleiht den Formen der Natur Schönheit, den Gebäuden Feinheit und weiche Konturen und aus den Kunstwerken an den öffentlichen Plätzen formt es gänzlich neue, meisterhafte Schöpfungen. Davon zeugt auch unsere Fotoreportage.

Und wenn es draußen zu kalt wird? Dann ab auf ein wärmendes Getränk in ein gemütliches Café. Davon gibt es hier eine Menge!

Die Stadt hat zu jeder Jahreszeit ihr besonderes Flair. Während der Winterabende unter einer Schneedecke und reich beleuchtet, erhält sie die nächste ihrer vielen Gestalten. Lassen wir uns dieses Erlebnis nicht entgehen. ■

▼ Prvé kultúrno-spoločenské centrum v Piešťanoch - Kursalon.
The first cultural and social centre in Piešťany - Kursalon.
Das erste kulturgesellschaftliche Zentrum in Piešťany - der Kursalon

Drahomíra Moretová
Foto Tomáš Hudcovíč (2)
Martin Palkovič (6)
Táňa Hrašková (1)

Piešťany sa stali už povestné množstvom kultúrno-spoločenských podujatí, ktorých je dostatok v každom ročnom období. Mnohé z nich sa pravidelne opakujú, vždy však prinášajú niečo nové, prekvapujúce - a neopakovateľné. Preto majú tieto podujatia už svojich skalných návštěvníkov a je potešiteľné, že sa k nim každým rokom pridávajú i noví. A práve v počte návštěvníkov sa v tomto roku lámali aj rekordy. Buďme však konkrétni.

Piešťany has become legendary by its many cultural and social events, of which there are many in every season. Many of them repeat regularly, though always bringing something new, surprising and non-recurring. This is why these events have their stalwart fans and it is gratifying that new ones are added every year. This year the number of visitors broke new records. Well, let's be specific.

Piešťany ist aufgrund der zahlreichen kulturgesellschaftlichen Veranstaltungen, von denen es zu jeder Jahreszeit eine Fülle gibt, bekannt geworden. Viele von ihnen wiederholen sich regelmäßig und doch bringen sie immer etwas Neues, Überraschendes und Einmaliges mit sich. Daher haben diese Events bereits ihre treue Fangemeinde und es ist erfreulich, dass jedes Jahr auch neue Fans hinzukommen. Und gerade was die Anzahl der Besucher betrifft, wurde in diesem Jahr auch der eine oder andere Rekord gebrochen. Aber lassen wir an dieser Stelle konkrete Fakten sprechen.

CINEMATIK

Štvrtý ročník Medzinárodného filmového festivalu CINEMATIK zaznamenal viacero rekordov: počas siedmich dní bolo premietnutých 124 filmov. Videlo ich takmer 17-tisíc divákov. Kinosály pri niektorých filmoch doslova praskali vo šívkoch a celé mesto aj vďaka mnohým sprievodným aktivitám žilo ako vo filme. Piešťany učarovali aj anglickému režisérovi Petrovi Stricklandovi (a vraj nielen preto, že si odnesol Cenu primátora za film Katalin Varga). ■

The 4th year of the International Film Festival CINEMATIC listed several new records: 124 films were shown in seven days. They were seen by 17,000 spectators. The cinemas were literally bursting with visitors and thanks to many accompanying activities the whole town lived as if in a film. English film director Peter Strickland was also fascinated with Piešťany and not just because he won the Mayors' Prize for his film Katalin Varga. ■

Das vierte Internationale Filmfestival „CINEMATIK“ verbuchte gleich mehrere Rekorde: innerhalb von sieben Tagen wurden 124 Filme vorgestellt. Gesehen haben sie knapp 17 tausend Zuschauer. Bei einigen Filmvorstellungen platzen die Kinosäle förmlich aus allen Nähten und die gesamte Stadt lebte dank der vielen Begleitaktivitäten wie in einem Film. Piešťany verzauberte auch den englischen Regisseur Peter Strickland (und das angeblich nicht nur deshalb, weil er für seinen Film „Katalin Varga“ den Preis des Bürgermeisters mit nach Hause nehmen durfte). ■

BOLI PODUJATIA JESENE

VICTORIA REGIA

Revue Piešťany

Záver leta už tradične patril sviatku kvetov s názvom VICTORIA REGIA. Opäť prebehla medzinárodná súťaž vo viazaní a aranžovaní kvetov. No najvychytenejšia časť tohto oblúbeného podujatia je predsa len kvetinové korzo, kde defilujú parkami a pešou zónou alegorické vozy a jednotlivci. Študenti zo záhradníckej i poľnohospodárskej školy sa opäť predbiehali v nápadoch. Ich Čumil, Mickey a Minnie či ryba Nemo sa skutočne vydarili. Tohtoročným prekvapením boli najmladší účastníci kvetinového sprievodu, deti z materskej školy vo Veselom. Ich stonožka zvíťazila v kategórii jednotlivcov. ■

The end of summer traditionally belonged to the flower fest VICTORIA REGIA. Again, this was an international competition in flower binding and arrangements. However, the most spectacular part of this favourite event is a floral parade, with its allegorical platforms rolling down the pedestrian zone and through parks. Students from the horticultural as well as agricultural school once again entered with their ideas. Their imitations of Čumil (the famous bronze statue in Bratislava), Nemo, Mickey and Minnie were really pronounced. This year's surprise was the youngest participants of the floral parade, pupils from the kindergarten in Veselé. Their "caterpillar" creation won the individual category. ■

Der Sommerabschluss gehörte schon traditionell dem Fest der Blumen mit dem Namen „VICTORIA REGIA“. Wieder gab es einen Wettbewerb im Blumenbinden und Blumenarrangements. Den meist präferierten Teil dieser beliebten Veranstaltung stellt jedoch nach wie vor der Blumenkorso dar, in dessen Rahmen allegorische Wagen und Gestalten durch die Parks und die Fußgängerzone defilieren. Schüler der Fachschulen für Floristik und Landwirtschaft überboten sich erneut in ihren fantasievollen Ideen. Ihre Gestalten wie „Čumil“, „Mickey und Minnie“ oder der kleine Fisch „Nemo“ waren in der Tat gelungen. Eine Überraschung stellten in diesem Jahr die kleinsten Teilnehmer des Blumenumzugs - Kinder aus dem Kindergarten in Veselé - dar. Ihr „Tausendfüßler“ gewann in der Einzel-Kategorie. ■

PARK FOTO

Piešťanský FOTOKLUB už po štvrtýkrát zorganizoval výstavu v mestskom parku - PARK FOTO. Tak ako po minulé roky, diváci mohli štipcom na bielizeň označiť podľa svojho úsudku najlepšiu fotografiu. Štipek dostali pri vstupe do areálu výstaviska. Vystavených bolo rekordných vyše 1000 fotografií od 62 autorov prevažne zo západného Slovenska a z Piešťan. V kategórii dospelých zvíťazil vo veľkej konkurencii Roman Tibenský s kolekciami fotografií motýľov (uviedení sme ju v letnom čísle nášho časopisu).

For the fourth time Piešťany FOTOKLUB organized the exhibition PARK FOTO displayed in the town park. Exactly as it was in previous years, the spectators would give a peg to the picture they thought was the best. The pegs were handed to them at the entry to the exhibition. There were a record-breaking 1000 photos on display, made by 62 authors, mostly from Piešťany and other towns of west Slovakia. In this tough competition Roman Tibenský won the senior category with his collection of butterfly pictures (we published the collection in our summer issue).

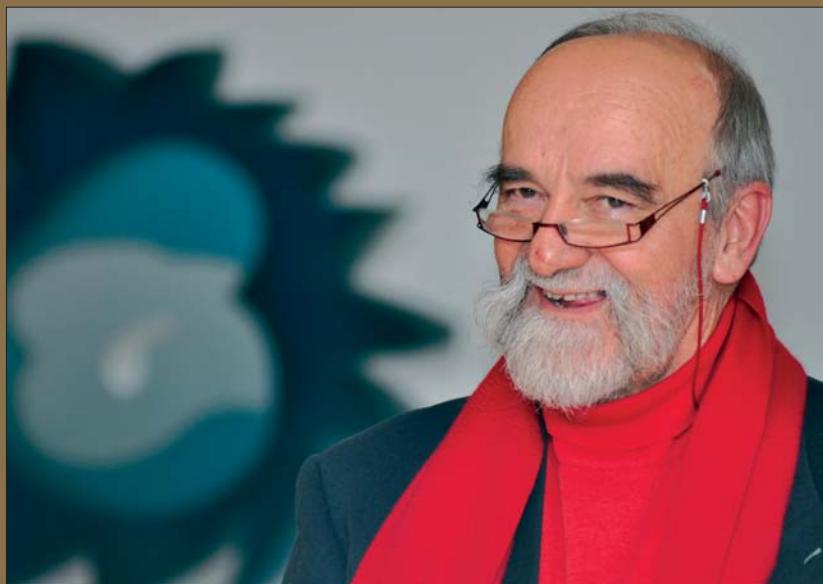

Der FOTOKLUB von Piešťany veranstaltete zum vierten Mal die Freiluftausstellung „PARK FOTO“ im Stadtpark. So wie in den vergangenen Jahren, konnten Besucher mit einer Wäscheklammer die laut ihrer Beurteilung beste Fotografie kennzeichnen. Die Wäscheklammer erhielt jeder bei dem Eingang in das Ausstellungsareal. Ausgestellt wurde die Rekordanzahl von mehr als 1000 Fotografien von insgesamt 62 Autoren, vorwiegend aus der Westslowakei und der Stadt Piešťany. In der Kategorie Erwachsene gewann gegen eine starke Konkurrenz Roman Tibenský mit einer Foto-Kollektion von Schmetterlingen (sie wurde in der Sommerausgabe unserer Zeitschrift veröffentlicht).

BOLI PODUJATIA JESENE

Revue Piešťany

V znamení Medzinárodného roka astro-nómie i 10. výročia úmrtia piešťanského astronóma Milana Antala sa niesol ďalší filmový festival - ASTROFILM. Tento zaujímavý projekt len potvrdzuje, že ľudí oddávna zaujímal svet vesmíru. "Nekonečné univerzum, priestor netušených možností, to sú veci, ktoré ma fascinujú. Viem, že sa k nim pravdepodobne nedostanem, tak sa aspoň snažím priblížiť duchom" povedal Ján Zoričák, významný slovenský umelec žijúci vo Francúzsku, ktorý na Astrofilme prezentoval svoje sklenené objekty. Tí, ktorí videli tieto diela, boli nimi fascinovaní. Poslovia z vesmíru, Intergalaktický priestor, Super-nova, Asteroidy, Planéta, Nebeská záhrada, Signál z kozmu - to je niekoľko názvov unikátnych diel, v ktorých umelec geniálnym spôsobom spojil nebo so zemou, sny so skutočnosťou. Výstava jeho diel patrila k najsilnejším umeleckým zážitkom roka. ■

ASTROFILM

There was another film festival ASTROFIM, reflecting the International Year of Astronomy (IYA2009) and the 10th year of Piešťany astronomer Milan Antal's death. This interesting project just confirms that people have always been interested in the space. "Endless universe, the space of unimagined possibilities – these are the things I am fascinated with. I know I will probably never reach them, so at least I have been trying to get closer by spirit", said Ján Zoričák, the outstanding Slovak artist living in France, who presented his glass objects at ASTROFILM. Those who admired his works of art, were fascinated. Intergalactic Space, Supernova, Asteroids, Planet, Heavenly Garden and A Signal from Space are just a few names of his unique works. In them, the artist connected Heaven and Earth with dreams and reality in an ingenious way. The exhibition belonged to the greatest artistic experiences of the year. ■

Im Zeichen des Internationalen Jahres der Astronomie sowie des 10. Todestages des Astronomen Milan Antal aus Piešťany stand das nächste Filmfestival – das „ASTROFILM“. Dieses interessante Projekt belegt die Tatsache, dass sich die Menschen seit jeher für das Weltall interessierten. „Das endlose Universum, der Raum der ungeahnten Möglichkeiten, all das fasziniert mich. Ich weiß, dass es mir vermutlich nie gelingen wird, ihnen näher zu kommen, so versuche ich, sie zumindest im Geiste zu erreichen“ sagt Ján Zoričák, ein in Frankreich lebender bedeutender slowakischer Künstler, der im Rahmen des Astrofilms seine Glasobjekte präsentierte. Diejenigen, die diese Werke gesehen haben, waren von ihnen fasziniert. „Boten aus dem Universum, „Intergalaktischer Raum“, „Supernova“, „Asteroide“, „Planet“, „Himmelsgarten“, „Signal aus dem Kosmos“ - das sind nur einige Namen unter den einmaligen Werken, in denen der Künstler auf geniale Weise den Himmel und die Erde, die Träume und die Wirklichkeit verband. Die Ausstellung seiner Werke zählt zu den eindrucksvollsten künstlerischen Erlebnissen des Jahres. ■

NÁVŠTEVA V BAHENNEJ

A VISIT TO A 'MUD KITCHEN'

BESUCH IN DER SCHLAMMKÜCHE

Tomáš Hudcovič Foto autor

■ Piešťany vďaka svojmu slávnej termálnej vode a sírnemu bahnu. Bez nich by neboli tým, čím sú, a bez nich by možno neboli vôbec. Kúpele sa po investíciách do budov a prostredia stali pre pobyt hostí krajsie a príjemnejšie, ale do istej miery ukrývajú možnosť nahliaľať do tajomstiev svojej kuchyne. Preto sme sa pokúsili zmapovať cestu liečivého bahna k pacientovi a nahliaľi do zákulisia bahannej kuchyne.

■ Piešťany has thermal water and sulphur mud to thank for its fame. Without them it would not be what it is now, and without them it might not have been at all. After building and environmental investments were completed the spa has become nicer and more attractive for the guests. However, to some extent it also offers an opportunity to peep into the secrets of its kitchen. This is why we tried to track down the road of the healing mud to the patient and to look behind the doors of the mud kitchen.

■ Seinen Ruf verdankt Piešťany dem thermalen Mineralwasser und dem schwefelhaltigen Schlamm. Ohne sie wäre diese Stadt nicht das, was sie heute ist und möglicherweise würde sie gar nicht existieren. Die Objekte des Heilbades sowie ihre Umgebung sind nach einigen Investitionen schöner und gastfreundlicher geworden, die Geheimnisse ihrer Schlammküche halten sie jedoch gewissermaßen verdeckt. Deshalb unternahmen wir den Versuch, den Weg des heilkraftigen Schlammes zum Patienten zu erfassen und warfen dabei einen Blick hinter die Kulissen dieser besonderen Küche.

Piešťanské termálne pramene vyvierajú z hĺbky 2000 metrov a prinášajú na povrch špecifické prvky a zlúčeniny, vďaka ktorým má voda jedinečné liečivé účinky. Po chemickej stránke ide o stredne mineralizovanú, síranovo-hydrogenuhlíctanovú, vápenato-sodnú, sírnu vodu s teplotou 67 - 69 °C. Tá dáva špecifické vlastnosti aj sírnemu bahnu, ktoré sa ľaží z Obtokového ramena rieky Váh. Piešťanské bahno je podľa odborníkov európskym i svetovým unikátom, ktorého podstatou sú riečne usadeniny v miestach výverov sŕnej termálnej vody.

Pre liečebné procedúry sa bahno pripravuje originálnou technológiou, keď rok zreje v špeciálnych bazénoch, do ktorých neustále priteká termálna voda a dochádza k početným chemickým a biologickým reakciám. Dozreté bahno je oceľovo modré až čierne, má maslovitú, mazlavú konzistenciu, je plastické, tepelne vodivé, ochladzuje sa štvornásobne pomalšie ako voda, oproti ktorej má 350-krát väčšiu viskozitu.

Z vonkajších zrecích bazénov putuje bahno do obrovských nerezových zásobníkov v kúpeľnom dome Irma, kde sa zohrieva na teplotu približne 50°C. Po rekonštrukcii kúpelov Irma pred niekoľkými rokmi, je ďalšia cesta bahna smerom do bahannej kuchyne a k pacientovi už veľmi sofistikovaná a moderná. Zabezpečuje ju sústava čerpadiel a potrubí. Bahenná kuchyňa je miestnosť, kde sa bahno už s teplotou 46°C „čapuje“ do vedier a rozváža sa k pacientom na zábaly.

KUCHYNI

Tieto práce má na starosti Ladislav Lehuta. Najskôr rozvezie vedrá fyzio-terapeutom, ktorí aplikujú zábaly pacientom a po dvadsiatich minútach, po ich skončení, pozbiera plachty s bahnom a privezie ich naspať do kuchyne. „Na celotelový zábal sa použije približne 40 kilogramov bahna, späť sa už však vracia iba 37-38 kg. Je to individuálne koľko bahna zostane po procedúre prilepeného na človeku a zmyje sa v sprche,“ hovorí druhý zo „šlamárov“, Ivan Adámek. Pomenovanie „šlamár“, odvodené z nemčiny (Schlamm - bahno), sa dnes už sice nepoužíva, ale do tridsiatych rokov minulého storočia vraj ľuďom pracujúcim v bahannej kuchyni inak nehovorili. Kapacita kúpelov Irma je približne 50 bahenných zábalov denne, na ktoré sa použijú asi 2 tony bahna. Ďalšie tony bahna sa denne aplikujú v liečebnom dome Pro Patria a v Balneoterapii II. Bahno je vzácny prírodný produkt, ktorým sa neplytvá. To, čo zostane po procedúre v plachte sa vysype do megaumývadla, odkiaľ ho čerpadlo dopraví späť do zásobníkov na regeneráciu.

Bahno tak putuje v uzavretých cykloch a podľa potreby sa dopĺňa zo zrecích bazénov. Tým však práca v bahannej kuchyni nekončí. Ešte treba vypláchať zabladené plachty v obrovskej kadi a vypráť vo veľkokapacitnej práčke. A potom ešte, samozrejme, vysušiť a pripraviť pre ďalšieho pacienta, ktorý právom očakáva od tohto prírodného zázraku svoje uzdravenie. ■

Piestany's thermal springs rise from the depths of over 2000 metres and bring specific elements and compounds to the surface, thanks to which the water has unique healing effects. From a chemical point of view it is a medium mineralised water containing sulphate, hydrogen carbonate, calcium and sodium, having a temperature of 67 - 69°C. Sulphur gives a specific character to the sulphur mud, which is being drawn from the overflow channel of the River Váh. According to the specialists Piestany's mud is a European and world's rarity. This is due to the river sediments present at points where the sulphur thermal water springs from.

Mud used for treatment methods is prepared using a unique technology. It matures for a year in special pools, into which the thermal water flows, where numerous chemical and biological reactions take place. The mature mud is of a blue to black steel colour, slimy buttery consistency, has plasticity, heat-conducting, it cools four times slower than water, and it has 350 times higher viscosity.

Continuing on its way, the mud wanders from the outdoor maturing pools into huge stainless steel containers in the spa house Irma, where it gets re-heated approximately to the temperature of 50°C. Since the spa Irma was reconstructed a couple of years ago, the further journey of the mud to the mud kitchen and the patient is now very sophisticated and modern. It is secured by a system of pumps and pipings. The mud kitchen is a room where the mud, now with the temperature of 47°C, gets 'brewed' into buckets and is delivered to the patients for mud wraps. The person responsible for this is Ladislav Lehuta. First he carts the buckets to the physiotherapists. They apply the wraps to the patients and after twenty minutes, when the wraps are finished, he collects the sheets with the mud and returns them to the kitchen. "You need approximately 40 kilograms of mud for a whole-body wrap. However, only 37-38 kgs get back. It depends on every person how much mud remains stuck to the body after the treatment and gets washed down in a shower," says the second of the so called shammers, Ivan Adámek. The name 'shammer', derived from German (Schlamm - mud), is not used nowadays. Until the 1930s it was said to be the only way people working in a mud kitchen were addressed.

The capacity of the spa house Irma is approximately 50 mud wraps a day, for which around 2 tons of mud are used. Further tons of mud are applied daily in the spa house Pro Patria and Balneoterapia II. The mud is a precious natural product which is not to be wasted. Mud which remains on the sheet after the treatment is put into a giant washing basin, from which it is delivered back to the containers for reprocessing.

The mud thus wanders in closed circles and when needed is added to the maturing pools. However, the work in the mud kitchen is still not finished. The muddy sheets need to be rinsed in a huge tub and washed in a high-capacity washing machine. Finally, they are dried and prepared for another patient, who is by right expecting an early recovery thanks to this natural wonder. ■

Die Thermalquellen von Piešťany entspringen einer Tiefe von 2000 m und tragen spezifische Spurenelemente und Verbindungen, die dem Wasser seine einmalige Heilwirkung verleihen, zur Oberfläche. Aus chemischer Sicht handelt es sich um mittel mineralisiertes, Sulfat-Hydrogen-Karbonat, Kalzium-Natrium und Schwefelwasser, dessen Temperatur 67 – 69 °C beträgt. Dieses Wasser verleiht auch dem schwefelhaltigen Schlamm, der aus einem Nebenarm des Flusses Waag gewonnen wird, seine spezifischen Eigenschaften. Laut Spezialisten stellt der Schlamm von Piešťany ein Unikum dar, nicht nur europa- sondern auch weltweit. Seine Grundlage bilden Flusssedimente, abgesetzt an Stellen, an denen das schwefelhaltige Thermalwasser dem Boden entspringt.

Für die therapeutische Anwendung wird der Schlamm mit Hilfe einer originellen Technologie zubereitet. Dabei reift er in speziellen Becken, in die ununterbrochen Thermalwasser hinein fließt und zahlreiche chemische und biologische Reaktionen stattfinden. Ausgereifter Schlamm ist stahlblau bis schwarz, weist eine butterähnliche schmierige Konsistenz auf, ist plastisch und wärmeleitend, kühlt im Vergleich zu Wasser viermal langsamer ab und hat eine 350-mal höhere Viskosität.

Aus den außenliegenden Reifebecken wandert der Schlamm in das Kurhaus Irma, wo er in riesigen Speichern aus rostfreiem Material auf eine Temperatur von ca. 50°C erwärmt wird. Nach der Renovierung des Kurhauses Irma vor einigen Jahren, ist der weitere Weg des Schlamms in Richtung Schlammküche und dann zum Patienten bereits äußerst ausgefeilt und modern. Dafür sorgt ein ganzes System von Pumpen und Leitungen. Die Schlammküche ist ein Raum, in dem der Schlamm mit einer Temperatur von 46°C in Eimer „gezapft“ und zwecks Schlammwickelungen zu Patienten ausgefahren wird. Diese Aufgabe obliegt Ladislav Lehuta. Zuerst fährt er die Eimer zu Physiotherapeuten, die den Patienten Schlammwickelungen verabreichen. Nach 20 Minuten, wenn diese beendet sind, sammelt er die schlammgefüllten Laken wieder ein und fährt sie zurück in die Küche. „Für eine Ganzkörperwickelung werden etwa 40 Kilogramm Schlamm verbraucht, aber nur 37-38 kg kommen wieder zurück. Es ist individuell, wie viel Schlamm nach der Anwendung am Körper haften bleibt und unter der Dusche abgespült wird,“ sagt der zweite „šlamár“, Ivan Adámek. Die Bezeichnung „šlamár“ (abgeleitet von dem deutschen Wort Schlamm), wird heutzutage zwar nicht mehr verwendet, aber bis in die 30er Jahre des vergangenen Jahrhunderts wurden Angestellte in der Schlammküche angeblich nur so genannt.

Die Kapazität der Speicher im Kurhaus Irma reicht für etwa 50 Schlammwickelungen täglich, für die ca. zwei Tonnen Schlamm verwendet werden. Einige Tonnen Schlamm werden außerdem täglich im Kurhaus Pro Patria sowie dem Balneologischen Zentrum II appliziert. Der Schlamm stellt ein kostbares Naturprodukt dar und dieses wird nicht verschwendet. Das, was nach einer Anwendung im Laken übrig bleibt, wird in eine „Megaspülung“ ausgeschüttet. Von dort transportiert eine Pumpe die Schlammreste zurück in die Speicher, zur Regenerierung.

Somit zirkuliert der Schlamm in geschlossenen Zyklen und wird nach Bedarf mit frischer Masse aus den Reifebecken nachgefüllt. Damit endet jedoch die Arbeit in der Schlammküche noch lange nicht. Schließlich müssen noch die „Schlammlaken“ in einem riesigen Bottich abgespült und danach in einer Waschmaschine mit großem Fassungsvermögen gewaschen werden. Dann müssen sie natürlich noch getrocknet und für einen weiteren Patienten vorbereitet werden, der sich von diesem Naturwunder zu recht seine Genesung erhofft. ■

▲ Primár Ortopedického oddelenia Nemocnice A. Wintera Ľudovít Pravda (vpravo) so svojimi spolupracovníkmi pri operácii.
Ľudovít Pravda, the Head Physician of the Orthopaedic Department in the Hospital of A. Winter, (on the right) with his colleagues at the surgery.
Chefarzt der Abteilung für Orthopädie am A. Winter- Krankenhaus, Ludovít Pravda (r.) mit seinem Team während einer Operation

CESTA ZA REUMOCHIRURGIU

Road to Rheumatic Surgery

Der Weg zur Rheuma- Chirurgie

Kornel Duffek Foto Jozef Beňačka (2),
Martin Palkovič (1)

Komplikované zlomeniny, úrazy zapríčinené dopravnými nehodami, pádmi, osteoporózou či športovaním, ale aj výmeny kĺbov - endoprotezy - končia spravidla na Ortopedickom oddelení Nemocnice A. Wintera v Piešťanoch alebo priamo na operačnom stole primára Ľudovíta Pravdu a jeho tímu.

Complicated fractures, injuries caused by traffic accidents or sports, falls, osteoporosis, and endoprostheses (joint replacements) normally end up in the Orthopaedic Department of the Hospital of A. Winter in Piešťany, or directly on the operating table of the Head Physician Ľudovít Pravda and his team.

Komplizierte Knochenbrüche, Verletzungen nach Verkehrsunfällen, Stürzen, Osteoporose oder Sportunfällen sowie der Austausch von Gelenken - so genannten Endoprothesen – landen üblicherweise in der Abteilung für Orthopädie am A. Winter-Krankenhaus in Piešťany oder direkt auf dem OP-Tisch von Chefarzt Ľudovít Pravda und seinem Team.

Ked po ukončení štúdia na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave roku 1974 nastúpil do piešťanskej nemocnice, ešte nebol rozhodnutý, že bude ortopédom. Veľmi intenzívne však vnímal prostredie, v ktorom sa ocitol. Neveľké, 30-tisícové mesto malo silné zdravotnícke zázemie. Okrem nemocnice s poliklinikou tu bol Výskumný (dnes Národný) ústav reumatických chorôb, Vojenský kúpeľný ústav a štátne kúpele, kde pôsobilo do 60 lekárov. S chorobami pohybového ústrojenstva sa stretával na každom kroku. Preto ani dlho neváhal, keď dostal ponuku pracovať na ortopédii.

Pri svojej práci sa dostával do kontaktu aj s pacientmi trpiacimi rematoidnou artritídou. Pre úpravu deformít, spôsobených touto diagnózou je jediným riešením chirurgický zákrok, ale reumochirurgia sa v tom čase na Slovensku systematicky neveroval nikto. Pre doktora Pravdu to bola veľká výzva. Preto v roku 1986 odchádza do Výskumného ústavu reumatických chorôb, kde plánovali vybudovať reumochirurgické oddelenie. Žiaľ, tento zámer sa doteraz nerealizoval. Kedže v tom čase nemal možnosť navštíviť školiace strediská na Západe, prijal ponuku na štvormesačný študijný pobyt v Moskve. Po otvorení hraníc v roku 1992 bol už ako primár Ortopedického oddelenia piešťanskej nemocnice pozvaný na mesačný pobyt na Reumochirurgickú kliniku do partnerského mesta Piešťan – Heinoly vo Fínsku. Odvtedy sa sústavne venuje tejto špecializácii. Stala sa i tému jeho ašpirantskej práce. Externú

ašpirantúru ukončil na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave roku 1997. V tom istom roku sa stáva krajským odborníkom pre ortopédiu. Pri Slovenskej ortopedickej a traumatologickej spoločnosti zakladá v roku 2005 Sekciju pre nohu a členok, ktorej je predsedom. Medzitým začína externe prednášať na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Koncom roka 2007 sa stáva hostujúcim docentom. Momentálne má úväzok na Inštitúte fyziatrie a balneorehabilitácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda Trnava, so sídlom v Piešťanoch.

Dnes sa na Ortopedickom oddelení Nemocnice A. Wintera pod vedením primára Pravdu bežne robia náhrady bedrového klbu, kolena, ako prví na Slovensku vsádzali umelé klby zápästia a jedine na tomto oddelení dokážu nahradzať deštrúované klby ruky umelými klbmi.

Výsledky svojej práce zverejnili Ludovít Pravda na domácich a zahraničných kongresoch 42-krát. Okrem toho publikoval v odborných časopisoch 13 príspevkov, v ktorých figuruje ako autor alebo spoluautor.

Onedlho si pripomenie náš ortopéd a reumochirurg 35. výročie svojho pôsobenia v Piešťanoch a v marci 2010 60. výročie narodenia. Vraj sa nepatrí dopredu blahoželať. Podákať však možno - za stovky mimoriadne náročných operácií, za noci prebdené v službe, za pomoc v najťažších životných situáciách, za posunutie hraníc možného v našej reumochirurgii. ■

When he finished his studies in the Faculty of Medicine at Comenius University in Bratislava in 1974 and entered the office in Piešťany's hospital, he was still not decided whether to be an orthopaedist. Yet he was quite aware of the new environment. A rather small town of 30 thousand inhabitants which had a strong health-care background. Besides the hospital and the health-care facility, there was the Research (today National) Institute of Rheumatic Diseases, the Spa Institute, and the state spa, embracing 60 doctors in total. Here he was meeting locomotive apparatus illnesses at every turn. That was the reason why he did not hesitate for long when he got an offer to work in orthopaedics. At work, he was also coming in contact with patients suffering from rheumatoid arthritis. The only way in which to fix deformities caused by this diagnosis is through surgical procedure. However, at that time nobody was practicing rheumatic surgery in Slovakia. Doctor Pravda took this as a huge challenge. Consequently, in 1986 he left for the Institute of Rheumatic Diseases, where it was planned to establish a rheumatic-surgery department. Unfortunately, this intention has still not been implemented. In that time he did not have any

▼ Primár Ludovít Pravda.
The Head Physician Ludovít Pravda.
Chefarzt Ludovít Pravda

opportunity to visit training centres of the West, so he accepted an offer of a four-month academic stay in Moscow. After the border opening in 1992 he was, as the Head Physician, invited for a month's stay in Heinola (in Finland) which is the partner town of Piešťany. Since then he has been constantly working in this specialisation. It also became a topic of his PhD thesis. He finished his external PhD studies in Bratislava in 1997. In the same year he became the county specialist for orthopaedics. In 2005 he established the Leg and Ankle Section at the Slovak Orthopaedic and Traumatology Society. Meanwhile he started to work as an external lecturer at the Faculty of Health and Social Care at Trnava University. By the end of the year 2007 he became a host lecturer. At the moment he

work at Slovak and international congresses 42 times. Besides that, as an author or a co-author, he published 13 contributions in specialised magazines.

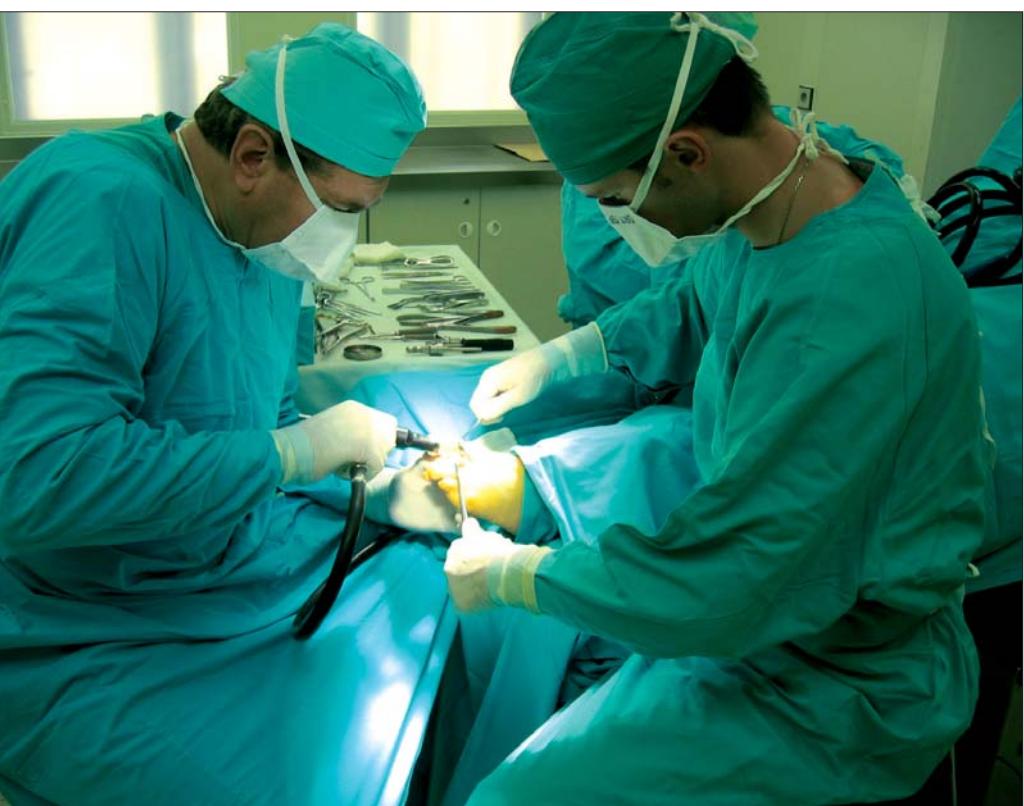
Soon our orthopaedist and rheumatic surgeon will celebrate the 35th anniversary of his practice in Piešťany and in March 2010 his 60th birthday. They say you should not congratulate in advance. At least we can say thank you for the hundreds of exceptionally difficult operations, for the sleepless nights spent on duty, for help in the hardest of life's situations, for crossing borders of the possible in our rheumatic surgery. ■

Arthritis litten. Die einzige Möglichkeit, Deformitäten, die als Folge dieser Krankheit entstanden sind zu korrigieren, bot ein chirurgischer Eingriff. In der Slowakei befasste sich jedoch zu dem Zeitpunkt niemand systematisch mit der Rheumachirurgie. Für Doktor Pravda bedeutete dies eine große Herausforderung. Aus diesem Grund wechselt er 1986 in das Forschungsinstitut für Rheumakrankheiten, in dem die Errichtung einer Abteilung für Rheumachirurgie geplant war. Diese Absicht ist leider bis heute nicht realisiert worden. Weil Pravda zu der Zeit keine Möglichkeit hatte, ein westliches Schulungszentrum zu besuchen, nahm er das Angebot, einen viermonatigen Studienaufenthalt in Moskau zu absolvieren, an. Nach der Öffnung der Grenzen im Jahre 1992, wurde er, damals schon als Chefarzt der Abteilung für Orthopädie am Krankenhaus in Piešťany, für einen Monat in die Klinik für Rheumachirurgie im finnischen Heinola – der Partnerstadt von Piešťany – eingeladen. Seitdem widmet er sich systematisch dieser Spezialisierung und bearbeitete sie auch im Rahmen seiner Dissertation. Die externe Aspirantur schloss er im Jahre 1997 an der Medizinischen Fakultät der Komenský-Universität in Bratislava ab. Im selben Jahr wurde er zum regionalen Facharzt für Orthopädie. In der Slowakischen Gesellschaft für Orthopädie und Traumatologie gründete er 2005 die Sektion Bein- und Fesselgelenk, deren Vorsitz er inne hat. Inzwischen begann er Vorlesungen an der Fakultät für Gesundheitswesen und soziale Arbeit an der Universität in Trnava zu halten. Zum Jahresende 2007 nahm er dort seine Tätigkeit als Gastdozent auf. Derzeit hat er einen Lehrauftrag am Institut für Physiatrie und Balneologische Rehabilitation an der Universität der hl. Cyril und Methodius zu Trnava, mit Sitz in Piešťany.

Heute werden in der Abteilung für Orthopädie an dem A. Winter-Krankenhaus, unter der Führung von Chefarzt Pravda, routinemäßig Hüft- und Kniegelenke ersetzt. Hier wurden zum ersten Mal in der Slowakei künstliche Handgelenke eingesetzt und nur in dieser Abteilung können destruierte Handgelenke durch künstliche ersetzt werden.

Die Ergebnisse seiner Arbeit veröffentlichte Ludovít Pravda insgesamt 42 Mal im Rahmen diverser in- und ausländischer Kongresse. Darüber hinaus veröffentlichte er in verschiedenen Fachzeitschriften insgesamt 13 Beiträge, die er als Autor oder Mitautor verfasste.

In Kürze feiert unser Orthopäde und Rheumachirurg sein 35. Dienstjubiläum in Piešťany und im März 2010 seinen 60. Geburtstag. Im Vorfeld zu gratulieren wäre nicht angebracht. Aber ein Dankeschön soll an dieser Stelle möglich sein – für hunderte von äußerst anspruchsvollen Operationen, für Nächte, durchwacht im Dienst, für die Hilfe in den schwersten Momenten des Lebens und für die neu definierten Grenzen des Möglichen in unserer Rheumachirurgie. ■

▲ Na Ortopedickom oddelení sa najčastejšie operujú nohy.
Legs are the most frequently operated on in the Orthopaedic Department.
In der orthopädischen Abteilung werden am häufigsten operative Eingriffe an Beinen vorgenommen.

also works at the Institute of Physiotherapy, Balneology and Therapeutic Rehabilitation (which is in Piešťany) at the University of St. Cyril and Methodius in Trnava.

Led by the Head Physician Pravda, hip-joint and knee replacements are made routinely in the Orthopaedic Department of the Hospital of A. Winter. They were the first team in Slovakia to implant artificial wrist joints. This is also the only department where they can replace destroyed hand joints with artificial ones.

Ludovít Pravda published the results of his

Piešťany antrat, hatte Pravda noch nicht entschieden, ein Orthopäde zu werden. Die neue Umgebung um ihn herum nahm er jedoch sehr intensiv wahr. Die nicht allzu große 30-Tausend-Seelen-Stadt verfügte über einen guten medizinischen Hintergrund. Neben einem Krankenhaus mit Poliklinik befand sich hier noch das Forschungsinstitut (heute Nationales Institut) für Rheumakrankheiten, die Militärische Kuranstalt und das staatliche Heilbad mit einem etwa 60-köpfigen Ärzte-Team. Erkrankungen des Bewegungsapparates begegneten Pravda auf jedem Schritt. Deshalb zögerte er nicht lange, nachdem ihm angeboten wurde, in der Abteilung für Orthopädie zu arbeiten.

Im Rahmen seiner Tätigkeit begegnete er immer wieder Patienten, die an rheumatoider

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings ▪ Ereignisse - Besuche - Treffen

► Divadelnú sezónu 2009/2010 v Dome umenia v Piešťanoch otvorilo Štúdio Činohry Slovenského národného divadla hru francúzskeho autora Jeana Anouilha Tanec toreadorov. Vynikajúci herci (Zuzana Fialová, Kamila Magálová, Marián Gašberg, Ľuboš Kostelný) pod režisérskou taktovkou Jozefa Vajdičku predviedli počas takmer troch hodín bravúrne výkony.

The theatrical season 2009/2010 in the Piešťany House of Art was opened by the Drama Studio of the Slovak National Theatre with the play The Waltz of the Toreadors by French playwright Jean Anouilh. Excellent actresses/actors (Zuzana Fialová, Kamila Magálová, Marián Gašberg, Ľuboš Kostelný) directed by Jozef Vajdička presented a three hour long virtuous performance.

Die Eröffnung der Theatersaison 2009/2010 im Haus der Kunst in Piešťany leitete das Schauspielstudio des Slowakischen Nationaltheaters mit dem Stück „Der Walzer des Toreros“ des französischen Autors Jean Anouilh ein. Hervorragende Schauspieler (Zuzana Fialová, Kamila Magálová, Marián Gašberg, Ľuboš Kostelný) präsentierten unter der Regie von Jozef Vajdička knapp drei Stunden lang ihr meisterhaftes Können.

Na úspešnú publikáciu Stromy Piešťan, ktorá bola pokrstená na jar tohto roku, nadväzuje rovnomená séria pohľadnic aj informačné tabuľky. Prvú z nich odhalili primátor Remo Cicutto a Viliam Vavro z n.o. ProPolis 17. septembra pred Viliou Alexander pod exotickým ľaliovníkom tulipánokvetým.

The successful book The Trees of Piešťany (Stromy Piešťan), which was launched this spring, was accompanied by a series of postcards of the same name and informative signs. The first of them was unveiled by Mayor Remo Cicutto and Mr Viliam Vavro of ProPolis, a non-profit organization, on 17 September in front of Villa Alexander, under the exotic American Tulip Tree.

An die erfolgreiche Publikation „Stromy Piešťan“ (Die Bäume von Piešťany), deren Taufe im Frühling dieses Jahres stattfand, knüpfen eine gleichnamige Ansichtskarten-Serie und Infotafeln an. Die erste enthüllte der Bürgermeister Remo Cicutto zusammen mit Viliam Vavro aus der Nonprofit-Organisation „ProPolis“ am 17. September vor der Villa Alexander, unter einem exotischen Tulpenbaum.

► Jedným z konkrétnych príkladov partnerstva medzi izraelským Eilatom a Piešťanmi bolo spoločné vystúpenie folklórneho súboru Slnečnica a orchestra Zlaté husle so speváckym súborom South Wind Eilat. Speváci z Eilatu nešetrili slovami chvály nad množstvom zelene u nás, obdivovali okolité miesta a už teraz sa tešia na privítanie Slnečnice v Izraeli.

One of the particular examples of partnership between the Israeli town of Eilat and Piešťany was a joint performance of

folklore group Slnečnica and Golden Violin Orchestra with South Wind Eilat choir. Singers from Eilat praised the abundance of greenery in our town, admired the surrounding towns and are looking forward to welcoming Slnečnica to Israel.

Eines der konkreten Beispiele für die Umsetzung der Städtepartnerschaft zwischen der israelischen Stadt Eilat und Piešťany war der gemeinsame Auftritt der Folkloregruppe „Slnečnica“ und des Orchesters „Zlaté husle“ mit dem Chor South Wind Eilat. Die Sänger aus Eilat sprachen nicht mit Lob über das viele Grün bei uns, bewunderten die umliegenden Orte und freuen sich jetzt schon darauf, die Folkloregruppe „Slnečnica“ in Israel begrüßen zu dürfen.

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings ▪ Ereignisse - Besuche - Treffen

V rámci svojho kultúrno-spoločenského programu počas pobytu na Slovensku zavítali do Piešťan členovia Európskeho dvora audítorov (ECA), ktorí sídlia v Luxembursku. Delegáciu viedol Július Molnár, zástupca Slovenska v ECA (na snímke vpravo). Po prijatí primátorm Remom Cicuttom si hostia prezreli centrum Piešťan, niektoré objekty financované zo zdrojov Európskej únie a vyskúšali aj zopár kúpeľných procedúr.

During their stay in Slovakia the members of the European Court of Auditors (ECA), who are seated in Luxemburg, visited Piešťany as a part of their cultural and social programme. The mission was lead by Július Molnár, Slovak deputy to ECA (on the right). After the reception by Mayor Remo Cicutto, the guests visited the centre of Piešťany, and looked at some buildings financed by the EU sources and tried out a few of the spa treatments.

Im Rahmen eines eigenen kulturgesellschaftlichen Programms kamen Mitglieder des Europäischen Coach-Verbandes (ECA), mit Sitz in Luxemburg, während ihres Slowakei-Aufenthaltes nach Piešťany. Die Delegation führte der Vertreter der Slowakei im ECA, Július Molnár (im Bild rechts) an. Nach der Begrüßung durch den Bürgermeister Remo Cicutto, besichtigten die Gäste das Stadtzentrum von Piešťany sowie mehrere Objekte, die aus den EU-Fonds finanziert wurden, und testeten ebenfalls einige Kuranwendungen.

► V dňoch 21. - 23. 9. 2009 sa v Karlových Varoch uskutočnila konferencia poriadana v rámci projektu Thermae Europae, do ktorého je zapojené aj mesto Piešťany. Na konferencii sa za Balneologické múzeum zúčastnil balneohistorik Martin Kostelník s príspevkom „Propagačné materiály kúpeľov Piešťany v zbierkach Balneologického múzea“ a Vladimír Krupa s príspevkom „Balneologické múzeum - múzeum dejín kúpeľov a kúpeľníctva“.

There was a conference in Karlovy Vary, on 21-23 September 2009, organised within the Thermae Europae Project, which also includes the town of Piešťany. Balneology historians Martin Kostelník and Vladimír Krupa took part in the conference with their reports "Promotion sources of Spa Piešťany within the Collections of the Balneology Museum" and "The Balneology Museum - the Museum of Spa and Balneology History" respectively.

In den Tagen von 21. bis 23. 9. 2009 wurde in Karlove Vary (Karlsbad) im Rahmen des Projektes „Thermae Europae“, an dem auch die Stadt Piešťany beteiligt ist, eine Konferenz abgehalten. Das Balneologische Museum wurde vom Kurhistoriker Martin Kostelník mit dem Beitrag „Das Werbematerial des Heilbades Piešťany in den Sammlungen des Balneologischen Museums“ und Vladimír Krupa mit dem Beitrag „Das Balneologische Museum - ein Museum für Geschichte der Heilbäder und des Kurwesens“ vertreten.

Vďaka rekonštrukcii bratislavského zimného štadióna sa 17. ročník Memoriálu Ondreja Nepelu uskutočnil začiatkom novembra na piešťanskom zimnom štadióne. Diváci mali možnosť vidieť takmer stovku krasokorčuliarov z 22 krajín sveta.

The reconstruction of Bratislava Winter Stadium was the reason why the 17th annual Ondrej Nepela Memorial was held at the Piešťany Winter Stadium at the beginning of November. Visitors could enjoy the performance of about hundred figure skaters from 22 countries from all over the world.

Dank der Renovierungsarbeiten am Winterstadion in Bratislava, fand das 17. Ondrej Nepela-Memorial Anfang November im Winterstadion von Piešťany statt. Die Besucher konnten knapp einhundert Eiskunstläufer aus 22 Ländern der Welt bewundern.

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings ▪ Ereignisse - Besuche - Treffen

Revue Piešťany

► Dňa 9. 9. 2009 bola v Römisches Germanisches Zentralmuseum v Mainzi otvorená výstava „Putujúci medzi svetmi - germánske kniežacie hroby zo Stráže a Zakrória“. Na jej príprave spolupracovalo piešťanské Balneologicke múzeum, nakoľko veľkú časť prezentovaných predmetov predstavujú nálezy z bohatých hrobov z mladšej doby rímskej z Krakoviany-Stráže pri Piešťanoch a časovo i kultúrne analogické nálezy zo Zakrówa (pôvodne Sackrau) v dnešnom Poľsku.

An exhibition "Wandering between Worlds – German Princes' Graves from Stráže and Zákrow" was opened in Römisches Germanisches Zentralmuseum in Mainz, Germany, on 9 September 2009. The Balneology Museum in Piešťany cooperated in preparing this exhibition, as a large part of the items were from findings of lavish graves from an early Roman period in Krakovany-Stráže (Piešťany vicinity). There were periodically and culturally analogical findings from Zákrow (originally Sackrau) in today's Poland.

zwischen den Welten - Germanische Prunkgräber des 3. Jahrhunderts aus Wroclaw-Zakrzów und Krakovany-Stráže“ eröffnet. An der Vorbereitung beteiligte sich auch das Balneologische Museum, da ein großer Teil der Ausstellungsstücke Funde aus reich ausgestatteten Gräbern der jüngeren römischen Kaiserzeit aus Krakovany-Stráže, neben zeitlich und kulturell analogen Funden aus Zakrów (früher Sakrau) in Polen, bilden.

Piešťanská Art Jazz Gallery si vdaka vynikajúcim koncertom džezmenov z celého sveta a neopakovateľnej atmosfére získala mnoho priaznivcov. A práve to rozhodlo o ocenení Najlepší kaviarenský koncept, ktoré odborná porota udeľovala na piatom ročníku konferencie Hotel & Gourmet Forum v Bratislave. Napriek tomu, že Dodo Šošoka, zakladateľ kaviarie, už nie je medzi nami, jeho duch vdaka nadšencom džazu stále pokračuje.

Thanks to the extraordinary jazz concerts of artists from all over the world and its unique atmosphere, the Piešťany Art Jazz Gallery has gained a lot of fans. These were exactly the reasons for the prize, The Best Café Concept, which was awarded by professional panel at the Fifth Annual Conference Hotel & Gourmet Forum in Bratislava. Even though Dodo Šošoka, the founding father of the café, is not longer among us, his spirit, thanks to jazz enthusiasts, keeps going on.

Das Szene-Cafè „Art Jazz Gallery“ in Piešťany gewann dank der herausragenden Konzerte von Jazzmusikern aus aller Welt, viele Freunde. Und gerade das trug zu seiner Auszeichnung für das beste Cafeteria-Konzept, die von einer Fachjury im Rahmen der 5. Konferenz „Hotel & Gourmet

Forum“ in Bratislava verliehen wurde, bei. Trotz der Tatsache, dass Dodo Šošoka, der Begründer von „Art Jazz Gallery“, nicht mehr unter uns verweilt, lebt sein Geist dank allen Jazz-Begeisterten weiter.

► Koncom leta nás navždy opustil vo veku 54 rokov MUDr. Pavol Veres. Bol vynikajúcim lekárom - gastroenterológom, poslancom mestského zastupiteľstva, spoluzačladeľom Lions clubu v Piešťanoch. Pochádzal zo starého piešťanského lekárskeho rodu a bol pravnukom Františka Wintera.

At the end of summer, MUDr. Pavol Veres, 54, passed away. He was an excellent doctor (gastroenterologist), member of the local city council and a founder of Piešťany Lions Club. He came from an old Piešťany medical family and was František Winter's great grandchild.

Ende des Sommers ist MUDr. Pavol Veres im Alter von 54 Jahren für immer von uns gegangen. Er war ein hervorragender Arzt, Spezialist für Gastroenterologie, Abgeordneter der Stadtvertretung und Mitbegründer des Lions-Clubs in Piešťany. Dr. Veres entstammte einer alten Ärztefamilie aus Piešťany und war der Urenkel von František Winter.

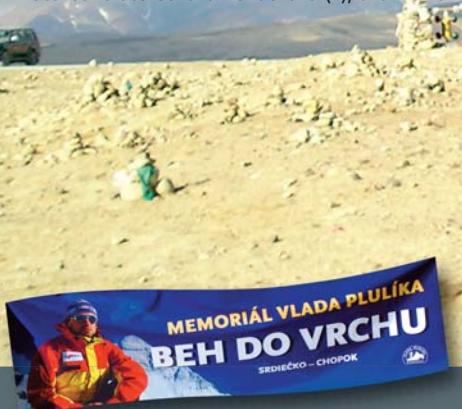
MEMORIÁL VLADA PLULÍKA

The memorial of Vlado Plulík

Das Vlado Plulík-Memorial

Jana Štefečková Beňačková, Peter Remiš

Foto Jana Štefečková Beňačková (1), archív Mariána Plulíka (3)

Prvý ročník memoriálu piešťanského horolezca Vlada Plulíka 26. septembra 2009 prilákal na štart vyše 120 pretekárov z rôznych kútov Slovenska. K vysokej účasti v behu do vrchu prispelo aj nádherné počasie. V Nízkych Tatrách na trati Srdiečko - Chopok s vyše 800-metrovým prevýšením sa bežalo prvýkrát oficiálne. Vítazovi hlavnej mužskej kategórie, Jozefovi Hlavčovi zo Skialp Bobroveč, namerali v cíli presne 34 minút.

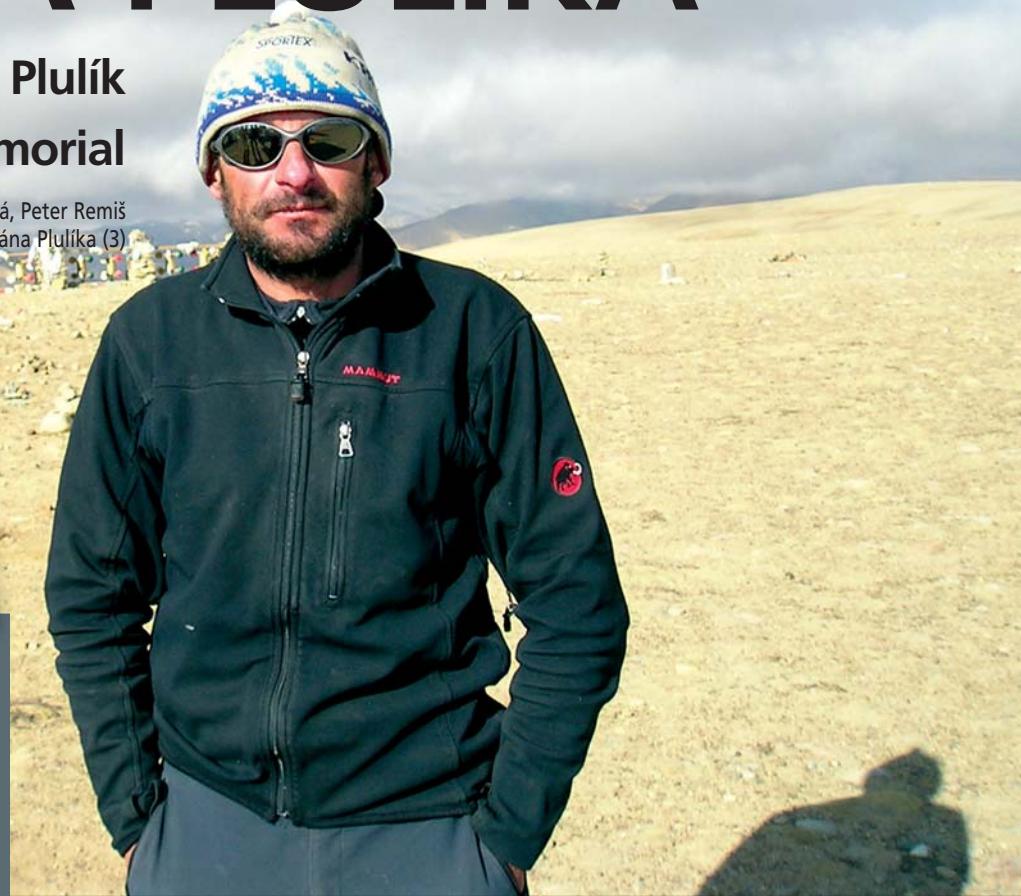
The first memorial of the mountaineer from Piešťany, Vlado Plulík, was held on 26 September 2009 and attracted more than 120 racers from various parts of Slovakia. Beautiful weather also contributed to increased participation in running to the mountains. This was the first official race in the Low Tatras on the track Srdiečko to Chopok with more than 800 metres difference in the height of the sea level. The winner of the main men's category, Jozef Hlavčo from Skialp Bobroveč, clocked it in exactly 34 minutes.

Das erste Memorial für den Bergsteiger Vlado Plulík aus Piešťany, am 26. September 2009, lockte mehr als 120 Wettkämpfer aus verschiedenen Ecken der Slowakei an den Start.

Das wunderschöne Wetter trug zu der hohen Teilnahme an dem Berglauf noch zusätzlich bei.

In der Niederen Tatra fand auf der Strecke Srdiečko - Chopok, mit einer Überhöhung von mehr als 800 m, zum ersten Mal ein offizieller

Lauf statt. Die im Ziel gemessene Zeit des Siegers Jozef Hlavčo aus dem Klub „Skialp Bobroveč“ betrug genau 34 Minuten.

▲ Vlado Plulík v Himalájach.
Vlado Plulík in the Himalayas
Vlado Plulík im Himalaya

Celkovo sa bežalo v deviatich kategóriách, plus kategória Open. Najmladšia účastníčka bola iba desaťročná Lídia Drahovská z Piešťan (čas 1 h 15 min). Najmladším účastníkom bol rovnako starý Marcinék Marco z Detvy. To, že vek nie je žiadnou prekážkou, dokázala aj najstaršia účastníčka 75-ročná Mária Marcibálová (kategória ženy G, čas 1 h 5 min).

Organizátormi podujatia boli Vladovi príbuzní a priatelia: Miro Leitner (známy skialpinista), lekárka Katka Belicová, Chata Kosodrevina - Jožko Černý a rodina Vlada Plulíka: sestry Katka Machovičová s dcérou Barborkou a Zuzka Lešundáková a brat Maroš Plulík. Za Vladovu rodinu sa samotného behu zúčastnili synovci Jurko Machovič, Adam a Palko Lešundákovci a brat Maroš Plulík. „Môj zámer bol, aby sa tento prvý ročník neniesol v nejakom nostalgickom duchu, ale aby to bolo to, čo by sa Vladovi páčilo. Športové zápolenie, akčnosť a pritom

kopec zábavy," povedal nám Vladov brat Maroš. „Pri vyhlasovaní výsledkov som povedal, že preto bolo také pekné počasie lebo to Vlado vybavil u svätého Petra a akcia sa aj jemu určite páčila, keď na nás pozeral zhora.“ Po pretekoch zíšli súťažiaci na chatu Kosodrevina, kde pokračoval program, venovaný životu najznámejšieho piešťanského horolezca, ktorý v júni 2008 zahynul na Broad Peaku (8047 m) v Himalájach. Účastníci memoriálu si pozreli aj film Everest 98. Túto horolezeckú métu zdolal Vlado ako prvý Slovák zo severu bez použitia kyslíkového prístroja. V spoločenskej časti vystúpila hudobná skupina Slniečko z Piešťan, ktorá tiež chcela vzdať úctu nezabudnutelnému kamarátovi. ■

with her daughter Barborka. Participants in the races from Vlado's family were his brother Maroš Plulík and his nephews Jurko Machovič, Adam and Palko Lešundák.

Vlado's brother Maroš said: "It was not my intention to prepare this first memorial in a nostalgic way but I wanted to do it in a way Vlado would have liked, competitiveness, action, as well as lots of fun." Then he said: "While I was announcing the results, I said that "it was such nice weather because Vlado had a deal with Saint Peter and surely he enjoyed this event while watching us from heaven."

After the race, the participants went down to the chalet Kosodrevina. There was a programme devoted to the life of the most famous mountaineer from Piešťany who died on Broad Peak (8047m) in the Himalayas in July 2008. The participants of the memorial also watched the film Everest 98. Vlado surmounted this goal for mountaineers from the north, as the first Slovak without using any breathing apparatus. The music band Slniečko from Piešťany gave a performance during the entertainment part of the programme. They also wanted to honour their unforgettable friend. ■

Freunde, darunter Miro Leitner (bekannter Skialpinist), die Ärztin Katka Belicová und Jožko Černý von der Berghütte „Kosodrevina“. Seitens der Familie beteiligten sich seine Schwestern Katka Machovičová mit Tochter Barborka und Zuzka Lešundáková sowie sein Bruder Maroš Plulík. Im Rennen vertraten seine Neffen Jurko Machovič, Adam und Palko Lešundák und sein Bruder Maroš Plulík Vlados Familie. „Mein Bestreben war es, das erste Memorial nicht in einem nostalgischen Geist auszutragen, sondern es so zu gestalten, dass es auch Vlado selbst gefallen hätte. Sportliches Kräftemessen, Aktion und dabei ein Heidenspaß,“ erklärte uns Vlados Bruder Maroš. „Bei der Bekanntgabe der Ergebnisse sagte ich, dass es deshalb so ein schönes Wetter gab, weil Vlado bei Petrus ein gutes Wort einlegte. Die Veranstaltung hat ihm sicher auch gefallen, während er uns von oben zugeschaut hat.“

Nach dem Rennen kamen die Teilnehmer zur Berghütte „Kosodrevina“ runter, wo ein Programm, gewidmet dem Leben von Vlado Plulík, vorbereitet war. Der bekannte Bergsteiger kam im Juli 2008 auf dem Broad Peak (8047 m) im Himalaya ums Leben. Die Teilnehmer des Memorials sahen sich unter

Der Wettkauf wurde in insgesamt neun Kategorien, plus die Kategorie Open, ausgetragen. Die jüngste Teilnehmerin war die erst zehn Jahre alte Lýdia Drahovská aus Piešťany (Zeit: 1 St 15 Min). Der jüngste unter den männlichen Teilnehmern war der gleichaltrige Marcinek Marco aus Detva. Und dass ein höheres Alter noch kein Hindernis darstellt, bewies die 75-jährige Mária Marcibálová (Kategorie Frauen G, Zeit: 1 St 5 Min) als älteste Teilnehmerin des Rennens. Die Organisation der Veranstaltung übernahmen Vlado Plulíks Verwandte und

▲ V behu do vrchu zvíťazil Jozef Hlavčo zo Skialp Bobroveč.
The up the hill mountain run was won by Jozef Hlavčo of the Skialp Bobroveč Club.
Im Berglauf siegte Jozef Hlavčo aus dem Klub „Skialp Bobroveč“. ■

anderem den Film „Everest 98“ an. Dieses Traumziel aller Bergsteiger bezwang Vlado ohne Zuhilfenahme von künstlichem Sauerstoff. Im Rahmen des Programms trat auch die Musikgruppe „Slniečko“ aus Piešťany auf, die einem unvergesslichen Freund ebenfalls eine Ehre erweisen wollte. ■

50 YEARS
OF YACHTING
IN PIEŠŤANY

50 JAHRE
SEGELSPORT
IN PIEŠŤANY

Kornel Duffek Foto Tomáš Hudcovič

Vodná nádrž Slňava, ktorá vznikla prehradením Váhu, a jachting majú v Piešťanoch rovnaký rok narodenia - 1959. Napokon je to logické, lebo na pôvodne dosť úzkej rieke s nezanedbatelným prúdom sa s plachetnicou nedalo veľmi manévrovať. Napriek tomu sa vraj našiel jeden fanatic, čo sa o to pokúšal, no pravdepodobne viac využíval pádlo ako plachty.

Slňava water reservoir, created due to the dam on the Váh, and yachting in Piešťany have both existed since 1959. It is quite logical they moved to the dam. It was not very easy to manoeuvre a sailing boat on a river which was originally very narrow with a rather strong current. In spite of that, there was a rumoured fanatic who made an attempt to do it. However, he probably used paddles more than sails.

Der durch die Abdämmung der Waag entstandene Stausee „Slňava“ und der Segelsport haben in Piešťany dasselbe Geburtsjahr – 1959. Es ist schließlich nachvollziehbar, denn auf dem ursprünglich relativ schmalen Fluss mit einer nicht unerheblichen Strömung war ein Manövrieren kaum möglich. Trotz dieser Tatsache fand sich angeblich ein Enthusiast, der es probierte, dabei jedoch vermutlich mehr Paddel als Segel nutzte.

50 ROKOV JACHTINGU V PIEŠŤANOCH

▲ Tortu k jubileu rozkrojil dlhorčinný funkcionár Slovenského zväzu jachtingu Otakar Malý. Zľava primátor Remo Cicutto, sprava predseda klubu TJ Slňava Miloslav Psalman.
The jubilee cake was cut by a long-standing official of the Slovak Sailing Union, Otakar Malý. The Mayor of Piešťany, Remo Cicutto, on the left. The chairman of sports club TJ Slňava, Miloslav Psalman, on the right.
Die Jubiläumstorte schnitt der langjährige Funktionär des Slowakischen Segelverbandes, Otakar Malý, an. Von links der Bürgermeister Remo Cicutto, rechts der Vorsitzende des Clubs „TJ Slňava“, Miloslav Psalman.

Poľskočrnočnica jachtárskeho klubu bola dobrou príležitostou na stretnutie priaznivcov tohto pekného vodného športu. Dňa 26. septembra 2009 sa zišli na Lodenici nielen súčasní a bývalí funkcionári klubu, ale aj tí, ktorí sa venovali alebo venujú tomuto športu rekreačne či závodne. Predseda klubu Miloslav Psalman privítal vzácných hostí. Primátor Remo Cicutto nepríšiel iba ako predstaviteľ mesta. V jeho prípade patrí jachting k rodinej tradícii a venoval sa mu aj jeho otec. Má na svojom konte viaceré úspechy. Ten najväčší je víťazstvo v medzinárodnej regate v Keszthelyi na Balatone v roku 1981. Ďalší host Milan Čulen stál na čele jachtárov dve desaťročia, rokoch 1963 - 1984. Dlhé roky viedol dokonca celú TJ Slňava, kde patril aj ostatné vodácke oddiely. Na oslavu zavítal aj dlhorčinný funkcionár Slovenského zväzu jachtingu Otakar Malý, ktorému prispadla čestná úloha

rozkrojenia slávnej torty, a ďalší veteráni jachtingu nielen z Piešťan, ale z celého Slovenska. Po slávnostranných príhovoroch si jachťari zaspomínali na časy, keď ich jediným prístreškom bola maringotka, lebo lodenica sa sprevádzkovala až v roku 1967. Dovtedy im musela postačiť maringotka, ktorá slúžila ako klubovňa, sklad, prezliekáreň i prístrešok pred zlým počasím. Napriek tomu staršia generácia s nostalgiou spomína na tieto pionierske časy piešťanského jachtingu.

Nova éra nastala po dobudovaní lodenice. Vtedy sa už vytvorili podmienky na uskutočnenie mnohých regát s medzinárodnou účasťou. Vlny 430-hektárového piešťanského „mora“ brázdili posádky lodí z Poľska, oboch časťí vtedajšieho rozdeleného Nemecka, Švajčiarska, Francúzska, Belgicka, Rakúska, Maďarska, niekdajšej Juhoslávie a, prirodzene, i bývalého Československa.

Plachetnica triedy 470 v pozadí s Piešťanmi.
470 class sailing boat with the background of Piešťany.
Ein Segelboot der Klasse 470 vor dem Panorama von Piešťany

Jachtársky oddiel mal vždy najpočetnejšiu členskú základňu v rámci celej vodáckej telovýchovnej jednoty Slňava. Netrvalo dlho a objavili sa talenty, ktoré dosiahli rad úspechov v celoštátnom, ale i medzinárodnom meradle. Viacerí boli nominovaní aj do štátnej reprezentácie. Juraj Vitko sa postavil na stupeň víťazov ako jednotka na Majstrovstvách Európy 1993, ktoré boli na Balatone. Prvý titul majstrov Slovenska v kajutových kategóriях si v roku 1999 odniesla posádka lode pod vedením kapitána Petra Glibu. Tých úspechov, druhých či tretích miest, však bolo oveľa viac.

Jachtári z vnútrozemia často podľahnú väbeniu mora, bez koridoru hrádzí a iných obmedzení, preto sa snažia získať oprávnenie na vedenie námorného plavidla. Po úspešných skúškach sa potom vydávajú na plavbu. Táto túžba sa splnila viacerým piešťanským jachtárom, ktorí brázdia vlny nielen na Jadranu a v Stredozemnom mori, ale vyskúšali si aj ďaleký Karibik. A všetko sa začalo tu - na Slňave... ■

The 50th anniversary of the yacht club was a good opportunity for a meeting of the fans of this nice water sport. On the 26th of September 2009, former and present officials of the club, as well as amateurs or professionals, gathered at Lodenica (the dock). The chairman of the club, Miloslav Psalman, greeted prominent guests. Remo Cicutto, the Mayor of Piešťany, came as a representative of the town and because yachting is a family tradition. His father achieved a lot of success in it. The biggest was the victory in an international regatta in Keszhely on Lake Balaton in 1981. Another guest, Milan Čulen, was the head of the yachtsmen for two decades, from 1963 - 1984. He was even the chairman of the sports club TJ Slňava for many years (other boating clubs were also affiliated to it). A long-standing official of the Slovak Sailing Union, Otakar Maľý, was given the honour of cutting the cake. Many other veterans of yachting, not only from Piešťany but from the whole of Slovakia, came to the celebration. After the

ceremonial speeches, the yachtsmen recalled those times when the caravan was their only shelter, because the dock was only put into operation in 1967. Till then, they had to content themselves with it, which served as a clubroom, store, changing room, as well as a shelter against bad weather. Despite this fact, the older generation recalled these pioneer times of yachting in Piešťany with nostalgia. A new era started after the dock had been completed. At that time, there already were suitable conditions to organise regattas with an international attendance. The crews of yachts from Poland, both parts of the then partitioned Germany, Switzerland, France, Belgium, Austria, Hungary, former Yugoslavia, and of course, former Czechoslovakia cruised in the waves of a 430-hectare "sea" in Piešťany.

The yacht club has always had the highest number of members within the whole water sports club Slňava. Very soon, talented sportsmen appeared, who achieved success not

▲ Zo slávostného defilé plachetníc.
From the ceremonial parade of sailing boats.
Aus dem feierlichen Defilee der Segelboote

only nationally, but also on an international scale. Many of them were nominated for the national team. Juraj Vitko won the European Championship in 1993 on Lake Balaton. The crew under the direction of Captain Peter Gliba won the first Slovak Champion's title in the cabin category in 1999. However, there have been other successes, such as second and third places.

Yachtsmen from inland often succumb to the temptation of the sea without dams and other restrictions. That is why they try to gain a licence to guide a sea craft. After successful exams, they set off on a voyage. This dream has become true for many yachtsmen from Piešťany who cruise in the waves not only in the Adriatic Sea, but also in the Mediterranean Sea, as well as distant Caribbean. And everything began here in Slňava... ■

Das 50jährige Jubiläum des Segel-Clubs bot für Anhänger dieser schönen Wassersportart eine willkommene Gelegenheit zu einem Treffen. Am 26. September 2009 kamen in Lodenica nicht nur die aktuellen und ehemaligen Klub-Funktionäre zusammen, sondern auch diejenigen die sich diesem Sport früher professionell oder als Freizeitbeschäftigung widmeten oder immer noch widmen. Der Klubvorsitzende, Miloslav Psalman, begrüßte seltene Gäste. Der Bürgermeister Remo Cicutto kam nicht nur als Vertreter der Stadt. In seinem Fall gehört das Segeln zur Familientradition und bereits sein Vater widmete sich dieser Sportart. Cicutto konnte mehrere Erfolge auf seinem Konto verbuchen. Der größte war ein Sieg in der internationalen Regatta in Keszthely am Plattensee, im Jahre 1981. Ein weiterer Gast, Milan Čulen, war zwei Jahrzehnte lang, von 1963 bis 1984, als Vorstand des Segel-Clubs tätig. Lange Jahre leitete er sogar den gesamten Sportverein „TJ Slňava“, zu dem auch alle anderen Wassersportmannschaften gehörten. Bei den Feierlichkeiten anwesend war auch der langjährige Funktionär des Slowakischen Segelverbandes, Otakar Malý, dem die Ehrenaufgabe des Anschneidens einer festlichen Torte zuteil wurde, und weitere Segelveteranen nicht nur aus Piešťany, sondern aus der ganzen Slowakei. Nach den feierlichen Ansprachen schwelgten die Segler in Erinnerungen an

„Meeres von Piešťany“ durchfurchten Yacht-Besetzungen aus Polen, beiden Teilen des damals noch getrennten Deutschland, der Schweiz, Frankreich, Belgien, Österreich, Ungarn, dem ehemaligen Jugoslawien und natürlich auch welche aus der ehemaligen Tschechoslowakei.

Der Yacht-Club verfügte schon immer über die höchste Anzahl von Mitgliedern im Rahmen des gesamten Wassersportvereins „Slňava“. Es dauerte nicht lange bis die ersten Talente zum Vorschein kamen, die eine Reihe von Erfolgen sowohl bei inländischen, als auch bei ausländischen Wettbewerben erzielten. Mehrere von ihnen sind auch für die Nationalmannschaft nominiert worden. Juraj Vitko stand als Nummer Eins auf dem Siegertreppchen bei der Europameisterschaft 1993, die am Plattensee stattfand. Den ersten Titel der slowakischen Meister in den Kategorien Kajüttenboote erhielt 1999 die Besatzung eines Segelbootes unter der Führung des Kapitäns Peter Gliba. Von den Erfolgserlebnissen, Zweit- oder Drittplatzierungen, jedoch gibt es noch weit mehr.

Segler aus den Binnenländern unterliegen oft den Verlockungen der Meere, ohne Damm-Korridore und andere Einschränkungen. Deshalb bemühen sie sich, eine Berechtigung zum Steuern von meerestauglichen Segelbooten zu erwerben. Nach den erfolgreich abgeschlossenen Prüfungen brechen sie dann zu einer Seefahrt auf. Dieser Wunsch ist mehreren Seglern aus Piešťany bereits in Erfüllung

vergangene Zeiten, als ihre einzige Unterkunft ein Wohnwagen darstellte, denn der Bootshafen wurde erst 1967 in Betrieb genommen. Bis dahin mussten sie sich eben mit jenem Wohnwagen zufrieden geben, der als Clubhaus, Lager, Garderobe und Unterschlupf bei schlechtem Wetter diente. Trotzdem denkt die ältere Generation mit Wehmut an diese Pionierzeiten des Segelsports in Piešťany zurück.

Eine neue Ära brach nach der Fertigstellung des Bootshafens an. Damals wurden bereits Voraussetzungen für die Durchführung vieler Regatten mit internationaler Teilnahme geschaffen. Die Wellen des 430-Hektar großen

▲ Milan Čulen, bývalý predseda jachtárskeho oddielu a TJ Slňava, pripomína historiu klubu a zároveň sa postaral o gulás a ďalšie dobroty pre účastníkov stretnutia.
Milan Čulen, the former chairman of the yacht club and sports club TJ Slňava, talked about the history of the club and he also provided goulash and other specialities for the participants of the meeting.

Milan Čulen, ehemaliger Vorsitzender des Segelklubs und des Sportvereins „TJ Slňava“, erinnerte an die Geschichte des Klubs und sorgte gleichzeitig für das Gulasch und weitere Leckereien für die Teilnehmer des Treffens.

gegangen. Sie durchfurchten mittlerweile nicht nur die Wellen des Adriatischen und des Mittelmeeres, sondern probierten sich auch in der fernen Karibik aus. Und alles begann hier - auf Slňava... ■

Ešte počas návštavy Univerzity Komenského, odbor geológia, som prejavil záujem o doktorandské štúdium na Dánskej technickej univerzite - Inštitúte arktických technológií. Radi ma prijali s podmienkou, že polovicu z trojročného štúdia strávím v Grónsku ako zamestnanec špecializovanej firmy, ktorá robí vedecké výskumy v mojom odbore. Pred odletom som ešte ponavštevoval moje oblúbené miesta v okolí Piešťan. Skončil som na hrade Tematín, ktorý mi najviac prirástol k srdcu.

I expressed an interest in a doctorate, at the Institute of Arctic Technologies in the Technical University of Denmark, during my studies at Comenius University where I specialised in Geology. They were pleased to accept me on condition that I spent half of my 3-year study in Greenland as an employee of a specialised company who carry out scientific research in my field. Before the flight, I visited my favourite places in the surrounding areas of Piešťany. I ended up in Tematín Castle which I have become very attached to.

Noch während meines Studiums an der Komenský Universität, Studienfach Geologie, bekundete ich mein Interesse an einem Doktorandenstudium am Institut für arktische Technologien an der Dänischen technischen Universität. Gerne nahmen sie mich an, unter der Voraussetzung, dass ich die Hälfte des dreijährigen Studiums als Angestellter einer spezialisierten Firma, die in meinem Fachbereich wissenschaftlich forscht, in Grönland verbringe. Vor dem Abflug besuchte ich noch meine Lieblingsorte in der Umgebung von Piešťany. Zuletzt war ich auf der Burg Tematín, die mir am meisten ans Herz gewachsen ist.

From Piešťany to studying in Greenland

Von Piešťany zum Studium nach Grönland

Mojmír Choma Foto autor

Z PIEŠŤAN NA ŠTÚDIÁ

Nízke slnko vykreslí všetky detaily grónskej krajiny.
Low sun shows all the details of the Greenlandic country.
Die flach liegende Sonne zeichnet alle Details
der grönlandischen Landschaft nach.

▲ Farebný kontrast domov pomáha pri orientácii v zimnom šere. Pohľad na časť hlavného mesta Grónska Nuuk.
Colourful contrast of houses helps the orientation in winter dusk. A view of part of Nuuk, Greenland's capital.
Die farbigen Kontraste der Häuser helfen bei der Orientierung in der winterlichen Dämmerung. Blick auf einen Teil
der grönlandischen Hauptstadt Nuuk

škatuľka cigariet 11 €. Vláda i takýmto spôsobom chce bojať proti veľmi rozšíreným zloživkom obyvateľov najväčšieho ostrova našej planéty. ■

DO GRÓNSKA

Cesta z letiska do hlavného mesta Grónska Nuuk je malebná. Krásne farebné domčeky roztrúsené na pobreží v bielej perine snehu pôsobia na Európana z vnútrozemia ako sen. Žiadne iglu či príbytky vyhľbené v snehových závejoch. Na ulici je úsmev a mrknutie očami súčasťou bežného kontaktu ľudí. Napriek veľkým sociálnym rozdielom sa všetci správajú rovnako. Domáci tažšie získavajú prácu. Chýba im vzdelanie. Väčšina z nich ani necíti potrebu vzdelať sa, keďže žijú „na konci sveta“. Bežný človek v Grónsku nepotrebuje mať vedomosti o európskej histórii, vyšej matematike či biológii. Tí, čo chcú vedieť viac, odchádzajú za štúdiom do Dánska. (Grónsko je jeho súčasťou, má však rozsiahlu autónomiu.) Problémom je, že vzdelení Grónčanov sa potom už málokedy vracajú späť domov a tak väčšina pracovných miest, kde sa vyžaduje kvalifikácia, je obsadzovaná dánskymi pristáhovalcami.

V arktických podmienkach je bežná zimná teplota pod -25°C, pri vetre aj -38°C. To sa však dá vydržať. Horšia je tma počas zimy, čo spôsobuje zníženie celkovej aktivity, akúsi letargiu. Slnko totiž vystúpi nad obzor len veľmi nízko a hned zapadá. Medzi brieždením a západom slnka uplynú sotva 2 hodiny. Zvyšok dňa je tma. Príjemnou zmenou je občasná polárna žiara. Pre cudzinca prežiť

zimu v Grónsku si vyžaduje určitú psychickú odolnosť. Prichádzajúce leto prináša príval energie a radosti. Príznačný je grónsky smiech. Ľudia sa tam smejú hockde a z plného hrdla. Ten smiech je nákažlivý, pretože aj ostatní sa začnú usmievať.

Základom prežitia v Grónsku sú priatelia. Stretávať sa na večeru je bežná vec. Možnosti trávenia voľného času sú obmedzené. Reštaurácie sú drahé aj pre tú zámožnejšiu vrstvu. Na víkend, keď dovolí počasie, sa dá partia ľudí dohromady, objednajú si loď a idú hlbšie do fjordov na lyže alebo poľovačku. Vďaka riedkemu osídleniu je zveri dost. Držanie polovnej zbrane je volné a polovný lístok na celý rok stojí iba 5 €. Polujú muži i ženy. Cielom sú rôzne druhy vtákov – snežné kury, kačice – a jelene karibu. Platí všeobecné pravidlo: zastrelit len tolko, kolko je človek schopný odniesť. Na polovanie ľadových medvedov, veľrýb či tuleňov treba špeciálne povolenie. Dostávajú ho iba ľudia, ktorí sa tradične živia ako profesionálni lovci.

Kuchyňa je zložená hlavne z rybáčich a mäsičích výrobkov a rôznych vývarov. Veľmi oblúbený je tuk, ktorý chráni človeka v zime. Ovocie a zelenina je na stole v menších množstvách, keďže sa musí dovážať, čo ich cenu výrazne zvyšuje. Daň za alkohol a cigarety je vysoká – malé pivo stojí 13,

T he journey from the airport to Nuuk, the capital of Greenland, is picturesque. Beautiful little houses full of colour scattered around the shore in white snow look like a dream to a landlocked European. There are no igloos or dwellings hollowed out in snow drifts. A smile and a blink of the eyes is part of everyday contact between people in the streets. Despite large social differences, everybody behaves in the same way. It is not very easy for locals to get a job because they lack education. The majority of them do not feel the necessity of education as they live "at the end of the world". Ordinary people in Greenland do not need the knowledge of European history, higher mathematics or biology. Those who want to know more, leave their country to study in Denmark. Greenland is a part of Denmark, however, it has considerable autonomy. The problem is educated Greenlanders rarely return home so the majority of vacancies, where qualification is needed, are filled by Danish immigrants.

The normal temperature during winter in Arctic conditions is below -25°C, or even -38°C in the wind. However, it is possible to bear it. Darkness in winter is worse because it causes the decrease of overall activity, some kind of lethargy. The Sun rises only a little above the horizon and sets immediately. Time between dawn and sunset is barely two hours. The rest of the day Greenland lies in darkness. The

occasional Northern Lights are a pleasant change. It requires a certain psychical resistance of foreigners to survive winter in Greenland. Upcoming summer brings a torrent of energy and joy. Greenlandic laughter is very characteristic and people anywhere laugh a lot. The laughter is contagious because it makes other people smile as well.

The bases of survival in Greenland are friends. It is common to meet up for dinner. The possibilities of spending free time are limited. Restaurants are expensive even for the well-off. If the weather allows it a group of people come together at the weekend, hire a boat and travel deeper into fiords for skiing or hunting. There are plenty of wild animals thanks to the low human population. It is not necessary to have special permission to carry a hunting rifle and a ticket for hunting costs only 5 € for the whole year. Both men and women are hunters. Caribous and various kinds of birds such as snow chickens and ducks are hunted. A general rule is to shoot only as much as the person is able to carry home. You need special permission to hunt for polar bears, whales or seals. It is only given to people who traditionally make their living as professional hunters.

Their cuisine consists mainly of fish and meat products and various stocks. Fat is very popular because it helps protect people in winter. Fruit or vegetables are eaten in small amounts as they have to be imported which increases their price. Tax on alcohol and cigarettes is high. A small beer costs 13 and a packet of cigarettes is 11 €. The government wants to fight against these widespread bad habits of the inhabitants of the largest island on our planet. ■

Der Weg vom Flughafen in die grönlandische Hauptstadt Nuuk ist äußerst malerisch. Die wunderschönen bunten Häuschen, verstreut auf der weißen Schneedecke der Küste, wirken wie ein Traum auf einen aus dem Binnenland kommenden Europäer. Kein Iglu oder andere, in die Schneemasse gehöhlten Behausungen. Auf der Straße gehört ein Lächeln und Zuzwinkern zum gewöhnlichen Kontakt der Menschen. Trotz großer sozialer Unterschiede verhalten sich alle gleich. Für die Einheimischen ist es schwieriger, eine Arbeitstelle zu bekommen. Ihnen fehlt die notwendige Bildung. Die meisten von ihnen sehen auch keinen Bedarf, sich zu bilden, da sie ohnehin am „Ende der Welt“ leben. Ein durch-

▲ Polárna žiara je pre Stredoeurópana vždy veľký zážitkom.
The Northern Lights are always a great experience for a Central European.
Das Polarlicht ist für einen Mitteleuropäer immer ein großes Erlebnis.

schnittlicher Mensch in Grönland muss nicht über Kenntnisse der europäischen Geschichte, Mathematik oder Biologie verfügen. Diejenigen, die mehr wissen wollen, gehen zum Studieren nach Dänemark. (Grönland bildet einen Bestandteil Dänemarks, besitzt jedoch eine weitgehende Autonomie.) Das

▲ Na jar sa objavia medzi skalami nežné kvietky.
Delicate little flowers appear among the rocks in spring.
Im Frühling kommen zwischen den Felsen zarte Blümchen zum Vorschein.

▲ Prostá krása cintorína bez nárobníkov v hlavnom meste.
The simple beauty of a cemetery without gravestones
in the capital.
Die einfache Schönheit eines Friedhofs ohne Grabsteine
in der Hauptstadt

Problem jedoch liegt darin, dass ausgebildete Grönländer nur selten in ihre Heimat zurückkehren und somit werden die meisten Arbeitsstellen, die eine Qualifikation voraussetzen, mit Migranten aus Dänemark besetzt.

In den arktischen Regionen ist eine Wintertemperatur von unter -25°C, bei Wind sogar -38°C, ganz geläufig. Das lässt sich noch aushalten. Schlimmer ist die während des Winters herrschende Dunkelheit, die eine Senkung der Gesamtaktivität – eine Art Lethargie – verursacht. Die Sonne geht nämlich nur ganz flach oberhalb des Horizontes auf und gleich wieder unter. Zwischen der

Morgendämmerung und dem Sonnenuntergang vergehen kaum zwei Stunden. Für den Rest des Tages herrscht Dunkelheit. Eine angenehme Abwechslung stellt das sporadisch auftretende Polarlicht dar. Ein Ausländer, der den grönlandischen Winter gut überstehen möchte, soll schon über eine gewisse psychische Robustheit verfügen. Der kommende Sommer bringt einen regelrechten Schwall frischer Energie und Freude mit sich. Bezeichnend ist vor allem das Lachen der Grönländer. Die Menschen hier lachen überall und aus vollem Hals. Dieses Lachen ist sehr ansteckend, denn auch andere beginnen gleich zu lächeln.

Die Grundlage zum Überleben in Grönland sind Freunde. Regelmäßige Treffen zum Abendessen sind hier absolut üblich. Die Möglichkeiten der Freizeitgestaltung sind eher

▲ Výletmi lodou po fjordoch spestrujú volné chvíle domáci i návštěvnici ostrova.
Natives as well as visitors of the island spend their free time on trips by boats.
Mit Schiffsausflügen zu Fjorden vertreiben sich Einheimische und Besucher der Insel ihre Freizeit.

bescheiden. Restaurantbesuche sind sogar für die wohlhabendere Schicht zu teuer. Am Wochenende, sofern das Wetter es zulässt, treffen sich Einheimische in Gruppen, mieten ein Schiff und steuern es tief in die Fjorde zum Skilaufen oder zur Jagd. Dank der dünnen Besiedlung gibt es ausreichend Wild. Die Haltung einer Jagdwaffe ist frei und ein Jagdschein für das ganze Jahr kostet gerade Mal 5 €. Der Jagd frönen sowohl Männer, als auch Frauen. Das Ziel sind verschiedene Vogelarten, darunter Enten oder das Schneehuhn sowie Karibu-Hirsche. Hier gilt eine allgemeine Regel: nur so viel zu erlegen, wie viel ein Mensch in der Lage ist, selbst zu transportieren. Zur Jagd auf Eisbären, Wale oder Robben ist eine Sondererlaubnis nötig. Diese wird ausschließlich an Personen vergeben, die als professionelle Jäger ihren Lebensunterhalt bestreiten.

Die traditionelle Küche besteht vorwiegend aus Fisch- und Fleischgerichten sowie verschiedenen Brühen. Sehr beliebt ist hier Fett, welches dem Menschen im Winter Schutz bietet. Obst und Gemüse kommt nur in kleinen Mengen auf den Tisch, da es importiert werden muss, was dementsprechend die Preise steigen lässt. Die Alkohol- und Zigarettensteuer ist hoch – ein kleines Bier kostet 13, eine Zigaretten-schachtel 11 €. Die Regierung möchte unter anderem auch auf diese Art und Weise gegen die weit verbreiteten Untugenden der Bewohner der größten Insel unseres Planeten vorgehen. ■

NAŠI ZIMNÍ VTÁČÍ HOSTIA

Pavel Kaňuščák Foto autor (6) a Tomáš Hudcovič (1)

WINTER BIRD GUESTS
IN OUR REGION
UNSERE GEFIEDERTEN
WINTERGÄSTE

Sneh, mráz, fujavice a iné rozmery počasia vedia dôkladne preveriť kondičnú pripravenosť vtákov na prežitie zimy. Napriek rôznym nástrahám tohto ročného obdobia však prezimujú u nás aj mnohé také druhy, ktorým by sme kvôli obmedzeným potravným zdrojom nedávali veľké šance.

Snow, the freezing cold, blizzards and other vagaries of the weather can test the preparedness of birds for the survival of winter. Despite various snares of this season, there are many species which spend winter in our region and because of limited food resources we would not expect them to survive.

Schnee, Frost, eisige Stürme und andere Wetterkapriolen können die konditionelle Fähigkeit der Vögel, den Winter zu überstehen, so richtig auf den Prüfstand stellen. Den verschiedenen Widrigkeiten dieser Jahreszeit zum Trotz, überwintern bei uns auch etliche Arten, denen wir sonst aufgrund der eingeschränkten Nahrungsquellen keine allzu großen Überlebenschancen einräumen würden.

▲ Čajky smejivé na Kolonádovom moste.
Black-headed Gulls on the Colonnade Bridge.
Lachmöwen auf der Kolonnadenbrücke

Vtáky, ktoré môžeme pozorovať v zimnom období, sa delia na dve kategórie - na stále, vyskytujúce sa u nás počas celého roka, a na vtáky migrujúce, teda tie, ktoré sa stáhujú. Do prvej skupiny patria niektoré druhy sov a dravcov, kurovité vtáky, datle, niektoré druhy drozdov, sýkoriek, piniek, strnádok a krkavcovitých. Sem sa radia aj obidva druhy našich vrabcov - domový a polný. Často sa stáva, že ak niektoré z týchto druhov hniezdia vo vyšších zemepisných šírkach, v zimnom období zaletujú do údolí, kde ľahšie prežívajú zimu. Takýmto príkladom môže byť hýl lesný a sýkorka uhliarka, ktoré hniezdia v pohorí Považského Inovca, ale v zimnom období zaletujú aj do intravilánu Piešťan.

V jesennom období migruje cez územie Slovenska značný počet vtákov zo severských oblastí. Cielom ich stáhovania sú teplejšie územia, kde prečkávajú zimné obdobie. Mnohé druhy zaletujú preto až na africký kontinent. Niektoré populácie však zimujú aj u nás. Sú to predovšetkým viaceré druhy vodných vtákov. Významným zimoviskom pre nich je piešťanská vodná nádrž na Váhu Slňava s prilahlým odvodňovacím systémom, ktorý nezamíza ani v najtuhších mrazoch. Zimujú tu predovšetkým zástupcovia radov potáplíc, potápok, brodivcov, zúbkozobcov a čajok. Medzi pravidelne zimujúce druhy patrí potápka chochlatá, potápka hnedá či sliepočka zelenonohá. Z brodivcov spomenieme volavku popolavú a volavku bielu. Posledne menovaný druh sa začal v zimnom období pravidelnejšie objavovať až v 80. rokoch minulého storodia. Sú to - paradoxne - vtáky, ktoré hniezdia južne od nášho územia. V súčasnosti zaznamenávame zimovanie aj 200 kusových kŕdlov. Zo zúbkozobcov najpočetnejšie

▼ Hýľ lesný patrí k charakteristickým zimným hostom intravílanu Piešťan. Na obrázku je samec.

The Eurasian Bullfinch is among the typical winter guests of Piešťany. It is a male in the picture.

Der Gimpel zählt zu den typischen Wintergästen auf dem Gebiet von Piešťany. Auf dem Foto befindet sich ein Männchen.

zimuje kačica divá. Na Slňave býva niekedy až 7000 zimujúcich exemplárov. V menšom počte zimujú aj iné druhy kačíc. Napríklad kačice chrapkavé, kačice hvízdavé, kačice ostrochvosté, hrdzavky potápavé, chochlačky sivé a vrkočaté. Zaujímavé je zimovanie niektorých morských kačíc. V okolí Piešťan pravidelne zimujú turpani tmaví, niekedy aj kajky morské a kačice ľadové. Početne sú zastúpené i labute hrbozobé a v poslednom desaťročí i labute spevavé. Z čajok tu zimujú čajky

smejivé, čajky sivé i čajky bielohlavé. Zimovanie kormoránov veľkých bolo nie tak dávno ešte veľkou vzácnosťou. V súčasnosti zimujú tu aj 1000-kusové kŕdlo.

Zo spevavcov býva v niektorých rokoch nápadne invázne zimovanie chochláčov

▲ Potáplica severská priletuje k nám až z arktických oblastí.
The Arctic Loon flies to our territory from the Arctic regions.
Der Prachtaucher kommt sogar aus den arktischen Gebieten zu uns geflogen.

severských. Naposledy k nám prileteli vo veľkých, aj niekoľkosto kusov rátajúcich kŕdloch v zime 2008/2009. Naopak iné druhy, ako strnádka snežná či stehlík horský, ktoré v minulosti celkom pravidelne zimovali, sa v súčasnosti objavujú nepravidelne a v malom počte. Vysvetľujeme si to miernejšimi zimami, v dôsledku čoho vtáky menia svoju stratégiu zimovania.

Okolie Piešťan je z hľadiska zimovania vtáctva celkom výnimočnou lokalitou na Slovensku. Preto sa tento región teší veľkej pozornosti ornitológov, ale i laickej verejnosti. ■

We can divide birds which are observed here in winter into two categories. Those which are sedentary, occur in our country all year round, and the migratory birds which undertake regular seasonal journeys. Some species of owls and birds of prey, gallinaceous birds, woodpeckers, some species of thrushes, tits, finches, buntings and ravens are among the first group, as well as both species of our sparrows (the House and Eurasian Tree Sparrow). It often happens that if the species nest in higher latitudes, they fly to valleys for winter where it is easier for them to survive this period. The Eurasian Bullfinch and Coal Tit are examples of such birds because they nest in the Považský Inovec Mountains but fly to the town of Piešťany in winter.

A considerable amount of birds from northern countries migrate through the territory of Slovakia in autumn. The aims of their migration are warmer areas where they can spend winter. This is why

▲ Chochlačka vrkočatá patrí medzi potápavé kačice. Na obrázku je zimujúci pár na Slňave.

The Tufted Duck is a diving duck. There is a wintering pair in the picture.

Die Reiherente gehört zu der Gattung der Tauchenten. Auf dem Bild ist ein überwinterndes Paar am See Slňava zu sehen.

many species fly as far as the African continent. However, some populations also spend winter in our country. These are mainly various species of waterfowl. Slňava water reservoir on the Váh and its contiguous drainage system do not freeze even in the harshest winter. This is an important wintering place for such birds. Mainly loons, grebes, waders, birds from the order Anseriformes and seagulls spend winter here. The Great Crested Grebe, Little Grebe and Common Moorhen as well as the waders, Grey Heron and Great White Egret, are among birds which winter here regularly. The Great White Egret started to occur here in winter only in the 1980s. Paradoxically, these are the birds which nest southwards from our territory. Nowadays, flocks of even 200 birds winter in our region. Mallards are the most numerous wintering birds from the order Anseriformes. There are sometimes as many as 7000 wintering mallards in Slňava. Other species of ducks such as the Common Teal, Eurasian Wigeon, Northern Pintail, Red-crested Pochard, Common Pochard and Tufted Duck winter here in smaller numbers. It is interesting that some sea ducks regularly winter in our region, such as the

▲ Chochláče severské v zime pravidelně zaletují do okolia Piešťan, po niektoré roky invázne.
Bohemian Waxwings fly regularly to the surrounding areas of Piešťany in winter, sometimes invasively.
Seidenschwänze fliegen in den Wintermonaten in die Umgebung von Piešťany ein, in manchen Jahren treten sie invasionsartig auf.

▼ Hlaholka severská je častým zimným hostom.
Na obrázku je dospelý samec.
The Common Goldeneye is a frequent winter guest.
This is an adult male.
Die Schellente ist ein häufiger Wintergast.
Das Bild zeigt ein ausgewachsenes Männchen.

White-winged Scoter and sometimes the Common Eider or Long-Tailed Duck. There have also been large numbers of the Mute Swan as well as the Whooper Swan in the last decade. The Black-headed Gull, Common Gull and Yellow-legged Gull winter in our region as well. The wintering of Great Cormorants was rare until not so long ago. However, now flocks of 1000 birds winter here.

The Bohemian Waxwing (a songbird), in some years, has wintered invasively in our region. The last time, they flew to our territory in large flocks of several hundred birds in winter 2008/2009. To the contrary, other species such as the Snow Bunting and Twite, which used to winter here regularly, now do not occur very frequently and are not very numerous. It is probably because of milder winters and as a consequence, birds change their strategy of wintering.

The surroundings of Piešťany are a very special locality in Slovakia from the point of the wintering of birds. That is why this region is popular not only among ornithologists but also with the lay public. ■

Vögel, die wir in der Winterzeit beobachten können, lassen sich in zwei Kategorien einteilen – dauerhaft angesiedelte, die in unseren Breiten während des ganzen Jahres vorkommen, und migrierende, also Zugvögel, die zu verschiedenen Zeiten in verschiedenen Gegenden anzutreffen sind. Der ersten Gruppe gehören einige Eulenarten sowie Raubvögel, Hühnervögel, Spechtvögel, mehrere Drosselarten, Meisen, Finken, Ammern und Rabenvögel an. Dazu reihen sich auch beide bei uns beheimatete Sperlingsarten – der Haussperling und der Feldsperling. Häufig kommt es vor, dass einige dieser Arten, deren Nistplätze in höheren geographischen Breiten liegen, im Winter in Täler ziehen, wo sie die kalte Jahreszeit besser überstehen können. Beispiele sind unter anderem der Gimpel, auch Dompfaff oder Blutfink genannt und die Tannenmeise. Beide nisten in Gebirgslagen des Považský Inovec, weichen jedoch in der Winterzeit auch in das städtische Gebiet von Piešťany aus.

Im Herbst ziehen zahlreiche Vogelschwärme aus den nördlich liegenden Regionen über das Gebiet der Slowakei. Das Ziel ihrer Reise sind wärmere Gebiete, in denen sie überwintern. Viele Arten fliegen bis zum afrikanischen Kontinent. Einige Populationen überwintern jedoch auch bei uns. Dazu zählen vor allem mehrere Vertreter der Wasservögel. Für sie stellt der Stausee Slňava mit angrenzendem Entwässerungssystem, dass auch bei den tiefsten Frosttemperaturen nicht gefriert, eine bedeutsame Überwinterungsstätte dar. Hier überwintern hauptsächlich Vertreter der Ordnungen Seetaucher, Lappentaucher, Schreitvögel (auch Storchenvögel oder Stelzvögel genannt), Gänsevögel und Möwen. Zu den regelmäßig überwinternden Arten gehören der Haubentaucher, der Zwergtaucher oder die Teichralle, häufig auch Teichhuhn genannt. Von den Schreitvögeln sind es vor allem der Grau- oder Fischreiher sowie der Silberreiher. Die letztnannte Art zeigte sich erst ab den 80er Jahren des vergangenen Jahrhunderts relativ regelmäßig in den

Wintermonaten. Es sind paradoxerweise Vögel, die südlich unserer Region nisten. Aktuell wird die Überwinterung von bis zu 200 Vögeln starken Kolonien festgestellt. Von den Gänsevögeln überwintert hier am zahlreichsten die Stockente. Am See Slňava halten sich zeitweise bis zu 7000 überwinternde Exemplare auf. In etwas geringerer Anzahl kommen hier auch andere Entenarten vor, darunter die Krickente, die Pfeifente, die Spießente, die Kolbenente, die Tafelente und die Reiherente. Interessant ist der Winteraufenthalt einiger Meeressenten. In der Umgebung von Piešťany überwintern regelmäßig Samtenten und zeitweise auch Eiderenten und Eisenten. Häufig vertreten sind ebenfalls Hockerschwäne und im letzten Jahrzehnt auch Singschwäne. Von den Möwen verbringen hier Lachmöwen, Sturmmöwen und die Weißkopfmöwen die kalte Jahreszeit. Der Winteraufenthalt von Kormoranen stellte noch vor nicht allzu langer Zeit eine große Seltenheit dar. Aktuell überwintern hier Schwärme, die bis zu 1000 Vögel zählen.

Unter den Singvögeln wird in manchen Jahren ein auffällig invasionsartiger Einfall der Seidenschwänze in das Überwinterungsgebiet beobachtet. Zuletzt kamen sie in großen, teilweise mehrere hunderte Vögel zählenden Schwärmen im Winter 2008/2009 zu uns. Im Gegensatz dazu kommen andere Arten wie die Schneeammer oder der Berghänfling, die in der Vergangenheit regelmäßig bei uns überwintert haben, aktuell nur noch sporadisch und in einer geringen Anzahl vor. Aus unserer Sicht lässt sich dieser Zustand durch die milderden Winter erklären, infolge derer Vögel ihre Überwinterungsstrategie ändern.

Das Umland von Piešťany stellt aus Sicht der Überwinterung von Vögeln eine, innerhalb der Slowakei absolut einmalige Lokalität dar. Deshalb erfreut sich diese Region einer großen Aufmerksamkeit nicht nur bei Ornithologen, sondern auch seitens der breiten Öffentlichkeit. ■

▲ Volavka biela hniezdi sice v južnejších oblastiach, zimu však trávi v čoraz väčších počtoch u nás.
Although the Great White Egret nests in more southern areas, it spends winter in increasingly larger numbers in our country.
Der Silberreiher nistet zwar in südlicheren Regionen, immer mehr seiner Artgenossen verbringen jedoch die Wintermonate in unseren Breiten.

PROFILY PIEŠŤANSKÝCH FOTOGRAFOV JOZEF ULRICH

PROFILES OF PHOTOGRAPHERS FROM
PIEŠŤANY - JOZEF ULRICH

PROFILE DER FOTOGRAFEN AUS
PIEŠŤANY - JOZEF ULRICH

Jozef Ulrich patril k staršej generácii pieštanských fotografov. Pochádzal z Čiech. Narodil sa 2. mája 1907 v obci Charvatce nedaleko Roudnice nad Labem a bol najmladší zo siedmich detí malorolníka Františka Ulricha a jeho ženy Márie.

Jozef Ulrich was among the older generation of photographers from Piešťany. He came from the Czech Republic. He was born on 2 May 1907 in the village of Charvatce, not far from Roudnice nad Labem, and was the youngest of seven children of the unimportant peasant František Ulrich and his wife Mária.

Jozef Ulrich vertrat in Piešťany die ältere Fotografen-Generation. Er stammte aus Tschechien, wo er am 2. Mai 1907 in der Ortschaft Charvatce, unweit der Stadt Roudnice nad Labem, als jüngstes von sieben Kindern des Kleinbauern František Ulrich und seiner Frau Mária, geboren wurde.

Vladimír Krupa Foto archív Balneologického múzea

▲ Komisia niekdajšieho pieštanského Fotoklubu pri posudzovaní fotografií – sprava Jozef Ulrich, Eugen Jurisa a Rudolf Müller (okolo roku 1965).

The commission of the former Piešťany Photoclub while evaluating photographs - from the right: Jozef Ulrich, Eugen Jurisa and Rudolf Müller (around 1965).

Die Kommission des früheren Fotoklubs von Piešťany bei der Auswertung von Fotografien - v. r. Jozef Ulrich, Eugen Jurisa und Rudolf Müller (um das Jahr 1965)

V rokoch 1922 - 1925 sa vyučil za nožiara vo firme svojho brata Františka v Tepliciach-Šanove a do roku 1927 tu pracoval ako nožiarsky pomocník. Potom vystriedal viaceré firmy vyrábajúce nožiarsky tovar, chirurgické nástroje a vybavenie operačných sál. Jeho život ovplyvnila

neľahká situácia počas veľkej hospodárskej krízy. V roku 1934, keď bol viac ako pol roka nezamestnaný, sa rozhadol odísť na Slovensko. Žili tu už jeho dva bratia - Anton v Martine a Rudolf v Trenčíne. Jozef Ulrich s manželkou Helenou sa usadil v Piešťanoch, kde mohol uplatniť svoje široké

znalosti a zručnosť získanú praxou pri práci pre tunajšie sanatóriá a lekárske ordinácie i pre kooperáciu s inými remeselníkmi. Dielňa a byt mal na Wilsonovej (dnešnej Teplickej) ulici. V roku 1947 sa stal členom stavebného družstva na Floréate a začiatkom 60. rokov 20. storočia si tu postavil menší rodinný domček. Na sklonku života býval s manželkou v Nitre u dcéry, ktorá ich doopatrolovala. Zomrel 25. novembra 1995.

Jozef Ulrich sa dlhé roky venoval fotografovaniu. Bol členom Fotokrúžku pri Klube slovenských turistov a lyžiarov. Neskôr to boli kŕúžky združujúce fotografov v rámci osvetových zariadení v Piešťanoch. Zúčastňoval sa výstav fotografií a v rôznych súťažiach boli jeho fotografie ocenené viacerými čestnými uznaniami a diplomami. Jeho fotografickú pozostalosť venovala dcéra Alena Bugárová Balneologickému múzeu v Piešťanoch. Dnes je uložená v archíve múzea a postupne sa spracúva a prevádzka do digitálnej podoby. Tvoria ju negatívy, diapositívy, ale i veľké množstvo fotografií a fotoalbumy. Sú zaujímavé nielen ako umelecký,

▲ Pláž pri Váhu v Piešťanoch (okolo roku 1950).
A beach at the Váh in Piešťany (around 1950).
Ein Strand an der Waag in Piešťany (um das Jahr 1950)

ale aj ako historický dokument. Tematicky sa venoval Piešťanom a ich okoliu, výstavbe Piešťan, pamiatkam, piešťanskym parkom, prírode v okolí Piešťan, ale aj v iných častiach Slovenska. Časť fotografií zachytáva jeho rodinu, priateľov a známych na turistických výletech či pri organizovaní fotografických výstav. Zastúpené sú zábery rieky Váh, Obtokového ramena, povodní na Váhu, starého toku rieky pred výstavbou Slňavy, hydrocentrál a hrádzí regulujúcich rieku. Nechýbajú fotografie mostov zničených na konci 2. svetovej vojny a zábery z ich postupnej opravy. Cenné sú súbory fotografií z výstavby Balnea centra na Kúpeľnom ostrove, z výstavby hatí na Obtokovom ramene, z búrania kúpeľnej budovy tzv. Františkových kúpeľov či zo života v meste – napríklad automobilové preteky, prvomájové

sprievody, zábery z Lida a pod. Pomerne veľkú časť súboru predstavujú diapositívy flóry okolia Piešťan. Balneologické múzeum plánuje prezentovať výber z rozsiahleho súboru pozostalosti Jozefa Ulricha na výstavách, v článkoch a publikáciách. ■

From 1922 to 1925 he trained as a cutler in his brother František's company in Teplice-Šanov and worked there as an assistant cutler until 1927. Then he worked in various companies producing cutlery, surgical instruments and equipment for operating rooms. His life was influenced by a difficult situation during the Great Depression. In 1934, when he had been unemployed for more than half a year, he decided to go to Slovakia. Two of his brothers had already been living there. Anton was in Martin and Rudolf in Trenčín. Jozef Ulrich and his wife Helena settled down in Piešťany. Here he applied his wide knowledge and skills, acquired in practice, in work for local

sanatoria and surgeries, as well as in the cooperation with other craftsmen. He had his workshop and flat in Wilson (now Teplická ulica) Street. In 1947 he became a member of a building co-operative in Floreát and at the beginning of the 1960s he had a small house built there. At the end of his life, he lived with his wife in Nitra and his daughter who took care of them. He died on 25 November 1995.

Jozef Ulrich was keen on taking pictures for many years. He was a member of the Photo Group at the Club of Slovak Tourists and Skiers, and later a member of groups associating the photographs within educational institutions in Piešťany. He participated in the exhibitions of photographs and his photographs were awarded by honourable mention and certificates in various competitions. His daughter Alena Bugárová gave her inheritance of photographs to the Balneological Museum in Piešťany. Nowadays they are in the archives of the museum and are gradually processed and

▲ Starý hudobný pavilón v mestskom parku (50. roky).
The old music pavilion in the town park (1950s).
Der alte Musikpavillon im städtischen Park (50er Jahre)

▼ Rybári pod Krajinským mostom (50. roky).
Fishermen under Krajinsky Bridge (1950s).
Angler unter der Krajinsky-Brücke (50er Jahre)

transferred into digital form. This consists of negatives, slides as well as a number of photographs and photo albums. They are interesting not only as artistic but also as historical documentations. He mainly focused on the topic of Piešťany and its surrounding areas, the construction of Piešťany, historical buildings, parks in Piešťany, nature in the surroundings of Piešťany as well as other areas of Slovakia. Some of the photographs capture his family, friends and acquaintances on trips to the mountains or at the organising meetings of the photographic exhibitions. There are also photographs of the Váh River, Bypass River, floods on the Váh, old stream of the river before the construction of Slňava dam, hydro-electric power plants and dikes regulating the river as well as photographs of bridges destroyed at the end of World War Two and their gradual reconstruction. Some sets of the photographs are of huge value such as those from the construction of Balnea Centre on the Spa Island, the

construction of embankments on the Bypass River, the demolition of a building called František's Spa as well as from the life in the town, e.g. car races, May Day Procession, pictures from Lido (an island on the Váh), etc. A relatively large part of the photographs is represented by slides of flora in the surroundings of Piešťany. The Balneology Museum is planning to present a selection of the collection of Jozef Ulrich at exhibitions, in articles and publications. ■

In den Jahren 1922 - 1925 machte Jozef in der Firma seines Bruders František, in Teplice-Šanov, eine Ausbildung zum Messerschmied und arbeitete dort bis 1927 als Aushilfe. Danach wechselte er in mehrere Betriebe zur Herstellung von Schneidewaren, chirurgischen Instrumenten und Einrichtung für Operationssäle. Sein Leben wurde durch die schwierige Situation während der großen Wirtschaftskrise beeinflusst. Im Jahre

1934, nachdem er bereits länger als ein halbes Jahr arbeitslos war, beschloss Ulrich in die Slowakei zu gehen. Hier lebten auch zwei seiner Brüder – Anton in der Stadt Martin und Rudolf in Trenčín. Jozef Ulrich ließ sich zusammen mit seiner Frau Helena in Piešťany nieder. Hier konnte er seine umfangreichen Kenntnisse und Handfertigkeit aus der praktischen Tätigkeit für die hiesigen Sanatorien und Arztpraxen auch für die Zusammenarbeit mit anderen Handwerkern nutzen. Seine Wohnung und Werkstatt befanden sich in der Wilsonova (heutige Teplická) Straße. Im Jahre 1947 wurde er Mitglied einer Baugenossenschaft im Stadtviertel Floreá, wo er sich zu Beginn der 60. Jahre des 20. Jahrhunderts ein kleineres Familienhaus baute. Die letzten Lebensjahre verbrachten Ulrich und seine Frau in Nitra bei ihrer Tochter, die beide bis zu ihrem Tod pflegte. Er starb am 25. November 1995.

Über viele Jahre hinweg widmete sich Jozef Ulrich dem Fotografieren, war Mitglied eines Fotokreises im Klub der slowakischen Touristen und Skiläufer. Später waren es Kreise, in deren Rahmen sich Fotografen vereinten, die für kulturelle Einrichtungen in Piešťany tätig waren. Ulrich nahm an verschiedenen Foto-Ausstellungen teil und seine Fotografien erhielten bei mehreren Wettbewerben Auszeichnungen und Diplome. Seinen fotografischen Nachlass widmete Ulrichs Tochter Alena Bugárová dem Balneologischen Museum in Piešťany. Heute wird diese Sammlung im Archiv des Museums aufbewahrt, schrittweise bearbeitet und in digitale Form umgewandelt. Ihre Bestandteile bilden Negative, Diapositive sowie zahlreiche Fotografien und Alben. Sie sind nicht nur in künstlerischer Hinsicht interessant, sondern auch als historische Dokumente wertvoll. Thematisch widmete sich Ulrich der Stadt Piešťany, ihrer Umgebung und ihrem Aufbau, den örtlichen Denkmälern, Parks und der Natur rund herum um die Stadt sowie in weiteren Teilen der Slowakei. Eine ganze Reihe Fotos zeigt gemeinsame Momente mit seiner Familie, seinen Freunden und Bekannten, während Wanderausflügen oder organisatorischen Vorbereitungen zu Foto-Ausstellungen. Vertreten sind auch Aufnahmen rund um den Fluss Waag, darunter auch sein Nebenarm, die Hochwässer an der Waag, das alte Flussbett vor der Errichtung des Stausees Slňava sowie diverse Wasserkraftwerke und Deiche zur Regulierung des Flusses. Auch Fotoaufnahmen der zum Ende des 2. Weltkrieges zerstörten Brücken und ihres fortschreitenden Aufbaus fehlen nicht. Wertvoll sind auch Fotoserien, entstanden während der Einrichtung des Balnea Zentrums auf der Kurinsel und der Dämme am Nebenarm des Flusses, Bilder, aufgenommen bei den Abrissarbeiten an Objekten des so genannten Franz-Bades oder solche, die das Leben in der Stadt zeigen, darunter Autorennen, 1. Mai-Umzüge und das Strandbad „Lido“. Einen relativ großen Teil der Sammlung bilden Diapositive mit Motiven der Flora aus der Umgebung von Piešťany. Demnächst plant das Balneologische Museum eine Auswahl aus dem umfangreichen Nachlass von Jozef Ulrich im Rahmen von Ausstellungen, Artikeln und Publikationen zu präsentieren. ■

LITERÁRNA KAVIAREŇ

Piešťany v posledných rokoch získali - celkom zaslúžene - prílastok mesto festivalov. Udomácnil sa tu festival hudobný, filmový i divadelný. Do Piešťan sa však opakovane a radi vracajú aj osobnosti sveta literatúry - autori, ilustrátori i vydavatelia. V septembri sa tu stretli na dvojdňovom festivale detskej literatúry s názvom Literárny maratón, ktorý pripravila Mestská knižnica mesta Piešťany. Súčasťou bohatého programu boli besedy s autormi, výtvarné workshopy, divadelné predstavenia a výstavy.

In recent years Piešťany has gained a well-deserved attribute as the town of festivals. Music, film and theatre festivals are held here. The personalities of the world of literature such as writers, illustrators and publishers like to return to Piešťany. They met in September again at a two-day festival of children's literature called the Literary Marathon organised by the Town Library of Piešťany. Discussions with authors, artistic workshops, theatrical performances and exhibitions were part of a rich programme.

In den letzten Jahren erhielt Piešťany zu Recht den Beinamen „Stadt der Festivals“. Etabliert haben sich hier unter anderem Musik-, Film- und Theaterfestivals. Aber auch Persönlichkeiten aus der Welt der Literatur – Buchautoren, Illustratoren und Herausgeber kehren gerne immer wieder nach Piešťany zurück. Im September trafen sie sich hier im Rahmen eines zweitägigen Festivals der Kinderliteratur, mit dem Titel „Literárny maratón“ (Literatur-Marathon), veranstaltet von der Bibliothek der Stadt Piešťany. Zum Programm gehörten Gesprächsrunden mit den Autoren, Workshops für bildende Kunst, Theatervorführungen und Ausstellungen.

▲ Známý český spisovateľ Michal Viewegh sa v piešťanskej Art Jazz Gallery rýchlo udomácnil. Well known Czech writer Michal Viewegh quickly made himself at home in Piešťany Art Jazz Gallery. Der bekannte tschechische Buchautor, Michal Viewegh, wurde im Szene-Café „Art Jazz Gallery“ in Piešťany schnell heimisch.

Literary café
Literatur-Cafè

Martina Marová
Foto Tomáš Hudcovič, Martin Palkovič

Prvý večer festivalu sa niesol v znamení literárnej kaviarne v Art Jazz Gallery. Moderátor Dado Nagy v nej privítal a vyspovedal štyroch autorov detských kníh. Autor nezabudnuteľného Pištáčika Dušan Dušek si zaspomína na detstvo strávené v Piešťanoch, spojené s kúpaním na Eve či prechádzkami oblúbenou platanovou alejou. V Piešťanoch sa odohráva aj dej jeho knihy Zima na ruky, z ktorej ukážku si mohli poslucháči vypočuť v jeho podaní.

Výborný rozprávkar a rozprávač Peter Glocko sa v spomienkach vrátil do čias, keď spolu s Dušanom Dušekom navštevovali chemickú priemyslovku a ako obdivovateľ Pavla Dobšínskeho vyjadril svoj obdiv k slovenským ľudovým rozprávkam:

„V rozprávkach je všetko. Chcel by som, aby aj v mojich rozprávkach bolo všetko.“

Ďalším hostom literárnej kaviarne bol prešovský autor Peter Karpinský. Vo svojom rozprávaní priznal, že je doslova závislý od čítania a v situácii, keď nemá poruke knížky, dokáže čítať hoci aj reklamné letáky. Zážitok z čítania prirovna k pôžitku z čokolády - oboje si rád vychutnáva pomaly, po malých kúskoch.

Štvorístok autorov uzavrel šéfredaktor detského časopisu Superohník Stanislav Bebjak. Rodák z Chynorian vo svojom rozprávaní nezaprel zmysel pre humor, ktorý nechyba ani jeho rozprávkam. O svojich literárnych začiatkoch hovorí: „Mal som rád slovenčinu, tak som začal písat. A začinam doteraz. Kedy skončím, neviem...“

Dokonalou bodkou za príjemným večerom bolo vystúpenie speváčky a herečky Szidi Tobias.

Literárny maratón sa uskutočnil v rámci 2. ročníka projektu Stretnúť knihu každý deň, podporeného Ministerstvom kultúry SR.

Okrem slovenských autorov navštievili Piešťany aj hostia zo zahraničia. V októbri u nás prezentoval svoju knihu Dušan Šimko, žijúci vo Švajčiarsku, a pozvanie prijal aj úspešný český spisovateľ a publicista Michal Viewegh. ■

A literary café was organised during the first evening of the festival in Art Jazz Gallery. The presenter, Dado Nagy, greeted and interviewed four writers of children's books. Dušan Dušek, the author of the unforgettable Pištáčik,

recalled his childhood spent in Piešťany associated with bathing in Eva swimming pool or walking in his favourite plane tree alley. The plot of his book My Hands Are Cold (Zima na ruky) is also set in Piešťany. The audience had the opportunity of listening to him reading an extract from it.

A great fairytale writer and storyteller, Peter Glocko, returned, via his memories, to those times when he attended Secondary Technical School of Chemistry together with Dušan Dušek and as an admirer of Pavol Dobšínský he expressed his admiration for Slovak folk fairytales. “There is everything in fairytales. I would be happy if there was everything in my fairytales as well.”

Peter Karpinský, a writer from Prešov, was another guest of the literary café. He admitted in his talking that he is literally addicted to reading and if he is in a situation that there is no book around, he can even read advertising brochures. He compared the experience of reading to a delight of chocolate. He enjoys both of them slowly and in small doses.

The quartet of writers was completed by the editor-in-chief of the children's magazine Superohník, Stanislav Bebjak. The native from Chynorany proved that he does not lack the same sense of humour which can also be found in his fairytales. He talked about his literary beginnings: “I liked the Slovak language, so I started to write. And I have been

▲ Spisovateľ, básnik a scenárista Dušan Dušek hovoril s moderátorm Dadom Nagym aj o svojej mladosti prežitej v Piešťanoch.
Presenter Dado Nagy (right) also spoke with poet, prose and scriptwriter Dušan Dušek about his youth spent in Piešťany.
Der Schriftsteller, Dichter und Drehbuchautor Dušan Dušek sprach mit Moderator Dado Nagy auch über seine jungen
Jahre in Piešťany.

starting up to now. I don't know when I will finish..."

The performance of singer and actress, Szidi Tobias, was the perfect end to a pleasant evening.

The Literary Marathon was held within the second year of a project called To Meet a Book Every Day, supported by the Ministry of Culture of the Slovak Republic.

Besides Slovak writers, Piešťany has always been visited by guests from abroad. This year, Dušan Šimko, living in Switzerland, presented his book here in

October and a successful Czech writer and journalist, Michal Viewegh, also accepted the invitation. ■

Der erste Festival-Abend verlief im Zeichen eines Literatur-Cafés in der Art Jazz Gallery. In dessen Verlauf begrüßte und befragte Moderator Dado Nagy vier Kinderbuch-Autoren. Dušan Dušek, geistiger Vater des unvergesslichen „Pištáčik“ gab seinen Erinnerungen freien Lauf und sprach über

seine Kindheit in Piešťany, die mit Baden im Freibad Eva und Spaziergängen entlang seiner geliebten Platanenallee verbunden war. In Piešťany spielt auch sein Buch „Zima na ruky“ (Kälte an den Händen), aus dem er eine Leseprobe für die Zuhörer gab.

Der hervorragende Märchenautor und Erzähler, Peter Glocko, kehrte in seinen Erinnerungen in jene Zeiten zurück, als er mit Dušan Dušek gemeinsam die Fachschule für technische Chemie besuchte. Als großer Bewunderer von Pavol Dobšínský brachte er seine Anerkennung für die slowakischen Märchen zum Ausdruck: „In den Märchen ist alles vorhanden. Ich wünschte, in meinen Märchen wäre dem auch so.“

Ein weiterer Guest des Literatur-Cafés war Buchautor Peter Karpinský aus Prešov. Während seiner Erzählung verriet er, dass er vom Lesen buchstäblich abhängig sei und wenn kein Buch in der Nähe ist, begnügt er sich schon Mal mit Werbeflyern. Das Erlebnis beim Lesen vergleicht er mit dem Genuss von Schokolade – beides genießt er langsam, in kleinen Stückchen.

Das Autoren-Kleeblatt vervollständigte Stanislav Bebjak, Chefredakteur der Kinderzeitschrift „Superohník“. Der aus Chynorany stammende Publizist bewies in seiner Erzählung denselben Sinn für Humor, der auch seine Märchen auszeichnet. Über seine literarischen Anfänge sagt er: „Ich liebte die slowakische Sprache und so begann ich zu schreiben. Und bis heute beginne ich immer aufs Neue. Wann ich aufhören werde, weiß ich nicht...“

Einen gelungenen Punkt hinter einen angenehmen Abend setzte die Sängerin und Schauspielerin Szidi Tobias mit ihrem Auftritt.

Der „Literatur-Marathon“ fand im Rahmen des Projektes „Stretnúť knihu každý deň“ (Täglich einem Buch begegnen) statt, das mit Unterstützung des slowakischen Kultusministerium bereits zum zweiten Mal durchgeführt wurde.

Neben den slowakischen Autoren kommen auch Schriftsteller aus dem Ausland nach Piešťany. Im Oktober präsentierte der Wahlschweizer Dušan Šimko sein Buch bei uns und der erfolgreiche tschechische Schriftsteller und Publizist Michal Viewegh nahm eine Einladung ebenfalls an. ■

▼ Primátor Piešťan Remo Cicutto odovzdáva jubilantke pamätnú medailu.
The Mayor of Piešťany, Remo Cicutto, is passing the commemorative medal to the jubilating artist.
Der Bürgermeister von Piešťany, Remo Cicutto, überreicht der Jubilarin eine Gedenkmedaille.

JUBILEJNÁ VÝSTAVA EVY KRAUSE

Eva Krause's
jubilee exhibition

Jubiläumsausstellung
von Eva Krause

Martin Valo Foto Ladislav Novák (1), Martin Palkovič (2)

Vernisáž výstavy k životnému jubileu textilnej výtvarníčky Evy Krause (1929) prebehla za veľkej účasti verejnosti. Prišla televízia, fotografi i primátor mesta Piešťany Remo Cicutto, aby jej odovzdal pamätnú medailu. Pripomenal, že ju dáva nielen k okrúhlym narodeninám, ale aj za hodnotné celoživotné dielo, ktoré vytvorila. Na výstave mohli návštěvníci obdivovať 57 prác z jej ateliéru.

The opening of the exhibition commemorating textile artist Eva Krause's life anniversary (1929) attracted a broad audience. There were television reporters and photographs, even Remo Cicutto (the Mayor of Piešťany) came to award her a commemorative medal. He did not forget to mention that he not only gave her the medal for her birthday, but also for her valued life-long creative work. The exhibition visitors could admire 57 pieces of work representing her studio.

Die Vernissage zur Ausstellung anlässlich des persönlichen Jubiläums von Textilkünstlerin Eva Krause (1929) verlief unter großer öffentlicher Teilnahme. Anwesend waren Vertreter des Fernsehens sowie Fotografen und auch der Bürgermeister der Stadt Piešťany ist gekommen, um der Jubilarin persönlich eine Gedenkmedaille zu überreichen. Diese, wie er betonte, bekam sie nicht nur aus Anlass ihres runden Geburtstages verliehen, sondern auch als Würdigung ihres gesamten Lebenswerkes. Im Rahmen der Ausstellung konnten Besucher 57 Werke aus ihrem Atelier bewundern.

Eva Krause ukončila štúdiá v roku 1949 u pedagógov Františka Malého, Zdeňa Vencálka a Karla Lapka v Brne. Textilu ako výtvarnému fenoménu sa venuje od mladosti. Po ukončení odborného štúdia sa čoskoro vypracovala na funkciu vedúcej návrhárskeho ateliéru v Brne a neskôr v Ružomberku. V roku 1960 bola vo Výskumnom ústavе vlnárskom v Brne spoluautorkou stroja, ktorý jedinečnou technológiou netkaných textílií vytvoril možnosti pre vznik dovtedy neznámej textilnej výtvarnej techniky, neskôr nazvanej art protis.

V roku 1958 sa prezentovala so svojou tvorbou na svetovej výstave EXPO v Bruseli a v roku 1970 získala 1. miesto na svetovej súťaži textilných výtvarníkov Mostra nazionale dell' ombrello v talianskom Miláne.

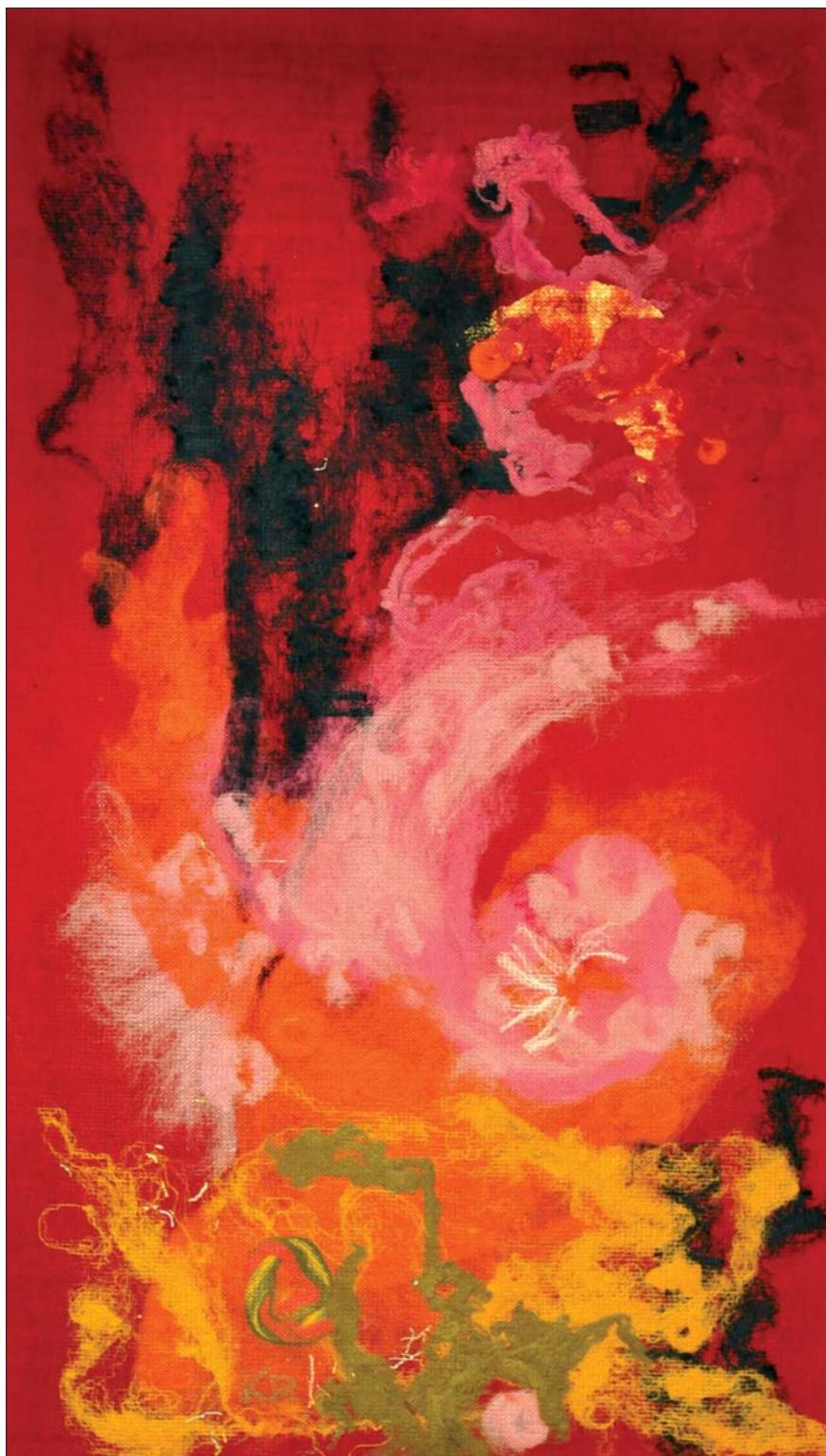
Eva Krause žije v Piešťanoch od roku 1979. V dome, ktorý jej v ostatných rokoch slúži aj ako ateliér, sa návštěvník ocitne uprostred množstva art protisov. „K obrazom, ktoré mám doma, pocitujem zvláštny vzťah. Z množstva diel, ktoré som vytvorila, mi niektoré prirastli k srdcu. Pripomínajú mi obdobia, kedy som na nich pracovala a vždy ma vracajú do zašlých čias... Preto sa s nimi neviem rozlúčiť,“ hovorí s nostalgiou umelkyňa.

jej výstavné aktivity sa začali v roku 1951. Vystavovala vždy ako malíarka, aj ako textilná výtvarníčka. Z množstva autorských a kolektívnych výstav a súťaží sú pre autorku vzácné najmä svetové ocenenia za textilné návrhy, tapisérie a art protisy. Jej diela zdobia mnohé hotely, kultúrne domy, svadobné siene, veľvyslanectvá. So svojimi art protismi je zastúpená napríklad v Design centre vo Viedni, v galériach po Európe, USA, či Afrike. Zvlášť ju teší, že jeden jej art protis našiel uplatnenie aj v krásnom prostredí paláca v Lichtenštajnsku.

Slovenská národná galéria vlastní z jej tvorby sériu dekoratívneho textilu zhotovenú technikou modrotlače.

Eva Krause má rada prírodu. Veľmi často využíva príležitosť vychutnať v nej farby leta či jesene. Vo svojej tvorbe má rada pestré farby, najmä červenú v kombinácii s čierou. Pri tvorbe je ovplyvnená nielen prírodou, ale i počúvaním skladieb majstrov vážnej hudby. V súčasnosti realizuje farebné koláže. Jej nástrojom nie sú farby a štetce, ale stále vlna, hodváb, rúno a rôzne drobné doplnky, ktoré výsledný obraz robia príťažlivým a zaujímavým. Tvorivosť ju stále neopúšťa.

Piešťany navštívila Eva Krause po prvýkrát ako štyridsaťročná. Mesto urobilo na ňu asi dobrý dojem, lebo nakoniec sa rozhodla, že sa tu usadí. Natrvalo. ■

▲ Vítazný art protis z Milána.
The art protis that won in Milan.
Das preisgekrönte Art Protis-Werk aus Mailand

opened the possibilities to start an up-to-then unknown and unique textile art technique, later called art protis, using unwoven textiles.

In 1958 she presented her work at the World EXPO in Brussels and in 1970 she won 1st place at the world competition of textile artists Monstra nazionale dell' ombrello in Milan, Italy.

Eva Krause has been living in Piešťany since 1979. Visitors to her house, which has also recently served as her studio, suddenly find themselves in the middle of art protis work. "I have a special

Eva Krause graduated in 1949 in Brno, under the auspices of Professors František Malý, Zdeno Vencálek and Karl Lapka. She has been working with textile from her early youth. Soon after graduation she was promoted to head of the design studio in Brno, later in Ružomberok. In 1960, at the Wool Research Institute in Brno, she was a co-designer of a machine. This

relationship with the pictures I have at home. I have a soft spot for some of my many works of art. They remind me of the periods when I was working on them and they always take me back in time....That's why I cannot say goodbye to them," says the artist nostalgically.

Her exhibiting activities started in 1951. She has always exhibited both, her paintings and textile works of art. Of the many individual, group exhibitions and competitions she treasures the international prizes for her textile designs, tapestries and art protis the most. Her work decorates many hotels, embassies, cultural halls and wedding rooms. Her art protis works are on display in the Vienna Design Center and at various galleries in Europe, USA and Africa. She is especially pleased by the fact that her art protis decorates the beautiful interior of a palace in Lichtenstein.

The Slovak National Gallery now owns her series of decorative textile made using the blue print technique.

Eva Krause likes nature. Very often she uses the opportunity to enjoy the colours of summer or autumn. In her works of art she likes using varied colours, mainly reds, combined with black. Her work is influenced not only by nature, but also by listening to classical music masterpieces. At present, she is working on colour collages. Her tools are not paints and brushes, but always wool, silk, woolfelli and various smallish items, which make the final pictures attractive and interesting. Creativity is still with her.

Eva Krause first visited Piešťany when she was 40. The town must have made a good impression on her as she finally decided to stay here. For good. ■

Eva Krause schloss ihr Studium im Jahre 1949, bei den Pädagogen František Malý, Zdeno Vencálek und Karel Lapek in Brünn, ab. Dem Textil als künstlerischem Phänomen widmet sie sich seit ihrer Jugend. Nach dem Abschluss ihres Fachstudiums arbeitete sie sich in kurzer Zeit zur Leiterin eines Entwurfsateliers in Brünn, und später in Ružomberok, hoch. Im Jahre 1960 beteiligte sie sich im Forschungsinstitut für Wolle in Brünn an der Entwicklung einer neuen Maschine. Diese trug durch die einzigartige Technologie der nicht gewebten Textilien zur Entstehung einer, damals

noch unbekannten Technik der Textilkunst bei, die später als Art Protis bekannt wurde.

Im Jahre 1958 präsentierte die Künstlerin ihr Schaffen auf der Weltausstellung EXPO in Brüssel und 1970 erhielt sie den 1. Platz im internationalen Wettbewerb für Textilkünstler „Mostra Nazionale dell' Ombrello“ im italienischen Mailand.

anderem zahlreiche Hotels, Kulturhäuser, Hochzeitssäle und Botschaften. Mit ihren Art Protis-Tapisserien ist sie beispielsweise in dem Wiener Designzentrum und in diversen Galerien in Europa, den USA und in Afrika vertreten. Insbesondere freut sie sich darüber, dass eines ihrer Art Protis-Bilder auch im wunderschönen Ambiente eines Palastes in Liechtenstein Verwendung fand.

▲ Eva Krause na vernisáži medzi svojimi dielami.
Eva Krause among her works of art at the exhibition opening.
Eva Krause inmitten ihrer Werke auf der Vernissage

Seit 1979 lebt Eva Krause in Piešťany. Im Haus, welches ihr in den letzten Jahren auch als Atelier dient, findet sich ein Besucher inmitten zahlreicher Art Protis-Kunstwerke wieder. „Zu den Bildern in meinem Haus habe ich eine besondere Bindung. Von den vielen Werken, die ich schuf, wuchsen mir einige ans Herz. Sie erinnern mich an Momente, als ich an ihnen gearbeitet habe und durch sie kehre ich immer in die vergangenen Zeiten zurück... Deshalb kann ich mich von ihnen nicht trennen,“ sagt die Künstlerin mit Nostalgie.

Ihre Ausstellungsaktivität begann im Jahre 1951. Sie stellte als Malerin und auch als Textilkünstlerin aus. Von den unzähligen Einzel- und Kollektivausstellungen sind für die Autorin vor allem die internationalen Auszeichnungen für Textilentwürfe, Tapisserien und Art Protis-Kunstwerke von großer Bedeutung. Ihre Werke schmücken unter

Die Slowakische Nationalgalerie besitzt aus ihrem Atelier eine Serie dekorativen Textils, gefertigt durch die Technik des so genannten Blaudrucks.

Eva Krause liebt die Natur und erfreut sich dabei oft an den Farben des Sommers und des Herbstanfangs. In ihrem Schaffen bevorzugt sie bunte Farben, vor allem Rot, kombiniert mit Schwarz. Bei der Arbeit lässt sie sich nicht nur von der Natur, sondern auch von Meisterwerken klassischer Musik beeinflussen. Aktuell arbeitet sie an bunten Collagen. Ihre Instrumente sind dabei keineswegs Farben und Pinsel, sondern immer nur Wolle, Seide, Vlies und verschiedene kleine Zierelemente, die das entstandene Bild ansprechend und interessant machen.

Piešťany besuchte Eva Krause zum ersten Mal im Alter von 40 Jahren. Die Stadt beeindruckte sie offenbar sehr, denn sie beschloss, hier zu leben - für immer. ■

ZNOVUOBJAVENÁ LEGENDA

THE REDISCOVERED LEGEND
EINE WIEDERENTDECKTE LEGENDE

Vojto Haring Foto Martin Palkovič

Sotva možno plne pochopiť život a dielo človeka bez poznania spoločensko-politickej situácie doby, v ktorej žil a tvoril. Jozef Babušek (1921) sa ako mladý kresliar - ilustrátor očitol v autorskom kolektíve Šidla. Tento humoristicko-satirický časopis bol orgánom Demokratickej strany, ktorá vyhrala prvé povojnové voľby na Slovensku.

It is hardly possible to understand the life of a person without the knowledge of the social and political situation of the period when the person lived and worked. As a young illustrator, Jozef Babušek (1921) became a member of the team working at Šidlo - a humour and satire magazine which was an organ of the Democratic Party which won the first post-war elections in Slovakia.

Es ist kaum möglich, das Leben und das Werk eines Menschen vollständig zu begreifen, ohne die gesellschaftlichen und politischen Gegebenheiten zu seinen Leb- und Schaffenszeiten zu kennen. Jozef Babušek (1921) gelangte als junger Zeichner-Illustrator in das Autorenkollektiv von „Šidlo“. Diese humoristisch-satirische Zeitschrift war ein Organ der Demokratischen Partei, die aus der ersten Nachkriegswahl in der Slowakei als Sieger hervorging.

Ako do jedinej európskej krajiny začal k nám komunizmus prenikať zo západu. Karikaturisti Šídla ostrým satirickým perom bojovali proti bolševizácii Československa. Po februári 1948 im to spočítali. Časopis zrušili, jeho tvorcov rozprášili. V atmosfére existenciálneho ohrozenia sa Jozef Babušek uchýlil do Prahy. Vo výskumnom ústavu strojárskej výroby Kovotechna pracoval ako technický kreslič. Po delimitácii ústavu sa stal občanom mesta Piešťany a zostal ním dodnes.

Tu ho koncom päťdesiatych rokov oslovili priatelia z humoristico-satirického časopisu Roháč, aby posilnil výtvarnú zložku redakcie. Problém s priezviskom, ktoré stále mohlo rezonovať v pamäti komunistov, vyriešili tak, že vzali z neho len koncovku „šek“. Pre istotu ponemčenú - schek.

Jozef Babušek ešte v Šídle vytvoril sériu naháňačiek dozorca a väzňa. Bol to prvé karikaturistické komiksy na Slovensku. Aj v Roháči sa podujal tvoriť tento žánor. Jeho „Jožinko - dieťa

▼ „Otec“ Jožinka Jozef Babušek s Kornelom Földvárim, známym odborníkom na dejiny humoru a karikatúry.

“The father” of Jožinko, Jozef Babušek, and a well-known specialist in the history of humour and caricature, Kornel Földvári.

Der geistige Vater von „Jožinko“, Jozef Babušek, mit Kornel Földvári, bekanntem Fachmann für die Geschichte des Humors und der Karikatur

svojich rodičov“ v ňom vychádzal neuveriteľných 23 rokov. Stal sa najobľúbenejším komiksom v histórii slovenského kresleného humoru. Milovali ho dospelí čitatelia, deti sa s týmto malým huncútom identifikovali. Autori však po rokoch dochádzal dych. Každý týždeň vytvoriť nový príbeh – a neopakovať sa pri tom – bolo vyčerpávajúce. Napokon svojho malého hrdinu začal nazývať idiotom a so zrejmou úľavou ho opustil.

Aj keď sme na tento seriál s nostalgiami, predsa by zapadol prachom zabudnutia nebyť takých zanietencov ako Juraj Weiss, Kornel Földvári a Fero Jablonovský, ktorí nám tento legendárny komiks sprístupnili v knižnom vydaní. Výstava a krst tejto výnimočnej knihy v piešťanskom Dome umenia boli, aj zásluhou samotného autora, príjemným kultúrnym osviežením. V osobnosti Jozefa Babuška sa vo fascinujúcej symbióze snúbi skromnosť a múdrost s humorom. Návštěvníci tohto podujatia znova objavili legendu slovenského kresleného humoru. ■

Communism started to come to us from the Czech Republic as to the only European country. The cartoonists from Šídlo fought bitterly by way of satire against the Bolshevikisation of Czechoslovakia. After February 1948, they were criticised and the magazine was cancelled and its authors were dismissed. Jozef Babušek moved to Prague in the atmosphere of existential

threat. He worked as a technical designer in the Research Institute of Engineering Production called Kovotechna. After the separation of one part of the institute to Piešťany, he became a citizen of our town.

At the end of the 1950s (in this town), his friends from the humour and satire magazine Roháč asked him to strengthen the art component of the editorial staff. They solved the problem with his surname, which could have resonated in the memory of communists, in such way that they took the suffix “šek” and used its germanised version - Schek.

Jozef Babušek had already created a series of chases between a warden and prisoner in Šídlo. These were the first caricature comics in Slovakia. He decided to create this genre in Roháč as well. His “Jožinko - the Child of his Parents” (Jožinko - dieťa svojich rodičov) was published for an unbelievable 23 years. It became the most popular comic in the history of Slovak cartoon humour. Adult readers loved it and children identified with this small rascal. However, the author started to lack inspiration after some years. It was exhausting to create a new story every week without repetitions. Eventually, he began to call his little hero an idiot and abandoned him with obvious relief.

Even if we remember this series with nostalgia, it would fall into oblivion if there were not such enthusiasts as Juraj Weiss, Kornel Földvári and Fero Jablonovský who have published this legendary comic in book form. The

▲ Detailný pohľad na jeden z komiksov v knihe.
A detailed view of one of the comics in the book.
Ein detaillierter Blick auf die Bilder eines Comics im Buch

exhibition and christening of this outstanding book, in the House of Art in Piešťany, was a pleasant cultural event also with thanks to the author himself. Modesty and wisdom combines with humour in a fascinating symbiosis in the personality of Jozef Babušek. The visitors to this event rediscovered the legend of Slovak cartoon humour. ■

In our country, as the only one in Europe, communism showed its way out of the West. The cartoonists of the magazine "Šidlo" fought with sharp satirical pens against the Bolshevikification of Czechoslovakia.

Bürger unserer Stadt und blieb es bis heute. Hier kamen gegen Ende der 50er Jahre Freunde der humoristisch-satirischen Zeitschrift „Roháč“, mit dem Angebot auf ihn zu, den graphischen Teil der Redaktion zu stärken. Das Problem mit seinem Nachnamen, der im Gedächtnis der Kommunisten eventuell immer noch sehr präsent hätte sein können, lösten sie so, dass sie nur die Endsilbe „šek“ verwendeten, vorsichtshalber auch noch in der germanischen Form – „scek“.

Noch während seiner Zeit bei „Šidlo“ schuf Jozef Babušek eine Serie Verfolgungsjagden, mit einem Gefangniswärter und einem Häftling als Hauptprotagonisten. Es waren die ersten

fizierten sich mit ihm. Nach all den Jahren ging dem Autor jedoch der Atem langsam aus. Jede Woche eine neue Geschichte zu schaffen, ohne sich dabei zu wiederholen, war sehr anstrengend. Zuletzt begann er seinen kleinen Helden einen Idioten zu nennen, um ihn schließlich mit offensichtlicher Erleichterung zu verlassen.

Und obwohl wir uns mit einer Portion Nostalgie immer wieder an diese Serie erinnerten, längst wäre sie eingestaubt in Vergessenheit geraten – wäre da nicht eine Handvoll Begeisterter wie Juraj Weiss, Kornel Földvári und Fero Jablonovský, die uns diesen legendären Comic nun in Form eines Buches zurück brachten. Die Ausstellung und die Taufe dieses einmaligen Buches im Haus der Kunst in Piešťany

▲ Pri krste knihy sa zapalovali aj sviečky - zľava vydavateľ Juraj Weiss, literárny kritik a publicista Kornel Földvári, karikaturista Fero Jablonovský a spisovateľka Daniela Kapitáňová.
Candles were lit during the christening of the book - from the left: publisher Juraj Weiss, literary critic and journalist Kornel Földvári, cartoonist Fero Jablonovský and writer Daniela Kapitáňová.
Bei der Buchtaufe wurden auch Kerzen angezündet - v. l. Herausgeber Juraj Weiss, Literaturkritiker und Publizist Kornel Földvári, Cartoonist Fero Jablonovský und die Schriftstellerin Daniela Kapitáňová

Ihre Quittung dafür bekamen sie nach Februar 1948. Die Zeitschrift wurde eingestellt, und ihre Macher regelrecht verjagt. In der Atmosphäre der existenziellen Bedrohung fand Jozef Babušek seinen Unterschlupf in Prag. Im Forschungsinstitut für maschinelle Herstellung - „Kovotechna“ - arbeitete er als technischer Zeichner. Nach der Auslagerung eines Teilbereiches des Instituts nach Piešťany, wurde er zum

Comic-Zeichnungen in der Slowakei. Dieses Genre begann er auch bei der Zeitschrift „Roháč“ zu schaffen und zu etablieren. Seine Serie „Jožinko – dieťa svojich rodičov“ (Jožinko – das Kind seiner Eltern) erschien unglaubliche 23 Jahre lang. Sie wurde zu dem beliebtesten Comic in der Geschichte des gezeichneten Humors in der Slowakei. Das kleine Schlitzohr Jožinko wurde von den Erwachsenen geliebt und Kinder identi-

wurden, auch dank des persönlichen Einsatzes des Autors, zu angenehmer kultureller „Erfrischung“. In der Persönlichkeit Jozef Babušek vereinen sich in einer faszinierenden Symbiose Eigenschaften wie Bescheidenheit und Weisheit mit Humor. Die Besucher dieser Veranstaltung entdeckten eine Legende des slowakischen gezeichneten Humors aufs Neue. ■

VÝSTAVA A KNIHA YARA M. KUPČA

THE EXHIBITION AND BOOK
BY YARO M. KUPČO

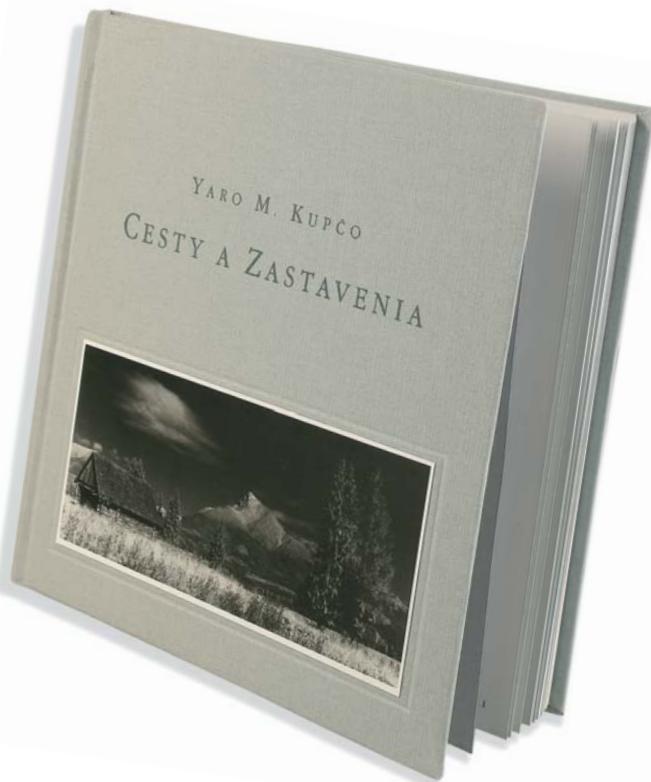
DIE AUSSTELLUNG UND
DAS BUCH VON YARO M. KUPČO

Martin Palkovič Foto autor(1) a Yaro Kupčo (1)

September je pre Piešťany mesiacom fotografie. Koncom leta sa totiž každoročne koná Fotomaratón, plenérová expozícia Park Foto, ale aj výstavy domácich profesionálov. Galéria Fontána tento raz privítala krajinkára Yara M. Kupča.

September is a month of photographs for Piešťany. Photo Marathon, the open-air exhibition Park Foto as well as the exhibitions of Slovak professionals take place at the end of summer. Fontána Gallery this time greeted Yaro M. Kupčo, a landscape-photographer.

September ist für Piešťany der Monat der Fotografie. Am Ende des Sommers werden alljährlich nicht nur der Fotomarathon und die Freilichtausstellung „Park Foto“ veranstaltet, sondern auch Ausstellungen heimischer professioneller Fotografen. Diesmal begrüßte die Galerie „Fontána“ den Landschaftsfotografen Yaro M. Kupčo.

Tradičný názov Kupčových výstav "Cesty a Zastavenia" bol doplnený podtitulom "... na ostrove ohňa a ľadu". Milovník Oravy a Tatier vymenil svoje obľúbené hory za fjordy, gejzíry, vodopády a sopečné usadeniny Islandu. Podobne ako jeho záďumčivé, do hnedá tónované slovenské krajinky, aj severská exotika balansuje na hranici dokumentu a emotívnej autorskej výpovede. Rozdiel je jedine v tom, že snímky zo zahraničia necháva čiernobiele. Možno aj týmto spôsobom chce zdôrazniť svoj citový vzťah k domovine. Hru svetla a tieňov zaznamenáva na stredoformátovú Mamihu - analógový prístroj, ktorého klasická technológia sa odráža aj vo výtvarnej reči jeho čierno-bielych fotografií. Každý záber je dôkladne naplánovaný, akoby mu predchádzalo dlhé rozjímanie. Je trpezzlivý, nič neprenáhli, vie vyčkať ten správny čas, kedy stlačiť spúšť. Dosahuje jedinečné svetelné kontrasty vytvorené prírodou, ktoré zachytáva skúseným okom majstra krajinkára. Vyznieva to možno neuveriteľne, ale Yaro svoj hendiķep vozičkára vôbec nedáva pocítiť na fotografiách. Nechýbajú mu ani magické zábery z vysokých polôh veľhôr. Okrem výstavy a premietania farebných "turistických" záberov Islandu, ktoré Kupčo okorenil svojimi cestovateľskými zážitkami, bol súčasťou vernisáže aj krst jeho knihy Cesty a Zastavenia. Roztopeným snehom z Materhornu, ktorý dodali jeho kamaráti-horolezci, ju pokrstili Rakúšan Gregor M. Lepka a Marián Hatala. Obaja sa podieľali na zrode knihy. Prvý básnami podfarbil Kupčove fotografie, druhý prekladmi básní do slovenčiny. ■

The traditional name of the exhibitions by Kupčo "Journeys and Stops" (Cesty a Zastavenia) was complemented by the subtitle "... on the island of fire and ice" (... na ostrove ohňa a ľadu). The lover of the Orava region and the Tatras substituted his favourite mountains for fjords, geysers, waterfalls and volcanic sediments of Iceland. Similarly to his melancholy brown-toned Slovak landscapes, his exotic pictures from the North also balance on the edge of a documentary and emotive expression of the author. The only difference is that he takes the photographs from other countries in black and white. Perhaps he wants to emphasise his emotional relationship with his native country this way. He records the play of

▲ Prezentácia knihy sa niesla v dobrej nálade. Jej súčasťou bola i autogramiáda.

A pleasant atmosphere prevailed in the presentation of the book and the author also gave his autographs for those interested.

Die Präsentation des Buches verlief bei guter Laune, eine Autogrammstunde rundete das Programm ab.

light and shadows on the medium format Mamyia, an analogue device, where the classic technology is reflected in the art of his black and white photographs. Each picture is planned carefully as if it was preceded by long contemplation. He is patient, does not act hastily and waits for the right moment to click the camera. He achieves unique contrasts of light created by nature which he captures as a professional landscape-photographer. It may sound unbelievable but he

does not show his handicap as a wheelchair user in his photographs. He does not even lack those magic pictures from high locations in the mountains. Besides the exhibition and projection of colour "tourist" photographs of Iceland, complemented by his travel experiences, the christening of his book "Journeys and Stops" was also part of the exhibition opening. An Austrian Gregor M. Lepka and Marián Hatala christened the book with melted snow delivered from The Matterhorn

by Yaro's mountaineering friends. Both participated in the creation of the book. Gregor M. Lepka composed poems to Kupčo's photographs and Marián Hatala translated them into Slovak. ■

Den traditionellen Titel seiner Ausstellungen - "Cesty a Zastavenia" (Wege und Stationen) ergänzte diesmal der Untertitel "... na ostrove ohňa a ľadu" (... auf der Insel des Feuers und des Eises). Der bekennende Fan von Orava und dem Tatra-Gebirge tauschte seine geliebten Berge gegen die Fjorde, Geysire, Wasserfälle und Lavagestein Islands. Ähnlich wie seine melancholischen, bräunlich schimmernden slowakischen Landschaften, balanciert auch diese nördliche Exotik an der Grenze zwischen Dokument und emotionaler Aussage des Autors. Der einzige Unterschied besteht darin, dass seine im Ausland gemachten Bilder schwarzweiß sind. Vielleicht will er auf dieser Art seine emotionale Bindung an sein Heimatland hervorheben. Das Spiel des Lichtes und der Schatten nimmt er mit seiner Mittelformat „Mamyia“ auf - einer analogen Kamera, deren klassische Technologie sich auch im künstlerischen Ausdruck seiner Fotografie widerspiegelt. Jede Aufnahme ist mit Präzision geplant, so als würde ihr ein langes Meditieren vorausgehen. Yaro Kupčo ist geduldig, übereilt nichts, kann den richtigen Zeitpunkt abwarten und weiß, wann er auf den Auslöser drücken muss. Er erzielt einmalige Lichtkontraste, erschaffen von der Natur, die er mit dem erfahrenen Auge eines meisterhaften Landschaftsfotografen festhält. Und es mag vielleicht unglaublich klingen, aber Yaro lässt sein Handicap eines Rollstuhlfahrers in seinen Bildern nicht spüren. Magische Aufnahmen von Hochgebirgslagen vermisst er auch nicht. Einen Bestandteil der Vernissage bildete neben der Ausstellung und Vorführung von "touristischen Aufnahmen" der Insel Island, denen Kupčo durch das Schildern seiner Reise-Erlebnisse die nötige Würze verlieh, auch die Taufe seines Buches „Cesty a Zastavenia“ (Wege und Stationen). Mit aufgetautem Materhorn-Schnee, geliefert von befreundeten Bergsteigern, wurde es von dem Österreicher Gregor M. Lepka und Marián Hatala getauft. Beide trugen zur Entstehung dieses Buches bei. Ersterer untermalte Kupčos Fotografien mit seinen Gedichten, der zweite übertrug sie in die slowakische Sprache.

JUBILEJNÉ ORGANOVÉ DNI

JUBILEE ORGAN DAYS

JUBILIERENDE ORGELTAGE

Kornel Duffek
Foto Martin Palkovič, Juraj Staško

Vďaka Bachovej spoločnosti na Slovensku a osobnej iniciatíve jej zakladateľa Stanislava Šurinu sa podarilo v Piešťanoch udomáčniť medzinárodný organový festival. Ten tohtoročný bol už desiaty. Na festivale participuje Mesto Piešťany a Národné osvetové centrum - Dom umenia. Zo šiestich koncertov prvé dva sa uskutočnili v Kostole sv. Cyrila a Metoda a zvyšné v Dome umenia.

Thanks to the Bach Society in Slovakia and the personal initiative of its founder, Stanislav Šurina, the tenth international organ festival was successfully introduced in Piešťany this year. The Town of Piešťany and The National Cultural Centre (the House of Art) take part in this festival. The first two of six concerts were held in the Church of St. Cyril and Methodius and the others in the House of Art.

Dank der slowakischen Bach-Gesellschaft und dem persönlichen Einsatz ihres Begründers Stanislav Šurina, gelang es in Piešťany ein internationales Orgelfestival zu etablieren. Das diesjährige war bereits das zehnte in Folge. An diesem Musikevent beteiligen sich die Stadt Piešťany und das Nationale Aufklärungszentrum – Haus der Kunst. Von insgesamt sechs Konzerten fanden die ersten zwei in der Kirche der hl. Cyrillus und Methodius statt, der Rest wurde im Haus der Kunst veranstaltet.

▼ Jozef Kotowicz je chrámovým organistom v Kostole sv. Vojtecha v polskom Białymostku.
Jozef Kotowicz is a cathedral organist in the Church of St. Wojciech in Białystok, Poland.
Jozef Kotowicz works as Kantor in the Church of St. Adalbert (Wojciech) in the Polish Białystok.

Dramaturgia festivalu dala priestor nádejnym mladým interpretom (Ladislav Onderčin, Agáta Berki Brodňanská), ale aj zrelým majstrom organovej hry (Stanislav Šurin, Wolfgang Reisinger- Rakúsko, Jozef Kotowicz- Poľsko a David di Fiore - USA). Zaujímavé boli konfrontácie rôznych prístupov účinkujúcich umelcov k interpretácii skladieb. Ich orientácia sa prejavovala už výberom skladieb. Kým napríklad J. Kotowicz vsadil na nemeckú organovú školu s perfektným zvládnutím skladieb J. S. Bacha, americký umelec David di Fiori, žiak francúzskej organistky Odile Pierre, prirodzene inklinoval k francúzskej organovej škole nielen výberom skladateľov (César Franck, Marcel Dupré, Luis Vierne), ale aj spôsobom interpretácie, so zdôraznením farebnej bohatosti skladieb. Di Fiori vylúdil z organu v Dome umenia také farebné nuansy, aké ani pravidelný návštěvník koncertov tohto kráľovského nástroja ešte nepočul. Svoju hru si získal srdcia obecenstva, ktoré si potleskom vynútilo viac príďavkov. Nakoniec ho vyprevádzali z pódia dlhým „standing ovation“. A to sa na sólových recitáloch nestáva často. ■

The dramaturgy of the festival gave space to young promising interprets (Ladislav Onderčin, Agáta Berki Brodňanská) as well as mature masters of organ playing (Stanislav Šurin, Wolfgang Reisinger from Austria, Jozef Kotowicz from

Poland and David di Fiore from USA). The confrontations of various attitudes of performing artists to the interpretation of compositions were interesting. Their orientation had already been expressed in their choice of compositions. J. Kotowicz, for example, chose the German organ school with perfect mastering of compositions by J. S. Bach. David di Fiori, an American artist and a student of French organist Odile Pierre, tended naturally to the French organ school not only in his choice of composers (César Franck, Marcel Dupré, Luis Vierne), but also the way of interpretation with an emphasis on a varied richness of compositions. Di Fiori managed to play such colourful nuances that even a regular visitor of concerts of this royal instrument has never heard. The audience was impressed by his playing and applauded for more encores. Finally, they allowed him off the stage with long standing ovations. This does not happen very often in solo recitals. ■

Die Festival-Dramaturgie bot Raum für junge, talentierte Interpreten (Ladislav Onderčin, Agáta Berki Brodňanská), aber auch für erfahrene Meister des Orgelspiels

(Stanislav Šurin, Wolfgang Reisinger aus Österreich, Jozef Kotowicz aus Polen und David di Fiore aus den USA). Interessant war die Konfrontation der verschiedenen Herangehensweisen der teilnehmenden Künstler an die Interpretation der Kompositionen. Während beispielsweise J. Kotowicz auf die deutsche Orgelschule mit perfekt aufgeführten Stücken von J. S. Bach setzte, entschied sich der amerikanische Künstler David di Fiori, ein Schüler der französischen Organistin Odile Pierre, erwartungsgemäß für die französische Orgelschule. Dies brachte er nicht nur durch die Wahl der Komponisten (César Franck, Marcel Dupré, Luis Vierne) zum Ausdruck, sondern auch durch die Art der Interpretation, mit Betonung des Farbenreichtums der musikalischen Werke. Di Fiori entlockte der Orgel im Haus der Kunst solch einmalige Farbnuancen, wie sie selbst ein Stammesbesucher von Konzerten dieses königlichen Instrumentes noch nie zuvor erlebt hatte. Mit seinem Spiel eroberte er die Herzen des Publikums, auf dessen rauschenden Applaus mehrere Zugaben folgten. Zum Schluss verließ er die Bühne, begleitet von endlosen „Standing Ovations“, was bei Solo-Recitalen nicht sehr häufig vorkommt. ■

▼ Organistu Davida di Fiori natolko zaujalo Slovensko, že na Pedagogickej fakulte Katolickej univerzity v Ružomberku pôsobí ako profesor organovej hry.
David di Fiori, an organist, was so much impressed with Slovakia that he started working as a professor of organ playing in the Faculty of Pedagogy in the Catholic University in Ružomberok.
Organist David di Fiori war von der Slowakei derart beeindruckt, dass er jetzt an der Pädagogischen Fakultät der Katholischen Universität in Ružomberok als Professor für Orgelspiel tätig ist.

VÝZNAMNÍ LEKÁRI PIEŠŤAN

LEKÁR A ŠPORTOVEC VOJTECH HORVÁTH

SIGNIFICANT DOCTORS OF PIEŠŤANY

DOCTOR AND SPORTSMAN
- VOJTECH HORVÁTH

BEDEUTENDE ÄRZTE AUS PIEŠŤANY
ARZT UND SPORTLER
VOJTECH HORVÁTH

Robert Bača Foto archív autora

Najväčšie zásluhy na založení vodnopólového, plaveckého a hokejového klubu v 30. rokoch 20. storočia v Piešťanoch mal MUDr. Vojtech Horváth. Narodil sa v dnešnej Hronskej Polhore v okrese Brezno 10. marca 1897. Napriek tomu, že mal 7 súrodencov, dostalo sa mu kvalitného vzdelania, ktoré si vďaka vlastnej cielavedomosti ďalej prehľboval.

Dr. Vojtech Horváth made the greatest contribution to the foundation of water polo, swimming and the ice hockey club in the 1930s in Piešťany. He was born in present-day Hronská Polhora in the district of Brezno on 10 March 1897. Despite the fact that he had seven siblings, he received a good education which he extended thanks to his ambitiousness.

Das größte Verdienst um die Begründung des Wasserball-, Schwimm- und Hockeyklubs in Piešťany, in den 30er Jahren des 20. Jahrhunderts, hat sich MUDr. Vojtech Horváth erworben. Geboren wurde er in der heutigen Ortschaft Hronská Polhora im Kreis Brezno am 10. März 1897. Trotz des Umstandes, dass er noch weitere sieben Geschwister hatte, wurde ihm eine gute Bildung zuteil, die er dank seiner eigenen Zielstrebigkeit weiter vertiefte.

▲ Pro Patria – prvé pôsobisko doktora V. Horvátha - na dobovej pohľadnici.
Pro Patria - first place of work of the doctor V. Horváth - on the period postcard.
Pro Patria - die erste Wirkungsstätte von Doktor V. Horváth - auf einer zeitgenössischen Ansichtskarte

Roku 1916 úspešne zložil maturitné skúšky v Prešove. Vzápäť však bol vtiahnutý do vojnového víru a narukoval na taliansky front. Prešiel Alpami a dostał sa až na ostrov Elba, kde bol zajatý vojskami Dohody. Roku 1919 sa odobral do Prahy, kde študoval na janskôr na nemeckej, potom na českej Lekárskej fakulte Karlovej Univerzity. Promovaný bol roku 1924. Ako čerstvý lekár začal ordinovať v stredoslovenskom Hronci, kde žili jeho rodičia. Do Piešťan prišiel na prax roku 1925. Praxoval po boku lekárov Emanuela László a Štefana Kollára v liečebni Pro Patria. Roku 1926 sa natrvalo usadil v Piešťanoch. Z roku 1927 pochádza vzácná fotografia z kúpeľného archívu, na ktorej sú zachytení lekári Pro Patrie Š. Oravetz, Š. Kollár a V. Horváth. Roku 1928 absolvoval študijný pobyt v Paríži na Sorbonne. Doktor Horváth sa na všetkých fotografiách vynímal nielen výškou, ale aj atleticky vyšportovanou postavou. Medzi jeho priateľov patrilo mnoho chlapcov zo židovských rodín, s ktorými najčastejšie zápolil na kúpalisku Eva. V neskoršom období sa mu však vyčítal rozporuplný postoj k židovskej otázke.

▲ V mladších rokoch najradšej športoval a relaxoval V. Horváth na kúpalisku EVA.
In his early age, V. Horváth liked to do sports and relax in EVA swimming pool.
In seinen jungen Jahren trieb V. Horváth am liebsten Sport oder entspannte im Freibad Eva.

Vojtech Horváth mal prvú ordináciu v miestach dnešnej Slovenskej sporiteľne na Námestí slobody, ďalšiu od roku 1931 v budove Mary lekárnika L. Poláka. Po roku 1948 pôsobil vo vile Veres a po sprevádzkovaní Klára vily ako polikliniku pracoval tam vo funkcií obvodného lekára až do odchodu do dôchodku 24. 12. 1974. Doma však dlho nevydržal a ako penzista ďalej liečil v nedalekej obci Veselé a vo Vrbom. Patril k tomu typu lekárov, ktorí si dlhodobo udržiaval dobré meno, bez ohľadu na pokročilý vek.

Podľa projektov piešťanského architekta Pavla Weisza si dal roku 1944 postaviť dom v obci Banka pri Piešťanoch na pozemku svojho svokra Júliusa Pflüglera. (Július Pflüger, povolaním kameňosochár, pochádzal z Bratislav). Roku 1921 odišiel na Kubu do Havany, odkiaľ sa už nevrátil. Medzi jeho zachované práce patrí socha sv. Jána Krstiteľa pri Radošine.)

◀ Mary - objekt, v ktorom mal v tridsiatych a štyridsiatych rokoch ordináciu.
Mary - the building where his surgery was situated in the 1930s and 1940s.
Mary - das Objekt, in dem Horváth in den 30er und 40er Jahren seine Praxis hatte

Manželia Horváthovci mali tri deti – Máriu, Kristínu a Ladislava. Všetky emigrovali na Západ a v súčasnosti žijú v Nemecku. Odišli v čase, keď naplno fungovala „železná opona“, ktorá im znemožňovala osobný kontakt s rodičmi v posledných rokoch ich života. Túto okolnosť nepochybne ľahko znášali obe strany.

Od septembra 1982 ich bývalý rodinný dom na Topoľčianskej ceste č. 6 začal slúžiť ako rekreačné zariadenie pre slovenských spisovateľov. MUDr. Vojtech Horváth zomrel 25. 11. 1980 v Piešťanoch, ale podľa svojej poslednej vôle si zvolil za miesto svojho posledného odpočinku rodny kraj - Banskú Bystricu. Jeho manželka Mária (1906 - 1973) je spolu s matkou Annou Pflüglarovou (1880 - 1968) pochovaná na obecnom cintoríne v Banke, tesne pri vchode do Domu smútku. ■

In 1916 he graduated successfully from a secondary school in Prešov. However, he was soon dragged into the vortex of war and joined the army on the Italian front. He crossed the Alps and got to the island of Elba where he was taken captive by the army of the Allied Forces. In 1919 he went to Prague where he first studied at the German, then later at the Czech, Faculty of Medicine of the Charles University in Prague. He graduated in 1924. He started to work as a new doctor in Hronec in Central Slovakia where his parents lived. He came to Piešťany for an internship in 1925 and worked with the doctors Emanuel László and Štefan Kollár in the spa building Pro Patria. In 1926 he permanently settled in Piešťany. There is a precious photograph, which comes from 1927, from the spa archives of the Pro Patria doctors; Š. Oravetz, Š. Kollár and V. Horváth. In 1928 he passed a course at the Sorbonne University in Paris. Dr. Horváth was noticeable in photographs not only due to his height but also his athletic figure. There were many Jewish boys among his friends and he used to frequently compete with them in the swimming pool Eva. However, people later blamed him for his contradictory attitude to the Jewish issue.

Vojtech Horváth had opened his first surgery in the place of the present-day Slovak Savings Bank (Slovenská Sporiteľňa) in Freedom Square (Námestie slobody) and from 1931 he also had a surgery in the building called Mary which belonged to pharmacist L. Polák. After 1948 he worked in Villa Veres and when Villa Klára started to be used as a clinic, he worked there as a district doctor until his retirement on 24 December 1974. However, he was not able to stay at home for long, so as a retired

▲ S členmi vodnopólového klubu. V. Horváth stojí tretí zľava.
With the members of the water polo club. V. Horváth is the third from the left.
V. Horváth (stehn 3. v. l.) mit den Mitgliedern des Wasserballklubs

doctor he started to cure people in the nearby village of Veselé and in Vrbové. He was among those doctors who were able to sustain reputation regardless of their advanced ages.

In 1944, according to the designs by Piešťany architect Pavol Weisz, he had a house built in the village of Banka near Piešťany on land of his father-in-law, Július Pflügler. Július Pflügler was a stonemason who came from Bratislava. In 1921 he left for Havana in Cuba and never returned. A statue of John the Baptist near Radošina is among his preserved works.

The Horváths had three children Mária, Kristína and Ladislav. All of them emigrated to the West and live in Germany now. They left in the times of the Iron Curtain which did not allow personal contact with their parents even during the last years of their lives. It was undoubtedly difficult to handle this situation for both sides.

Since September 1982 their former house on 6 Topoľčianska Road started to be used as a recreational institution for Slovak writers.

Dr. Vojtech Horváth died on 25 November 1980 in Piešťany. However, he had chosen his native town, Banská Bystrica, as his final resting place in his will. His wife Mária (1906 – 1973) and her mother Anna Pflüglerová (1880 – 1968) are buried in a public cemetery in Banka, very close to the entrance of the House of Sorrow. ■

▲ Dom V. Horvátha dnes.
The house of V. Horváth in the present.
Das Haus von V. Horváth heute

Im Jahre 1916 legte Vojtech mit Erfolg die Abiturprüfung in Prešov ab. Zeitgleich wurde er jedoch in den Kriegssog einbezogen und musste an die Front nach Italien. Er überquerte die Alpen und gelangte bis auf die Insel Alba, wo er von den Soldaten der Entente gefangen genommen wurde. Im Jahre 1919 kam Horváth nach Prag, und studierte dort zuerst an der deutschen, und schließlich an der tschechischen Medizinischen Fakultät der Karls-Universität. Im Jahre 1924 promovierte er. Als frischgebackener Arzt begann er im mittelslowakischen Hronec, wo auch seine Eltern lebten, zu praktizieren. Nach Piešťany kam er 1925, um ein Praktikum bei den Ärzten Emanuel László und Štefan Kollár im Kurhaus Pro Patria zu absolvieren. Bereits 1926 ließ er sich dauerhaft in Piešťany nieder. Ein seltenes, aus dem Jahr 1927 stammendes Foto aus dem Kurarchiv zeigt die Pro Patria-Ärzte Š. Oravetz, Š. Kollár und V. Horváth. Im Jahre 1928 absolvierte er einen Studienaufenthalt an der Pariser Sorbonne. Doktor Horváth sticht auf allen Fotografien nicht nur durch seine beachtliche Größe, sondern ebenso durch seinen durchtrainierten Körper hervor. Viele seiner Freunde, mit denen er im Freibad Eva Wettkämpfe ausgetragen hatte, entstammten jüdischen Familien. Zu einem späteren Zeitpunkt wurde ihm jedoch eine widersprüchliche Haltung in Bezug auf die jüdische Frage vorgeworfen.

Die erste Praxis von Vojtech Horváth befand sich im Bereich der heutigen Slowakischen Sparkasse auf dem Platz „Námestie slobody“, die nächste führte er ab dem Jahr 1931 im Gebäude „Mary“ des Apothekers L. Polák. Nach 1948 wirkte er in der Villa „Veres“ und nach Inbetriebnahme der Villa „Klára“ als Poliklinik, praktizierte er dort als Bezirksarzt bis zu seiner Berentung am 24. 12. 1974. Zu Hause hielt er es jedoch nicht allzu lange aus und praktizierte als Pensionär weiter in der nahegelegenen Ortschaft Veselé und in Vrbové. Er gehörte zu jener Sorte von Ärzten, die ungeachtet des fortgeschrittenen Alters nachhaltig ihren guten Ruf aufrechterhielten.

Nach einem Entwurf des Architekten Pavel Weisz ließ sich Horváth im Jahre 1944 ein Haus auf dem Grundstück seines Schwiegervaters Július Pflügler, in der Ortschaft Banka bei Piešťany, bauen. (Július Pflügler, von Beruf Steinbildhauer, stammte aus Bratislava. Im Jahre 1921 reiste er in die kubanische Hauptstadt Havanna und kehrte von dort nicht mehr zurück. Eines seiner erhaltenen Werke ist die Statue des hl. Johannes des Täufers bei Radošina.)

Das Ehepaar Horváth bekam drei Kinder – Mária, Kristína und Ladislav – die allesamt in den Westen emigrierten und heute in Deutschland leben. Sie verließen das Land zu Zeiten des „eisernen Vorhangs“, der sie daran hinderte persönlichen Kontakt zu ihren Eltern in deren letzten Lebensjahren aufzunehmen. Dieser Umstand war zweifelsohne für beide Seiten ein schwer zu ertragendes Los.

Ihr ehemaliges Familienhaus in der Topoľčianska cesta 6 dient seit September 1982 als Erholungseinrichtung für slowakische Schriftsteller. MUDr. Vojtech Horváth starb am 25. 11. 1980 in Piešťany, bestimmt jedoch testamentarisch seine Heimatregion Banská Bystrica als Ort seiner letzten Ruhestätte. Seine Frau Mária (1906 – 1973) liegt zusammen mit ihrer Mutter Anna Pflüglerová (1880 – 1968) auf dem Gemeindefriedhof in Banka begraben, in unmittelbarer Nähe des Eingangs zum Trauerhaus. ■

Vila Astra
Villa Astra
Villa Astra

ZABUDNUTÍ PIEŠŤANSKÍ STAVITELIA HALZL & KRÁTKY

Forgotten constructors from
Piešťany - Halzl & Krátky

Die vergessenen Baumeister
Halzl & Krátky aus Piešťany

Lubomír Mrňa Foto Martin Palkovic

Prinajmenej od čias, keď latinčina bola ešte živý jazyk sa vytrvalo prízvukuje dôležitosť opakovania. Ktove kolkokrát opakovane sa pripomína, že v Piešťanoch roku 1905 postavili evanjelický kostol podľa projektu staviteľa Jozefa Krátkeho, ale poznanie jeho života a ďalšej tvorby, späť s činnosťou firmy, ktorej projekčné i realizačné pôsobenie predstavovalo vari štvrtostrocie významnú zložku miestneho budovateľského diania, sa tým neposunulo ani o piad. Až keď nás (spolu s Kornelom Duffekom) vonkajší tlak prinutil preskúmať v trnavskej pobočke Štátneho archívu projekty a príslušný listinný materiál z prvých desaťročí dvadsiateho storočia, vyšli na svetlo dokumenty označené firemnou pečiatkou Halzl & Krátky, ktoré zavili tradovanej anonymity hned niekoľko hodnotných pieštianskych architektúr. Bola medzi nimi i kultúrna pamiatka SR (č. 10 791/0) Vila Sancta Maria.

Poschodový, pôvodne dvojbytový dom na Teplickej ulici č. 50 - v projekte z roku 1911 nazvaný Villenbau Halzl & Krátky a až neskôr pomenovaný Vila Sancta Maria - Juraj Halzl a Jozef Krátky nielen navrhli a kapacitami svojej stavebnej firmy postavili, ale v nom, každý vo vlastnom byte, aj bývali. Neskôr (1938 – 1950) objekt poslúžil reholi Anglických Panien. Posledné polstoročie slúži potrebám základnej umeleckej školy. Najnovšie ašpiruje na zaradenie do publikácie Slávne vily Slovenska.

Roku 1908 - ešte pred projektom vlastného domu na Teplickej ulici - vyhotovili pre stavebníka Jozefa Fuchsa projekt pôvabnej vily na ulici Pod Párovčami č. 23 (Vila Astra), o ktorej sa dlho predpokladalo, že by mohla byť dielom architekta Oberländera, ba ktorí autorstvo pripísal dvojici Böhm & Hegedűs, ktorá projektovaťa medzinárom hotel Thermia Palace. Vila patrí medzi kultúrne pamäti hodnoty Piešťan.

▼ Vila Sancta Maria - odpočívadlo na schodišti.
Villa Sancta Maria - a view of the interior of the hall.
Villa Sancta Maria - Blick auf das Interieur der Halle

▲ Vila Halzl & Krátky, neskôr Vila Sancta Maria - pravá strana objektu.
Villa Halzl & Krátky, later Villa Sancta Maria - the right part of the building.
Villa Halzl & Krátky, später Villa Sancta Maria - rechte Seite des Objektes

Podpisy J. Halzla a J. Krátkeho nesú i projekty ďalších, donedávna zdanivo anonymných budov: - bývalá Pieštianská sporiteľňa na Rázusovej ulici č. 12 (rok 1906), - jednoposchodový dom pre urodzené slečny Blauové na Winterovej ulici č. 32 (1906), - obytný a obchodný dom pána Nátana Nágela na Námestí slobody č. 19, 21, 23 (1908), - dom pána Dávida Quittnera na Winterovej ulici č. 26 (1910). V archíve sú doklady aj o iných ich práčach (napríklad tesne po realizácii evanjelického kostola navrhli židovskú školu). Budovy, ktoré stavebná firma oboch spoločníkov stavala podľa projektov iných autorov, zaiste dobre reprezentuje Vila Izabela v areáli bývalého Vojenského kúpelneho ústavu.

Čo asi spôsobilo, že mená oboch pieštianskych tvorcov architektúry, ktorá má znaky pripodobňujúce ju dielam známych architektov, sa nadľho vytratili z pamäti Piešťanov, že sa zabudlo kedy a kde sa narodili, vystudovali, zomreli, že dnes nepoznáme ani ich osudy, ani ich tváre? Pamäť mladších pokolení sa asi necibrila opakováním dostatočne. A hoci sa po dlhom čase už čo-to podarilo vrátiť zo zabudnutia, medzera v poznani stále zostáva citelňa.

Nástupcom firmy Halzl & Krátky sa stala stavebná firma Berta & Kováč, ktorá od polovice dvadsiatych rokov sídlila v budove na Kollárovej ulici č. 15. ■

At least since the times when Latin was a spoken language the importance of repetition has been emphasised. Who knows how many times we were reminded that the Evangelical Church in Piešťany was built according to a project by the constructor Jozef Krátky in 1905. However, nobody learnt any more about his life and further work, connected with activities of the company whose operation (projects and implementation)

▲ Prvý účelový objekt banky v Piešťanoch - Piešťanská sporiteľňa.

The first purpose-built bank in Piešťany - Piešťany Savings Bank.

Das erste Bankgebäude in der Stadt- die Sparkasse von Piešťany

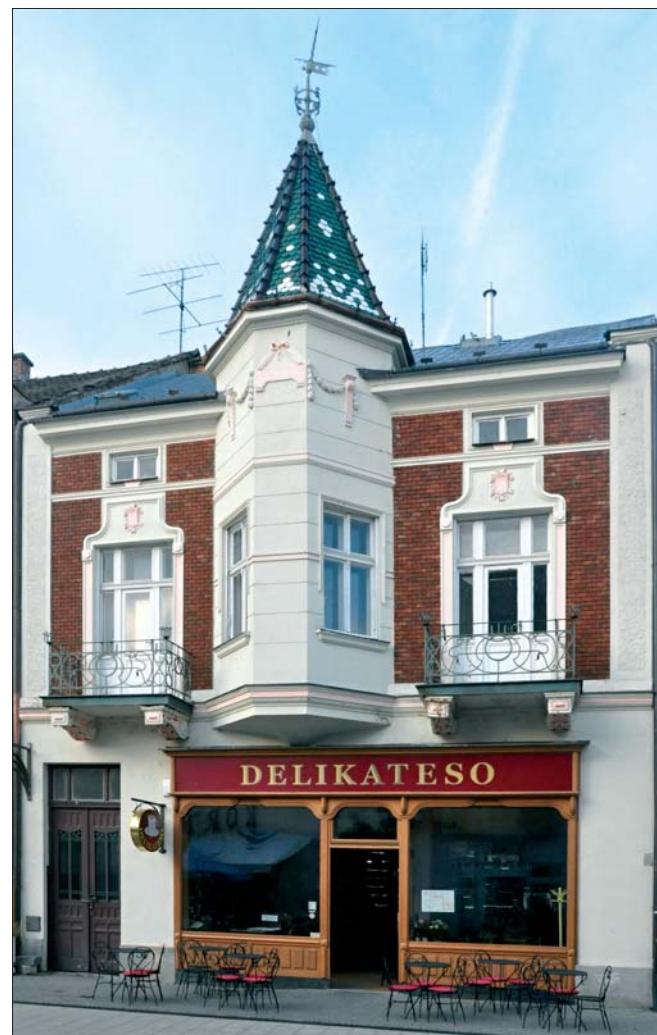
represented an important part of local construction for about 25 years. Only when external pressure forced us (together with Kornel Duffek) to explore the projects and appropriate documentary material from the first decades of the 20th century in the subsidiary of the State Archives in Trnava, we discovered documents with the company stamp Halzl & Krátky, which divested several valuable buildings in Piešťany of traditional anonymity. A cultural heritage of the Slovak Republic (No. 10 791/0), Villa Sancta Maria, was among them.

Juraj Halzl and Jozef Krátky not only designed and, with the help of their building company, built the two-storey, (originally two-flat) house in 50 Teplická Street. This was a project from 1911 named Villenbau Halzl & Krátky, only later named Villa Sancta Maria, where they also lived, each in a separate flat. The building later served The Order of English Virgins from 1938 - 1950. From the last half of the century it became the elementary music school. Now it aspires to be included in the book Famous Villas of Slovakia.

In 1908, before the project of their own house in Teplická Street, they designed a charming villa in 23 Pod Párovciami Street (Villa Astra) for the constructor Jozef Fuchs. It was assumed for a long time that it could have been the work of the architect Oberländer. It was even assigned to partners Böhm & Hegedűs who, among other things, designed the hotel Thermia Palace. The villa is one of the buildings of cultural heritage in Piešťany.

Several more buildings (seemingly anonymous until recently) are the works of J. Halzl and J. Krátky: the former Piešťany Savings Bank in 12 Rázusova Street (1906); one-storey house for the young noble ladies Blau in 32 Winter Street (1906); dwelling house and department store of Mr. Nátan Nágel in 19, 21, 23 Freedom Square (Námestie slobody, in 1908); the house of Mr. Dávid Quittner in 26 Winter Street (1910). There are also documents in the archives about some of their other work. Just after the construction of the Evangelical church, they designed a Jewish school. Buildings which were constructed by the building company of both partners, according to other designers, are well-represented by Villa Izabela which is in the area of the former Military Spa Institute.

What could have possibly caused the fact that the names of both architects from Piešťany, whose works are similar to the buildings of famous architects, have slipped away from the memory of Piešťany inhabitants? Why don't we know the place and date of their birth, when and where they studied and died,

▲ Dom urodzených sestier Blauových.

The house of the young noble ladies Blau.

Das Haus der hochwöhlgeborenen Schwestern Blau

or their destiny and faces? The memory of younger generations was probably not trained enough. Although we have some more information now, there is still a gap in our knowledge.

A building company Berta & Kováč continued in the activities of the company Halzl & Krátky and has had its headquarters in the building in 15 Kollárova Street since the middle of the 1920s. ■

Spätestens seit den Zeiten als Latein noch eine lebendige Sprache war, ist die Wichtigkeit des Wiederholens stets hervorgehoben worden. Wer weiß, wie oft es bereits erwähnt wurde, dass im Jahre 1905 in Piešťany eine evangelische Kirche nach dem Entwurf des Baumeisters Jozef Krátky errichtet wurde. Einen tieferen Einblick in sein Leben und sein weiteres Schaffen, verbunden mit einem Unternehmen, dessen Konzepte und ihre praktische Umsetzung ein geschätztes Vierteljahrhundert einen bedeutsamen Bestandteil der hiesigen Bauaktivitäten bildete, gab es jedoch

Im Jahre 1908 - noch vor den Plänen für das eigene Haus in der Teplická Straße - erarbeiteten Halzl und Krátky für den Baumeister Jozef Fuchs den Entwurf einer anmutigen Villa in der Straße Pod Párovcamí 23 (Villa Astra). Lange Zeit wurde angenommen, dass sie ein Werk des Architekten Oberländer sein könnte, einige wiederum sagten die Autorschaft dem Duo Böhm & Hegedűs nach, das unter anderem das Hotel Thermia Palace entwarf. Die Villa zählt zu den Kulturdenkmälern der Stadt Piešťany.

Die Unterschriften von J. Halzl und J. Krátky tragen auch die Entwürfe für weitere, bis vor kurzem noch als Werke anonymer Autoren geführte Objekte, darunter die ehemalige Sparkasse von Piešťany in der Rázusova Straße 12 (1906), das Etagenhaus für die hochwohlgeborenen Fräulein Blau in der Winterova Straße 32 (1906), das Wohnhaus mit Geschäft von Nátan Nágel auf dem Platz Námestie slobody 19, 21, 23 (1908) und das Haus von Dávid Quittner in der Winterova Straße 26 (1910). Das Archiv beherbergt außerdem Unterlagen zu weiteren Arbeiten dieses Gespanns (sie entwarfen beispielsweise, unmittelbar nach der Realisierung der evangelischen Kirche, eine jüdische Schule). Gebäude, die das Bauunternehmen beider Gesellschafter nach den Entwürfen anderer Autoren errichtete, repräsentiert die Villa Isabella im Areal der ehemaligen Militär-Kuranstalt sicher sehr gut.

noch nie. Erst als der Druck von Außen uns (mich und Kornel Duffek) zwang, Entwürfe und die dazugehörigen schriftlichen Unterlagen der ersten Jahrzehnte des 20. Jahrhunderts in der Zweigstelle des Staatlichen Archivs in Trnava zu überprüfen, kamen Dokumente ans Tageslicht, die mit dem Firmenstempel Halzl & Krátky versehen waren. Und auf einen Schlag wurden mehrere wertvolle architektonische Werke in Piešťany ihrer vermeintlichen Anonymität enthoben. Darunter befand sich auch das slowakische Kulturdenkmal (Nr. 10 791/0) Villa Sancta Maria.

Das Etagenhaus in der Teplická Straße 50, im Entwurf aus dem Jahr 1911 als „Villenbau Halzl & Krátky“ geführt und erst später in „Vila Sancta Maria“ umbenannt, verfügte ursprünglich über zwei Wohneinheiten. Juraj Halzl und Jozef Krátky entwarfen das Objekt nicht nur, sondern ließen es von der eigenen Baufirma auch errichten und bewohnten darin schließlich jeder seine eigene Wohnung. Später (1938 – 1950) diente das Gebäude dem Orden der Englischen Jungfrauen. Das letzte halbe Jahrhundert wird es für die Zwecke einer Grundschule für Kunst genutzt. Aktuell steht seine Aufnahme in die Publikation „Slávne vily Slovenska“ (Berühmte Villen der Slowakei) bevor.

▲ Dom pána Dávida Quittnera.
The house of Mr. Dávid Quittner.
Das Haus von Dávid Quittner

Was mag dazu geführt haben, dass die Namen beider aus Piešťany stammenden Baumeister, deren architektonische Werke durch ihre Merkmale an Schöpfungen bekannter Architekten erinnern, für eine lange Zeit aus dem Gedächtnis der Einheimischen verschwanden? Wie kam es dazu, dass niemand mehr weiß, wann und wo sie geboren wurden, studiert haben und wo sie starben, dass wir heute weder ihre Schicksale, noch ihre Gesichter kennen? Scheinbar wurde das Gedächtnis der jüngeren Generationen durch keine ausreichende Wiederholung gefestigt. Und obwohl es nach langer Zeit doch gelang, das eine oder das andere aus der Vergessenheit zurück zu holen, bleibt dennoch ein Leerraum spürbar.

Zum Nachfolger der Gesellschaft „Halzl & Krátky“ wurde das Bauunternehmen „Berta & Kováč“, dessen Sitz sich seit der 2. Hälfte der 20er Jahre in der Kollárova Straße 15 befand. ■

▲ Vila Sancta Maria
Villa Sancta Maria
Villa „Sancta Maria“

Detailed building details Halzl & Krátky

Details of buildings
by architects Halzl & Krátky

Einige Details an Bauwerken
der Baumeister Halzl & Krátky

▼ Dom pána Dávida Quittnera
The house of Mr. Dávid Quittner
Das Haus von Dávid Quittner

Piešťanská sporiteľňa
Piešťany Savings Bank
Die Sparkasse von Piešťany

P O Z V Á N K A N A P O D U J A T I A Z I M A 2 0 0 9 - 2 0 1 0

FORTHCOMING EVENTS WINTER 2009 - 2010 EINLADUNG ZU VERANSTALTUNGEN DES WINTERS 2009 - 2010

24. 11. - 14. 12. 2009

45 rokov činnosti Výtvarného klubu

Piešťany, výstava, KSC Fontána

45 years of Fine Art Club activities,

Piešťany, exhibition, Social and Cultural Centre Fontána

45-JÄHRIGE TÄTIGKEIT DES KLUBS DER BILDENDEN KÜNSTE

in Piešťany, Ausstellung, Kulturgesellschaftliches Zentrum (KSC) Fontána

29. 11. - 20. 12. 2009

ADVENT V PIEŠŤANOCH, kultúrny program, Námestie slobody

ADVENT IN PIEŠŤANY, cultural programme,

Freedom Square (Námestie slobody)

ADVENT IN PIEŠŤANY, Kulturprogramm, Námestie slobody

4. 12. 2009

Prichádza Mikuláš

zábavný program pre deti, Námestie slobody

Santa is Coming, entertaining programme for children,

Freedom Square (Námestie slobody)

DER NIKOLAUS KOMMT, Programm für Kinder, Námestie slobody

4. - 6. 12. 2009

VIANOČNÉ IMPRESIE

medzinárodný festival adventnej

a vianočnej piesne, Dom umenia

CHRISTMAS IMPRESSIONS, International Festival of Advent

and Christmas Songs, The House of Art

WEIHNACHTSIMPRESSIONEN - Internationales Festival der Advents- und

Weihnachtslieder, Haus der Kunst

9. 12. 2009

Vianočný koncert,

účinkuje Swing Society Orchestra, KSC Fontána

Christmas Concert, featuring Swing Society Orchestra,

Cultural and Social Centre Fontána

WEIHNACHTSKONZERT, mit Swing Society Orchestra, KSC Fontána

12. 12. 2009 o 19.00 h

Vianočný koncert Lucie Bílá, Dom umenia

Christmas Concert by Lucie Bílá, The House of Art

WEIHNACHTSKONZERT - Lucie Bílá, Haus der Kunst

15. 12. 2009 - 10. 1. 2010

Slávnosti fotografie, Marek Pechmann: Bolívia - Altiplano,
výstava, KSC Fontána

The Festival of Photography, Bolivia - Altiplano, a Marek Pechmann
exhibition, Cultural and Social Centre Fontána

FEIER DER FOTOGRAFIE, Marek Pechmann: Bolivien - Altiplano,
Ausstellung, KSC Fontána

26. 12. 2009

MEDZINÁRODNÉ STRETNUTIE OTUŽILCOV - 18. ročník,
rieeka Váh pri Kolonádovom moste

18th INTERNATIONAL MEETING OF "POLAR BEARS"

the River Váh, at the Colonnade Bridge

18. INTERNATIONALES TREFFEN DER EISSCHWIMMER -
Fluss Waag, an der Kolonnadenbrücke

30. 12. 2009

SILVESTROVSKÝ BEH MEDZI MOSTAMI - 44. ročník

44th NEW YEAR'S EVE RUN BETWEEN BRIDGES

44.SILVESTERLAUF ZWISCHEN DEN BRÜCKEN

31. 12. 2009

SILVESTER V MESTE - koncerty (HS SLNIEČKO), ohňostroj,
Námestie slobody, nábrežie Váhu

NEW YEAR'S EVE IN TOWN - concerts (Music Group Slniečko), fireworks,
Freedom Square (Námestie slobody), the Váh Riverside

SILVESTER IN DER STADT - Konzerte (Musikgruppe SLNIEČKO), Feuerwerk,
Námestie slobody, das Waagufer

1. 1. 2010

NOVOROČNÝ KONCERT, Kostol sv. Cyrila a Metoda

NEW YEAR'S CONCERT, The Church of St. Cyril and Methodius

NEUJAHRSKONZERT, Kirche der hl. Cyrillus und Methodius

11. 1. - 24. 1. 2010

Luigi Colani - životné dielo autora biodesignu,
výstava v galérii Fontána

Luigi Colani - Lifelong work of the author of Biodesign,
an exhibition at Fontána Gallery.

Luigi Colani - das Lebenswerk des Biodesign-Autors, Ausstellung
in der Galerie Fontána

28.1. 2010 o 19.00 h

Radošínske naivné divadlo

Stanislav Štepka: MÁM OKNO - Dom umenia

Radošina Naive Theatre (Radošínske naivné divadlo),
Stanislav Štepka: I BLANKED OUT, The House of Art

Theatergruppe „Radošínske naivné divadlo“

Stanislav Štepka: „MÁM OKNO“ - Haus der Kunst.

1. 2. 2010

Karneval na ľade pre deti aj dospelých, Winterova ul.

Carnival on Ice for children and adults, Winter Street (Winterova ulica)

KARNEVAL AM EIS für Kinder und Erwachsene, Winterova Str.

11. - 13. 2. 2010

TURNAJ VLADA DZURILLU - medzinárodný turnaj hráčov
do 18 rokov, Zimný štadión

TOURNAMENT OF VLADO DZURILLA - Under 18s International Ice Hockey
Tournament, Winter Stadium

VLADO DZURILLA TURNIER - internationales Hockeyturnier für Spieler
bis 18 Jahre, Winterstadion

16. 2. 2010

POCHOVÁVANIE BASY, FS Krakovienka

BURYING THE BASS, Folk Group Krakovienka

BEERDIGUNG DER BASSGEIGE, Folkloregruppe „Krakovienka“

23. 2. 2010 o 19.00 h

ČAJOČKY - NOVÝ BLÁZNIVÝ MUZIKÁL - Dom umenia

Scénár Petra Pavlaca, pesničky Petra Nagy a muzikálové
hviezdy v rôžii a choreografii Jána Ďurovčíka.

LASSES - NEW CRAZY MUSICAL, The House of Art
Script by Peter Pavlac, songs by Peter Nagy, choreography
and production by Ján Ďurovčík.

„ČAJOČKY - NOVÝ BLÁZNIVÝ MUZIKÁL“

(Čajočky - das neue verrückte Musical) - Haus der Kunst - nach
einem Drehbuch von Peter Pavlac, mit Liedern von Peter Nagy und
Musicalstars unter der Regie und Choreographie von Ján Ďurovčík.